

Ο ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2010

Σημ. Τήν ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη - δημοτικῆς
καί καθαρευούσης - εἶχε ὁ Διευθυντής τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Γραφείου
κ. Φρίξος Κλεάνθους.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ
ΤΗΣ Δ.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
Κ.Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Β'
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΠΡΟΣ ΕΓΚΡΙΣΗ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ἡ ὀλοκλήρωση ἑνός μεγαλεπήβολου ἔργου εἶναι φυσικό νά προκαλεῖ ἱκανοποίηση σ' ἐκεῖνον, πού εἶχε τήν πρωτοβουλία γι' αὐτό. Πολύ περισσότερο, ἂν τό ἔργο αὐτό ἦταν ἐπιθυμία μιᾶς ὀλόκληρης ζωῆς καί πιεστική ἀναγκαιότητα τῶν καιρῶν, εἶναι δικαιολογημένο νά προκαλεῖ αἰσθήματα μέγιστης εὐφροσύνης καί μία μυστική ἀγαλλίαση. Καί ὅταν, μέ τό ἔργο αὐτό, δέν ρυθμίζεται ἀπλῶς ἡ καθημερινότητα, ἀλλά θεραπεύονται πληγές αἰώνων καί ἀποκαθίσταται τάξις ἀρχαιοπαράδοτη, ἡ ἱκανοποίηση παύει νά εἶναι προσωπική. Γίνεται καθολική, διαχέεται σ' ὅλη τήν κοινω- νία.

Ἔτσι νιώθω κι ἐγώ κατά τήν, ὄντως, ἱστορική γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου σημερινή ἡμέρα. Ἐγκρίνεται, σήμερα, καί τίθεται σέ ἐφαρμογή ὁ νέος Καταστατικός Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας μας καί κατοχυρώνεται κατα- στατικά ἡ ἐπαναφορά τῆς Ἐκκλησίας μας στήν προτέρα της αἴγλη, μέ τήν ἀπόκτηση πλήρους Ἱερᾶς Συνόδου. Μιά ἐκκρεμότητα ὀκτώ αἰώνων τελει- ὶνει σήμερα. Κι εἶμαι σίγουρος ὅτι πολλοί τῶν προκατόχων μας «ἐπεθύ- μησαν ἰδεῖν τήν ἡμέραν ταύτην καί οὐκ εἶδον».

Ὅ,τι ἡ κακεντρέχεια καί ἡ ἐχθρότης τῶν Λατίνων ἐπέβαλαν τότε καί ὅσα οἱ συστροφές καί οἱ ἰδιοτροπίες τῆς Ἱστορίας καί οἱ περιπέτειες τοῦ τόπου καί τοῦ λαοῦ συντήρησαν ἔκτοτε, «πέρας εἰλήφασιν» σήμερα. «Δόξα τῷ Θεῷ τῷ οὕτως εὐδοκήσαντι».

Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι συναγάλλονται σήμερον οἱ χοροί τῶν προκατόχων μας, οἱ ὅποιοι τήν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενοι, ἄλλοι «στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» καί ἄλλοι «ἐν διωγμῷ καί μαρτυρίῳ» συντήρησαν τήν Ὁρθό- δοξη πίστη στόν ἑλληνικό πληθυσμό τῆς νήσου καί διατήρησαν ἐν ζωῇ,

ἔστω καί «κατάστικτον τοῖς μάλωψι», τήν Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία μας.

Ἀποτίουμε σήμερα φόρο τιμῆς σ' αὐτούς καί ὑποκλινόμαστε στούς ἀγῶνες καί στίς θυσίες τους. Τιμοῦμε καί τίς θυσίες ὀλόκληρου τοῦ λαοῦ μας σ' ὅλους αὐτούς τούς ἀσέληνους αἰῶνες τῆς δουλείας. Στούς ἀγῶνες καί στίς θυσίες τους ὀφείλουμε τόσο τό ἐθνικῶς, ὅσο καί τό χριστιανικῶς, ζῆν.

Πέραν ἀπό τήν πιό πάνω θεμελιώδη ρύθμιση, ὁ νέος Καταστατικός Χάρτης θά ρυθμίζει τήν, κατά τό δυνατόν, ἀπρόσκοπτη πορεία τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας στόν κόσμον τοῦτο. Θά ρυθμίζει τίς σχέσεις συναλλαγίας πρὸς τό κράτος, τίς σχέσεις διακονίας πρὸς τό ποίμνιό της καί τίς ἀδελφικές, ἰσότητες, σχέσεις, πρὸς τίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Ἡ Ἐκκλησία, ἀσφαλῶς, κυβερνᾶται ἀπό τήν Ἁγία Γραφή, τά ἐπ' αὐτῆς ἐρειδόμενα δόγματα, καθῶς καί τούς Ἱεροῦς Κανόνες τῶν Τοπικῶν καί Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐκάστη τοπική Ἐκκλησία, ὅμως, ζῶσα καί πολιτευομένη εἰς τόν κόσμον τοῦτον καί ἐξαρτωμένη ἀπό τοπικές καί χρονικές ἰδιαιτερότητες, πού εἶναι μεταβλητές, ἔχει ἀνάγκη καί Καταστατικοῦ Χάρτη, ὁ ὁποῖος νά ρυθμίζει τά τῆς λειτουργίας της.

Μετά τή μεγάλη κρίση τοῦ 1900 - 1910, λόγω τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος, καταρτίστηκε καί ἐφαρμόστηκε ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1914, ὁ ὁποῖος παρέμεινε σέ ἰσχὺ μέχρι τό 1979. Τό 1929 ἔγινε προσπάθεια τροποποίησης τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ 1914, ἡ ἀκολουθήσασα, ὅμως, ἐξορία τῶν Μητροπολιτῶν Κιτίου καί Κυρηνείας δέν ἐπέτρεψε τήν ὑλοποίησή της. Ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1914 ἀντικατεστάθη δι' ἄλλον, τό 1980, ὁ ὁποῖος ἐθεράπευε κάποιες ἀδυναμίες τοῦ προηγούμενου, πού εἶχαν παρατηρηθεῖ στήν πράξη, ἀλλά καί ἐλάμβανε ὑπόψη τά νέα δεδομένα, ὅπως ἦταν ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς νήσου ἀπὸ τόν ἀποικιακὸ ζυγὸ καί ἡ ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας.

Οἱ ἀδυναμίες τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ 1980, ὅπως παρουσιάστηκαν κατά τήν εἰκοσιπεντάχρονη, περίπου, χρῆση του, μέ κορύφωση τά τελευταῖα γεγονότα τῆς ἀσθενείας τοῦ τέως Ἀρχιεπισκόπου καί τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν ἐκλογῶν, κυρίως ὅμως ἡ διαχρονικὴ πεποίθησή μου γιὰ τήν ἀναγκαιότητα τῆς δημιουργίας πλήρους Συνόδου Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας γιὰ τήν Ἐκκλησία μας καί ἡ ἀκράδαντη πεποίθησή μου ὅτι ὁ ἱερός κληρὸς, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τό σέ ποιά ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία ὑπηρετεῖ, θά ἔπρεπε νά ἀμείβεται ἀξιοπρεπῶς ἀπὸ ἓναν Ἐνιαῖο Φορέα Μισθοδοσίας, καθῶς καί ἡ ἐπιθυμία μου γιὰ ἄμεση ἀντιμετώπιση καί θεραπεία μερικῶν συνεπειῶν τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς, μέ ὤθησαν στήν ἀνάληψη τῆς προσπάθειας σύνταξης νέου Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας μας,

ἀμέσως μετά τή, Θεοῦ συγκαταβάσει, ἀνάρρησή μου στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο.

Εὐχαριστῶ θερμῶς ὅλους τούς ἀγίους ἀδελφούς, μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, γιά τό θετικό καί ἐποικοδομητικό πνεῦμα, πού ἐπέδειξαν κατά τή διάρκεια τῆς μελέτης τῶν διαφόρων ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ. Ἰδιαίτερα εὐχαριστῶ τούς Πανιερωτάτους Μητροπολίτες Μόρφου καί Κωνσταντίας, καθώς καί τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς σύνταξης, τούς κ.κ. Ἀλέκο Μαρκίδη, Κωνσταντῖνο Πιτσάκη, Γεώργιο Πουλή, Θεόδωρο Γιάγκου, Ἰωάννη Χαριλάου καί Πρωτοπρεσβύτερο Χρυσόστομο Νάσση, καί τούς κ. κ. Κωνσταντῖνο Κατσαρό καί Ἀχιλλέα Αἰμιλιανίδη, γιά τό μόχθο πού κατέβαλαν.

Εἶναι ἀλήθεια ἀναντίρρητη, ὅτι δέν ὑπάρχει ἀνθρώπινο δημιούργημα, πού νά εἶναι τέλειο. Καί δέν τρέφω ψευδαισθήσεις ὅτι ὁ νέος Καταστατικός Χάρτης, πού πανηγυρικά ψηφίζουμε σήμερα, εἶναι τέλειος. Ἐκεῖνο πού μπορῶ νά διαβεβαιώσω εἶναι ὅτι καταβάλαμε κάθε προσπάθεια ὅπως αὐτός διαρκέσει μέσα στό χρόνο.

Ξέρουμε ὅτι θά διαπιστωθοῦν ἀτέλειες καί ὅτι ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας μέσα στόν κόσμο τοῦτο θά καταστήσει ἀναγκαῖες κάποιες τροποποιήσεις. Γι' αὐτό καί θεσπίσαμε τή, μέ ὀρισμένη, αὐξημένη πλειοψηφία, δυνατότητα ἀλλαγῆς καί τροποποίησης ἄρθρων τοῦ Καταστατικοῦ. Ἐμεῖς προσπαθήσαμε κατά τά ἀνθρώπινα. «Τό ἔργον», ὅμως, «ἐκάστου ὁποῖόν ἐστι τό πῦρ δοκιμάσει», κατά τόν Ἀπόστολο Παῦλο. Ὁ χρόνος καί οἱ ποικίλες περιστάσεις θά δείξουν τήν ἀντοχή καί ἐπιβίωση τοῦ νέου Καταστατικοῦ μας Χάρτη.

Οἱ κυριότερες καινοτομίες τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτη, ἔναντι τῶν παλαιότερων, εἶναι:

1. Ἡ δημιουργία 13 Ἐπισκοπῶν. Ἐκτός τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῶν Μητροπόλεων Πάφου, Κιτίου, Κυρηνείας, Λεμεσοῦ καί Μόρφου, τίς ὁποῖες διελάμβανε ὁ Καταστατικός Χάρτης τοῦ 1980, καί τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀρσινόης, γιά τήν ὁποία ἀποφάσισε, ὕστερα ἀπό δική μου εἰσήγηση, ἡ Ἱερά Σύνοδος, τό 1996, δημιουργοῦνται οἱ Μητροπόλεις Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου, Κύκκου καί Τηλυρίας, Ταμασοῦ καί Ὁρεινῆς καί Τριμυθοῦντος, καθώς καί οἱ Ἐπισκοπές Καρπασίας καί Ἀμαθοῦντος.

Μέ τήν εἰσαγόμενη ρύθμιση, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἀποκτᾶ πλήρη Σύνοδο Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καί ἀπαλλάσσεται ἀπό τήν ἀνάγκη προσφυγῆς σέ πλησιόχωρες Ἐκκλησίες γιά λύση ἐσωτερικῶν προβλημάτων της. Ἡ ὑπαρξη 13 Ἐπισκοπῶν, τῶν ὁποίων ἡ πλήρωση προνοεῖται νά

γίνεται ἐντός τακτοῦ συντόμου χρονικοῦ διαστήματος ἀπό τῆς κενώσεώς των, καθώς καί ἡ πρόνοια γιά ὑπαρξη δύο Ἐπισκόπων, βοηθῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐγγυᾶται τήν ὑπαρξη, πλέον, πλήρους Ἱερᾶς Συνόδου (τοῦλάχιστον 15μελοῦς) γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

2. Δημιουργία τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπαρχιούχων Ἐπισκόπων. Ἐκτός τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῶν Μητροπόλεων, μέ τό νέο Καταστατικό θεσμοθετεῖται ἡ ὑπαρξη τριῶν Ἐπισκοπῶν, οἱ ὁποῖες θά ποιμαίνονται ἀπό Ἐπισκόπους, στούς ὁποῖους ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καί οἱ Μητροπολίτες θά ἐκχωροῦν διοικητικά - ποιμαντικά καθήκοντα. Ἔτσι, ἐκτός τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀρσινόης, στά ὅρια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου, τῆς ὁποίας ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶχε ἐγκρίνει τή σύσταση τό 1996, ἰδρύεται ἡ Ἐπισκοπή Καρπασίας, στά ὅρια τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, καί ἡ Ἐπισκοπή Ἀμαθοῦντος, στά ὅρια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ. Ἡ ὑπαρξη Ἐπισκόπων μέ διοικητικές - ποιμαντικές εὐθύνες, ὑπό τήν πνευματική καί διοικητική ἐποπτεία τῶν Μητροπολιτῶν, ἦταν ἀρχαῖος θεσμός τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος ἀναβιώνει τώρα στήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

3. Ἀλλαγὴ στόν τρόπο ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί τῶν Μητροπολιτῶν. Τό θέμα τοῦτο ἀπασχόλησε ιδιαίτερα τήν Ἱερά Σύνοδο, δεδομένης τῆς ἰδιαιτερότητας τοῦ τρόπου ἐκλογῆς, πού ἀκολουθεῖτο μέχρι σήμερα στήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου .

Πρός ἐνημέρωση τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι πιθανόν νά ἀποδίδουν διάφορες σκοπιμότητες στόν εἰσαγόμενο νέο τρόπο ἐκλογῆς, παραθέτουμε, ἐν συντομίᾳ, τά ἐπικρατοῦντα στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὡς πρός τό θέμα αὐτό:

Στήν πρό τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων περίοδο, τό δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἐπισκόπου εἶχαν, ἀσπληρῶς ὁμιλοῦντες, οἱ Ἐπίσκοποι. Ὁ λαός ἐμαρτυροῦσε μόνο γιά τά προσόντα τοῦ ἀξίου γιά τό ἀξίωμα, ἢ ἀποδεχόταν τόν ὑπό τῶν Ἐπισκόπων ἐκλεγόμενον. Οἱ «Διαταγές τῶν Ἀποστόλων» ἀναφέρουν: «Ὄνομασθέντος (τοῦ Ἐπισκόπου) καί ἀρέσαντος, συνελθόν ὁ λαός ἅμα τῷ πρεσβυτερίῳ καί τοῖς παροῦσιν ἐπισκόποις, ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, συνευδοκεῖτω. Ὁ δέ πρόκριτος τῶν λοιπῶν ἐρωτάτω πρεσβυτέριον καί τόν λαόν, εἰ αὐτός ἐστιν, ὃν αἰτοῦνται εἰς ἄρχοντα, καί ἐπινευσάντων, προσεπερωτάτω εἰ μαρτυρεῖται ὑπό πάντων ἄξιος εἶναι τῆς μεγάλης ταύτης καί λαμπρᾶς ἡγεμονίας» (Βιβλ. Η', Κεφ. Δ').

Καί ὁ Κυπριανός Καρχηδόνος παραγγέλλει: «Πρός νόμιμον χειροτονίαν ἐπισκόπου λαοῦ τινος ὠρισμένου, συνελθεῖν ἐπὶ τό αὐτό τοῦς πλησιοχώρους ἐπισκόπους τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ὅπως ἐκλέξωσι τόν Ἐπίσκοπον, παρόντος τοῦ λαοῦ, τοῦ γινώσκοντος τελείως τόν βίον ἐκάστου καί

μαρτυροῦντος περί πασῶν τῶν πράξεων αὐτοῦ» (Ἐπιστ. 68).

Κατά τὰς «Διαταγὰς τῶν Ἀποστόλων», ἡ μαρτυρία τοῦ λαοῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι «κατ' ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ κατὰ πρόληψιν». Ἐπειδή, ὅμως, πολλές φορές ὁ λαός ξεπερνοῦσε τὰ ὅρια, ἀκολούθησαν οἱ Κανόνες Δ' τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί ΙΒ' καί ΙΓ' τῆς Λαοδικείας, πού καθιέρωσαν ὅτι ἡ ἐκλογή καί ἀποκατάσταση τοῦ Ἐπισκόπου εἶναι δικαίωμα τῶν συνεπισκόπων, χωρὶς τῆ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ. Ἀπὸ τότε ἐπικράτησε, ὡς κανόνας, στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, οἱ Ἐπίσκοποι νὰ ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων. Τοῦτο ἐπιβεβαίωσε καί ὁ Γ' Κανόνας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἐκτός τοῦ πῶς πάνω τρόπου ἐκλογῆς καί ἀποκατάστασης Ἐπισκόπου, πού ἀποτελεῖ τὸ γενικὸ κανόνα, ὑπῆρξαν καί ἄλλοι δύο τρόποι, ὡς ἐξαιρέση τοῦ γενικοῦ κανόνα, πού ἔγιναν κατὰ καιροὺς δεκτοὶ ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία:

- α) Ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διὰ τῆς 123ης Νεαρᾶς, θεσπισθεῖς, κατὰ τὸν ὁποῖο ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων ἔπρεπε νὰ ἐκλέξει ἕναν ἀπὸ τρεῖς ὑποψηφίους, τοὺς ὁποίους «οἱ κληρικοί καί οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως» ἐψηφίζαν, «προκειμένων τῶν ἀγίων εὐαγγελίων».
- β) Ὁ ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ εἰσαχθεῖς, κατὰ τὸν ὁποῖο τὸ δικαίωμα τῆς πρότασης, ἢ τοῦ διορισμοῦ, τοῦ Ἐπισκόπου ἀνήκει στὸν Βασιλέα, ἐνῶ ἡ Σύνοδος ἐγκρίνει, ἢ ἐπικυρώνει.

Οἱ τρεῖς πῶς πάνω τρόποι ἐπικράτησαν ἀνά τοὺς αἰῶνες στήν ἐκλογή Ἐπισκόπων. Καί στοὺς τρεῖς εἶναι κυρίαρχος ὁ ρόλος τῆς Συνόδου, ἀπὸ τὴν ὁποία πηγάζει καί ἡ ἐξουσία τοῦ Ἐπισκόπου.

Ἀπὸ τὸν 19ο αἰῶνα, ὅμως, μέ τὴν ἀνακήρυξη τῶν νέων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἄρχισαν νὰ παρατηροῦνται παρεκκλίσεις ἀπὸ τὸν πῶς πάνω τρόπο ἐκλογῆς. Στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας π.χ., ἡ ἐκλογή τῶν Ἐπισκόπων γινόταν, μέχρι πρόσφατα, ἀπὸ Συνέλευση, στήν ὁποία, ἐκτός τῶν Ἐπισκόπων, λάμβαναν μέρος Βουλευτές, Γερουσιαστές καί τοπικοὶ ἄρχοντες. Ἄλλοῦ ἢ συμμετοχὴ λαϊκῶν περιορίζεται στήν ἐκλογή Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴν Κύπρο, τόσο ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ 1914, ὅσο καί ὁ τοῦ 1980, διελάμβαναν τὴ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στήν ἐκλογή Εἰδικῶν Ἀντιπροσώπων στήν ἀρχή, καί Γενικῶν ἀργότερα, οἱ ὁποῖοι, μαζί μέ ἀριθμὸ ὀφφικιάλων καί τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐξέλεγαν τὸν Ἐπίσκοπο (Ἀρχιεπίσκοπο ἢ Μητροπολίτες). Ὁ ρόλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στήν περίπτωσι αὐτὴν εἶναι ὑποβαθμισμένος καί ἡ ἐκτροπὴ ἀπὸ τὰ παραδεδομένα

ἔκδηλη. Μποροῦσε νά ἐκλεγεῖ Μητροπολίτης, ἢ Ἀρχιεπίσκοπος, κάποιος, ὁ ὁποῖος νά μὴν εἶχε λάβει ἔστω καί μίαν ἐπισκοπική ψῆφο. Ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων ἄρνηση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νά ἐπικυρώσει μίαν ἐκλογή δέν εἶναι εὐκόλη ὑπόθεση.

Ἐπιθυμοῦσα νά ὑπερβεῖ τὴν πιο πάνω δυσκολία, πού προέρχεται ἀπὸ ἀθέτηση Ἱερῶν Κανόνων, ἀλλὰ καί ἔχουσα ὑπόψη τίς ἔριδες, πού ἀναπτύσσονται ἀνάμεσα στό λαό, καί τίς προσπάθειες, πού καταβάλλονται γιά ἐπηρεασμό τῶν ἐκλεγομένων Ἀντιπροσώπων, ἡ Ἱερά Σύνοδος στό νέο Καταστατικό Χάρτη εἰσάγει νέο τρόπο ἐκλογῆς τῶν Ἐπισκόπων: Ὁ λαός νά ψηφίζει ὁποιοδήποτε κληρικό ἔχει τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καί ἡ Ἱερά Σύνοδος νά ἐπιλέγει ἀνάμεσα στούς τρεῖς ὑποψηφίους, πού θά πάρουν τίς περισσότερες ψήφους. Ἔτσι, καί ὁ λαός δέν θά παραγκωνίζεται, ἀλλὰ καί ἡ ἐκλογή θά γίνεται σύμφωνα μέ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες.

4. Παραχώρηση ἐνοριῶν, γιά προσωρινή διαποίμανση, στήν Ἱερά Μητρόπολη Κυρηναίας. Παρόλο πού τό 1980, ὅτε ἐψηφίσθη ὁ τότε Καταστατικός Χάρτης, ὀλόκληρη ἡ Μητροπολιτική Ἐπαρχία Κυρηναίας βρισκόταν ὑπό τήν κατοχή τῶν Τούρκων, ἐν τούτοις δέν ἐπρονοήθη ἡ παραχώρηση ἔστω καί μιᾶς κοινότητας, ἐπί προσωρινῆς βάσεως, οὕτως ὥστε ὁ Μητροπολίτης Κυρηναίας νά ἔχει ναό, στόν ὁποῖο νά ἱεουργεῖ ὡς ποιμενάρχης. Στό νέο Καταστατικό Χάρτη κατοχυρώνεται, «ἄχρι καιροῦ» ἡ παραχώρηση τεσσάρων ἐνοριῶν σέ προάστια τῆς Λευκωσίας, προκειμένου ὁ Μητροπολίτης Κυρηναίας νά ἔχει Θυσιαστήριο.

5. Ἀπονομή τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Δικαιοσύνης. Μέ τό νέο Καταστατικό Χάρτη, ρυθμίζεται λεπτομερῶς ἡ ἐκδίκαση ἐκκλησιαστικῶν ἀδικημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα δυνατόν νά ὑποπέσουν κληρικοί παντός βαθμοῦ, καθώς καί λαϊκοί. Στόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ 1980 δέν ὑπῆρχε τέτοια λεπτομερῆς ἀναφορά, ἡ δέ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης ἀφηνόταν στόν οἰκεῖο Ἐπίσκοπο, ἢ στήν Ἱερά Σύνοδο, ἡ ὁποία καί αὐτοσχεδίαζε πολλάκις, λόγω τῆς μὴ ὑπάρξεως πλαισίων, στά ὁποῖα θά ἔπρεπε νά ἐκινεῖτο. Μέ τό νέο Καταστατικό Χάρτη, δημιουργοῦνται, πέραν τῶν ὡς ἄνω, ἐπισκοπικό καί πενταμελές συνοδικό δικαστήριο, μέ σαφῆ πλαίσια ἐργασίας. Νέα διάταξη εἶναι καί ἡ δυνατότητα τοῦ κατηγορουμένου νά ἔχει συνήγορο, πρᾶγμα τό ὁποῖο ἀπαγόρευε ὁ προηγούμενος Καταστατικός Χάρτης. Μέ τό νέο Καταστατικό Χάρτη, εἰσάγεται ἐπίσης τό «ἐκκλητον» πρὸς τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο. Δηλ. «ἀρχιερεὺς πού καταδικάζεται σέ καθαίρεση, ἢ ἐκπτώση, ἢ σέ ποινή ἀργίας, πού συνεπάγεται ἐκπτώση, ἔχει τό δικαίωμα προσφυγῆς στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ὅπως ὀρίζουν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες».

6. Γάμος - Πνευματική λύση τοῦ γάμου. Στίς περί γάμου διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη παρουσιάζονται ἐπουσιώδεις διαφορές, ὡς πρός τά μέχρι τοῦδε ἰσχύσαντα.

Σχετικά μέ τήν πνευματική λύση τοῦ γάμου, δυστυχῶς, παρά τήν εἰλικρινή ἐπιθυμία καί τίς προσπάθειές μας, δέν εἰσακουστήκαμε καί δέν μπορέσαμε νά πετύχουμε τήν ἐφαρμογή τοῦ νόμου, πού ἡ ἴδια ἡ Πολιτεία θέσπισε, τροποποιώντας μάλιστα τό Σύνταγμα, ὥστε νά μήν ταλαιπωροῦνται οἱ πιστοί καί νά ὑπάρχει ἐνιαία διαδικασία ἔκδοσης διαζυγίου.

Εἶναι αὐτονόγη ὑποχρέωσή μας νά μήν ἐκχωρήσουμε στήν Πολιτεία τό δικαίωμα λύσης τοῦ γάμου, καθ' ὅτι πρόκειται γιά Μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας, καί ὡς τέτοιο ἀντιμετωπίζεται ἀπό μᾶς. Γι' αὐτό καί ρυθμίζουμε μέ συγκεκριμένες διατάξεις τή χορήγηση τῆς πνευματικῆς λύσης τοῦ γάμου.

7. Ἐνιαῖος Φορέας Μισθοδοσίας Ἐφημεριακοῦ Κλήρου. Ἐπιθυμοῦσα ἀνεκάθεν τήν οἰκονομική ἀναβάθμιση τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, ὄχι μόνο γιά ἀνθρωπιστικούς λόγους, ἀλλά καί μέ τήν προσδοκία τῆς προσέλκυσης μορφωμένων ἀνθρώπων στίς τάξεις του. Γι' αὐτό, ἀμέσως μετά τήν ἐκλογή μου, ἔχοντας ὑπόψη τίς οἰκονομικές δυνατότητες τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, συνέστησα τόν «Ἐνιαῖο Φορέα Μισθοδοσίας τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου», προικοδοτώντας τον μέ μεγάλο ἀριθμό μετοχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Τράπεζας. Σκοπός τοῦ Φορέα εἶναι ἡ καταβολή ἑνός ἀξιοπρεποῦς μισθοῦ σέ ὅλους τούς ἱερεῖς, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ἐκκλησιαστική ἐπαρχία στήν ὁποία ὑπηρετοῦν. Ἦμεσο ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ σημαντική ἀύξηση τοῦ μισθοῦ ὅλων τῶν ἱερέων. Ὁ Ἐνιαῖος αὐτός Φορέας, στόν ὁποῖο συνεισφέρουν καί οἱ Ἱερές Μητροπόλεις, οἱ ναοί καί οἱ Σταυροπηγιακές Μονές, λαμβάνει σήμερα καί καταστατική κάλυψη.

Αὐτές εἶναι οἱ κυριότερες καινοτομίες, πού εἰσάγονται στή διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου μέ τό νέο Καταστατικό Χάρτη της. Κατεβάλαμε κάθε προσπάθεια, ὥστε νά ἀνταποκριθοῦμε στίς ἀπαιτήσεις τῶν καιρῶν, διορθώνοντας τίς ἀδυναμίες, πού παρουσιάστηκαν στήν ἐφαρμογή τοῦ προηγούμενου Καταστατικοῦ, ὥστε νά διατηρηθεῖ ὁ στενότατος σύνδεσμος τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας καί τοῦ Λαοῦ, πού ἀνεκάθεν χαρακτηρίζε τήν Ἐκκλησία μας. Εἶναι ἀνάγκη νά διατηρηθεῖ αὐτός ὁ σύνδεσμος, ὥστε νά παραμείνει καί ἡ ἐκτίμηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἀνάμεσα στίς ἄλλες Ἐκκλησίες, στά ὑψηλά ἐπίπεδα πού σήμερα βρίσκονται καί νά διαφυλαχθεῖ ὁ πρωταγωνιστικός ρόλος της στίς διορθόδοξες σχέσεις.

Ἔχω τήν πεποίθηση ὅτι θέσαμε γερά τά θεμέλια γιά τήν πρόοδο τῆς

Ἐκκλησίας μας. Δέν ξεχνοῦμε, βέβαια, ὅτι κύριος σκοπός τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νά καθοδηγήσει τούς πιστούς στή σωτηρία τῶν ψυχῶν τους. Πιστεύω ἀκράδαντα ὅτι πρὸς αὐτόν τό σκοπό κατατείνουν ὅλα τὰ ἄρθρα τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτη, τόσο ἡ αὔξηση τῶν Ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι θά βρίσκονται πιό κοντά στό ποιμνίό τους, ὅσο καί ἡ ἀξιοπρεπεστέρα διαβίωση τῶν κληρικῶν καί ὅσα γενικότερα διαλαμβάνονται στίς νέες διατάξεις.

Κατά τή Γραφική ρήση «ἔτι ἔν ἡμῖν λείπει», γιά νά ἔναι ἡ προσπάθειά μας πλήρης καί ἡ ἐπίτευξη τοῦ στόχου μας ἐξασφαλισμένη. Καί αὐτό τό ἔν, χωρίς τό ὅποιο ὅλα τὰ ἄλλα μένουν ἀνενέργητα καί ἐμεῖς «ἀέρα δέρομεν», εἶναι ἡ δίκαιη ἐπίλυση τοῦ ἐθνικοῦ μας θέματος. Μιά θνησιγενής λύση, ὅπως αὐτή πού ἐπιδιώκει ἡ Τουρκία, θά ὀδηγήσει σέ ἐκτουρκισμό τῆς Κύπρου. Ἀνατριχιάζω καί μόνο πού τό λέγω, μά θά πρέπει νά συνέλθουμε καί νά γρηγοροῦμε. Νά προβάλλουμε μία καθολική ἀντίσταση. Καί ἐνωμένοι, ὡς ἕνας ἄνθρωπος, νά διεκδικήσουμε μέ συνέπεια καί ἀποφασιστικότητα τὰ δικαιώματά μας. Μιά κακή λύση θά ὀδηγήσει σέ φυγή τόν λαό μας καί οἱ ναοί μας θά ἐρημώσουν. Ποιό νόημα θά ἔχουν Καταστατικοί Χάρτες καί λεπτομερεῖς διατάξεις, ὅταν δέν θά ὑπάρχει τό ἀντικείμενο, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θά ἐφαρμόζονται; Ἡ διοικοῦσα Ἐκκλησία θά μείνει βέβαια στόν τόπο, κάτω ἀπό ὅποιοσδήποτε συνθήκες. Μά, ποῖο τό ὄφελος; Νά θρηνεῖ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων;

Γι' αὐτό κι ἀπό τόν ἱερό αὐτό χῶρο, ἀπ' ὅπου καί ἄλλοτε ἐστάλησαν μηνύματα ἀγώνα γιά ἐθνική ἐπιβίωση, ἀπ' ἐδῶ, ἀπ' ὅπου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός ὀδηγήθηκε στήν ἀγχόνη καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος στήν ἐξορία, ἀπευθύνουμε πατρική ἔκκληση γιά ἀφύπνιση καί ἀγώνα.

Ἄν ἐμεῖς ὅλοι, ποιμαίνοντες καί λαός, δέν ἔχουμε διάθεση γιά θυσία καί ἀγώνα καί παραβλέπουμε τήν οὐσία τοῦ προβλήματός μας, τότε δέν θά μπορέσουμε, ὅσο καί νά τό θέλουμε, νά διεκδικήσουμε ἀποτελεσματικά τὰ δίκαιά μας.

Καλοῦμε, λοιπόν, ὅλους σέ ἀρραγῆ ἐνότητα γύρω ἀπό κοινά ἀποδεκτούς στόχους, πού θά ἐπιτρέψουν τήν παραμονή μας στή Γῆ τῶν Πατέρων μας. Ὁ δέ Θεός τῆς Δικαιοσύνης καί τῆς Εἰρήνης, ὁ δημιουργήσας τόν ἄνθρωπο ἐλεύθερο, θά ἔλθει βοηθός καί σ' ἐμᾶς.

«Αὐτῷ ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τούς αἰῶνας. Ἀμήν».

Ἰερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου,

13 Σεπτεμβρίου 2010.

Α. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Άρθρο 1

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου

1. Ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἔχει κεφαλή τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό καί εἶναι μέλος τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι αὐτοκέφαλη, σύμφωνα μέ τήν ἀδιάσπαστη περί Αὐτῆς ἐκκλησιαστική παράδοση, ἡ ὁποία ἀποτυπώθηκε στόν ὄγδοο κανόνα τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου, κυβερνᾶται δέ μέ βάση τίς Θείες Γραφές, τούς Ἱεροῦς Κανόνες, τίς Ἐκκλησιαστικές Παραδόσεις καί τόν Καταστατικό Χάρτη τῆς, ὁ ὁποῖος θεσπίστηκε σύμφωνα μέ αὐτά.

2. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου συγκροτεῖται ἀπό ὅλους τούς ὀρθοδόξους χριστιανούς, πού διαβιοῦν στήν Κύπρο.

Άρθρο 2

Οἱ Ἐπαρχίες

1. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἀπαρτίζεται ἀπό τίς ἀκόλουθες ἀρχιερατικές Ἐπαρχίες, οἱ ὁποῖες ἀναγράφονται κατά τήν ἱεραρχική τάξη τους, πού καθορίζει καί τά πρεσβεῖα τῶν Ἀρχιερέων πού τίς ποιμαίνουν:

- α) Τήν Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, μέ ἔδρα τή Λευκωσία.
- β) Τή Μητρόπολη Πάφου, μέ ἔδρα τήν Πάφο.
- γ) Τή Μητρόπολη Κιτίου, μέ ἔδρα τή Λάρνακα.
- δ) Τή Μητρόπολη Κυρηνείας, μέ ἔδρα τήν Κυρήνεια.
- ε) Τή Μητρόπολη Λεμεσοῦ, μέ ἔδρα τή Λεμεσό.
- ς) Τή Μητρόπολη Μόρφου, μέ ἔδρα τή Μόρφου.
- ζ) Τή Μητρόπολη Κωνσταντίας-Ἀμμοχώστου, μέ ἔδρα τήν Ἀμμόχωστο.
- η) Τή Μητρόπολη Κύκκου καί Τηλλυρίας, μέ ἔδρα στήν Ἱερά Μονή Κύκκου.
- θ) Τή Μητρόπολη Ταμασοῦ καί Ὀρεινῆς, μέ ἔδρα τό Ἐπισκοπεῖο Ἐπαρχίας Λευκωσίας.
- ι) Τή Μητρόπολη Τριμυθοῦντος, μέ ἔδρα τό Δάλι.
- ια) Τήν Ἐπισκοπή Καρπασίας, μέ ἔδρα τήν Αἰγιαλοῦσα.
- ιβ) Τήν Ἐπισκοπή Ἀρσινόης, μέ ἔδρα τήν Περιστερώννα Χρυσοχοῦς.
- ιγ) Τήν Ἐπισκοπή Ἀμαθοῦντος, μέ ἔδρα τόν Ἅγιο Τύχωνα.

2. Ἡ κατά τά ἀνωτέρω συγκρότηση τῶν Ἐπαρχιῶν μπορεῖ νά τροποποιηθεῖ μόνο μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, γιά τή λήψη τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται ἀϋξημένη πλειονοψηφία τῶν τριῶν τετάρτων τῶν μελῶν τῆς καί συναίνεση τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Ἄρθρο 3

Ἱερά Σύνοδος

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποτελεῖ τήν ἀνώτατη ἀρχή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καί ἐνεργεῖ μέ βάση τίς Θεῖες Γραφές, τούς Ἱερούς Κανόνες, τίς Ἐκκλησιαστικές Παραδόσεις καί τόν Καταστατικό Χάρτη.

2. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀπαρτίζεται ἀπό τούς ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερεῖς, πού ἔχουν ἐκλεγεῖ καί χειροτονηθεῖ κανονικῶς, δηλαδή τόν Ἀρχιεπίσκοπο, τούς Μητροπολίτες καί τούς Ἐπισκόπους (ἐπαρχιούχους καί μή).

Ἄρθρο 4

Σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκαλεῖται ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος εἶναι καί ὁ κανονικός Πρόεδρος τῆς. Ἐάν αὐτός κωλύεται, ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκαλεῖται καί προεδρεύεται ἀπό τό πρῶτο, κατά τήν τάξη, ἀπό τά μέλη τῆς, μέ γνώμη καί ἐντολή, ἐφόσον αὐτή εἶναι ἐφικτή, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐάν δέ αὐτή δέν εἶναι ἐφικτή, μέ ἐντολή τῆς πλειονοψηφίας τῶν τριῶν τετάρτων τῶν μελῶν τῆς. Σέ περίπτωση χηρείας τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, ἡ σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γίνεται ἀπό τόν Τοποτηρητή του.

2. Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνέρχεται στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή, ἥ, ἐάν συντρέχει σπουδαῖος λόγος, ὅπου ὀρίσει ὁ Ἀρχιερεῦς, πού τή συγκαλεῖ, τακτικῶς μέν τέσσερις φορές τό χρόνο, κατά τήν πρώτη, μετά τή Διακαινήσιμο, Ἑβδομάδα καί κατά τό πρῶτο δεκαπενθήμερο τῶν μηνῶν Φεβρουαρίου, Ἰουνίου καί Σεπτεμβρίου, ἐκτάκτως δέ ὅσες φορές ἐκεῖνος πού δικαιοῦται νά τή συγκαλέσει κρίνει εὔλογη τή σύγκλησή τῆς, ἥ ζητηθεῖ αὐτή ἀπό τήν πλειονοψηφία τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προκειμένου νά ἐξετασθεῖ θέμα, πού ρητῶς καθορίζεται στήν αἴτηση. Στήν τελευταία περίπτωση, τό πρόσωπο, πού ἔχει τό δικαίωμα τῆς συγκλήσεως, εἶναι ὑποχρεωμένο νά τή συγκαλέσει ἐντός δεκαπενθημέρου ἀπό τῆς λήψεως τῆς σχετικῆς αἰτήσεως. Σέ περίπτωση ἀρνήσεως τοῦ Προέδρου νά συγκαλέσει τήν Ἱερά Σύνοδο, αὐτή συνέρχεται αὐτοδικαίως ὑπό τήν προεδρία τοῦ πρώτου, κατά τήν τάξη, ἀπό τούς παρόντες. Ἡ πρόσκληση γιά τακτική, ἥ ἔκτακτη, σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀποστέλλεται πρὸς τά μέλη

της, πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρία, και προσδιορίζει τά θέματα της ημερησίας διατάξεως.

3. Η ημερήσια διάταξη των συνεδριών της Ἱερᾶς Συνόδου καταρτίζεται ἀπό τόν Πρόεδρό της. Συζήτηση θέματος ἐκτός ημερησίας διατάξεως εἶναι δυνατή, ἐφόσον εἶναι παρόντα καί συναινοῦν ὅλα τά μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ἄρθρο 5

Λειτουργία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος εὐρίσκεται σέ ἀπαρτία, ὅταν εἶναι παρόντα περισσότερα ἀπό τά μισά μέλη της, στά ὁποῖα περιλαμβάνεται καί ὁ κατά τό ἄρθρο 4, παρ. 1, Πρόεδρος. Ἡ συμμετοχή τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στίς ἐργασίες της εἶναι ὑποχρεωτική. Ἀπουσία ἐπιτρέπεται μόνο γιά λόγους ἀσθενείας, ἢ γι' αὐτούς πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 18 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη, ἢ καί γι' ἄλλη εὐλογη αἰτία.

2. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λαμβάνονται μέ πλειονοψηφία τῶν παρόντων μελῶν, ἐξαριουμένων τῶν περιπτώσεων γιά τίς ὁποῖες, κατά τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη, ἀπαιτεῖται ἀξυημένη πλειονοψηφία, ἢ ὁμοφωνία. Σέ περίπτωση ἰσοψηφίας δύο γνωμῶν, ὑπερτερεῖ ἡ γνώμη τοῦ προεδρεύοντος, σέ ὅσες δέ περιπτώσεις ἡ Ἱερά Σύνοδος συνεδριάζει ὡς δικαστήριον, ἐπικρατεῖ ἡ ἐπιεικέστερη, γιά τόν κατηγορούμενον, γνώμη.

3. Τά πρακτικά κάθε συνεδρίας τίθενται ὑπόψη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιά ἐπικύρωση κατά τήν ἀμέσως ἐπόμενη συνεδρία της καί, ἀφοῦ καταχωρισθοῦν ἀπό τόν Ἀρχιγραμματέα στόν κώδικα τῶν πρακτικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὑπογράφονται ἀπό τόν Πρόεδρο καί τούς λοιπούς Ἀρχιερεῖς, πού μετεῖχαν στή συνεδρία ἐκείνη. Οἱ ἀποφάσεις, πού λαμβάνονται σέ κάθε συνεδρία, μονογραφοῦνται σέ σχέδιο ἀπό τά μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατά τή λήξη τῆς συνεδρίας, καί εἶναι ἀμέσως ἐκτελεστές, μέ εὐθύνη τοῦ Προέδρου καί τοῦ Ἀρχιγραμματέως. Ἡ ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐνεργεῖται ἀπό τόν Πρόεδρο, ὁ ὁποῖος καί ἐνημερώνει σχετικῶς τήν Ἱερά Σύνοδο κατά τήν ἐπόμενη περίοδο τῶν ἐργασιῶν της.

ἄρθρο 6

Γραμματεία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὀρίζει, μεταξύ τῶν κληρικῶν πού ἔχουν πτυχίον Ἀνωτάτης Σχολῆς, τόν Ἀρχιγραμματέα καί τόν Γραμματέα της, ὁ ὁποῖος καί ἀναπληρώνει τόν Ἀρχιγραμματέα.

2. Ὁ Ἀρχιγραμματέας προΐσταται τῆς Γραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,

ἐπιμελεῖται τὴν τήρησιν τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριῶν καὶ τῶν ἀποφάσε-
ων τῆς, καθὼς καὶ τὴν καταχώρισήν τοις στόν κώδικα. Ἐκδίδει, ἐπικυρω-
μένα ἀπὸ τὸν ἴδιον, ἀντίγραφα τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διεκ-
περαιώνει τὴν ἀλληλογραφία τῆς καὶ ἐκτελεῖ ὅποιοδήποτε συναφές ἔργο
τοῦ ἀνατεθεῖ ἀπὸ αὐτῆν.

Ἄρθρο 7

Ἄρμοδιότητες τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει τὸ τεκμήριον τῆς ἀρμοδιότητος καὶ, κατὰ συνέ-
πεια, διασκέπτεται καὶ ἀποφασίζει γιὰ κάθε ἐκκλησιαστικὴ ὑπόθεσις, γιὰ
τὴν ὁποία δὲν ὑπάρχει ρητὴ πρόβλεψις ἀπὸ τοὺς Ἱεροῦς Κανόνες καὶ τὸν
Καταστατικὸν Χάρτην.

2. Διαφυλάσσει τὴν δογματικὴν, κανονικὴν καὶ λατρευτικὴν τάξιν τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ διατηρεῖ τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν
ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν μέ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τίς λοιπές
Ἐκκλησίας. Ρυθμίζει τίς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου
μέ τίς ἄλλες Ἐκκλησίας, τίς ἑτερόδοξες Ἐκκλησίες καὶ Ὁμο-
λογίας καὶ τὰ λοιπὰ θρησκευόμενα.

3. Ἐρμηνεύει αὐθεντικῶς τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη,
συντάσσει καὶ ψηφίζει κανονιστικὰς πράξεις γιὰ τὴν ρύθμισιν ἐκκλησια-
στικῶν θεμάτων, γιὰ τὰ ὅποια δὲν ὑπάρχει εἰδικότερη πρόβλεψις τὸν
Καταστατικὸν Χάρτην, καὶ ἐκδίδει πράξεις καὶ διατάξεις, πού ἀναφέρονται
σὲ ζητήματα πίστεως, λατρείας, ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας, ὀργανώσε-
ως καὶ ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, στό πλαίσιον τῶν ἐκκλησια-
στικῶν παραδόσεων.

4. Ἀσκεῖ τὴν ἀνώτατην δικαστικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου,
σύμφωνα μέ τίς εἰδικότερες διατάξεις γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαιοδοτικὰ
ὄργανα.

5. Μεριμνᾷ γιὰ τὴν κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν διάδοσιν τῆς πίστε-
ως, ἐπαγρυπνεῖ γιὰ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν τῶν πιστῶν καὶ ἀποφασί-
ζει γιὰ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, πρὸς στερέωσιν καὶ τελείωσιν τῆς πίστεως καὶ
προαγωγὴν καὶ ἀνύψωσιν τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς τοῦ πληρώματος τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Μεριμνᾷ γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ κατάρτισιν τοῦ
κλήρου καὶ τῶν λοιπῶν προσώπων, πού διακονοῦν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ
ἐποπτεύει τὴν λειτουργίαν κάθε εἰδικῆς, γιὰ τὸ σκοπὸν αὐτό, σχολῆς. Ἐπι-
βλέπει τὴν κανονικὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν τελετῶν,
ἐγκρίνει τὰ πρὸς χρῆσιν λειτουργικὰ βιβλία καὶ μεριμνᾷ γιὰ τὴν προσή-
κουσαν ἐπιτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν κληρικῶν.

6. Καθορίζει τήν ἐκάστοτε θέση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στίς σχέσεις της μέ τήν Πολιτεία. Προνοεῖ γιά τή διατήρηση καί συντήρηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν μνημείων καί τῶν, ἀρχαιολογικῆς καί πνευματικῆς ἀξίας, ἱερῶν ἀντικειμένων, στό πλαίσιο τῆς κειμένης νομοθεσίας, καί ἐκφράζει τή γνώμη της γιά τήν παρεχόμενη θρησκευτική καί ἐθνική διδασκαλία καί ἀγωγή στά σχολεῖα τῆς Κύπρου καί τά χρησιμοποιούμενα, γιά τό σκοπό αὐτό, διδακτικά βιβλία.

7. Ἐποπτεύει τό Κεντρικό Ἐκκλησιαστικό Ταμεῖο, τόν Φορέα Μισθοδοσίας τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου καί τό Ἐλεγκτικό Τμήμα, σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη.

8. Ἐποπτεύει τή λειτουργία τοῦ Γραφείου τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στους Εὐρωπαϊκοὺς Θεσμούς. Τό Γραφεῖο λειτουργεῖ μέ βάση κανονισμό, πού ἐγκρίνεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

Ἄρθρο 8

Ἱερατική Σχολή

Ἐπὶ τήν ἐποπτεία τῆς Ἱεράς Συνόδου λειτουργεῖ ἡ Ἱερατική Σχολή «Ἀπόστολος Βαρνάβας», ἡ ὁποία ἔχει δύο κύκλους σπουδῶν καί ἀποβλέπει στήν ἐκπαίδευση τῶν κληρικῶν καί τῶν ὑποψηφίων κληρικῶν. Ἡ Σχολή διοικεῖται ἀπό τήν Ἐφορεία της, κατὰ τίς διατάξεις τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ της, πού ἐγκρίνεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

Ἄρθρο 9

Ἐπίσημο Δελτίο «Ἀπόστολος Βαρνάβας»

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκδίδει ἐπίσημο δελτίο, μέ τόν τίτλο «Ἀπόστολος Βαρνάβας», στό ὁποῖο δημοσιεύονται ἐπίσημες ἐκκλησιαστικές πράξεις, κανονισμοί, διατάξεις, ἀποφάσεις, ἐγκύκλιοι τῆς Ἱεράς Συνόδου, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί τῶν Ἀρχιερέων, ὅπως καί ἐκκλησιαστικοῦ ἐνδιαφέροντος ἄρθρα, μελέτες κ.λπ., καί ὀρίζει τή συντακτική του ἐπιτροπή.

Ἄρθρο 10

Σφραγίδα τῆς Ἱεράς Συνόδου

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει δική της σφραγίδα, ἡ ὁποία φέρει στό μέσο τήν εἰκόνα τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καί κυκλικά τήν ἐπιγραφή «ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ».

ἄρθρο 11

Συνοδικές Ἐπιτροπές

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκροτεῖ Ἐπιτροπές, οἱ ὁποῖες γνωμοδοτοῦν καί ἐπικουροῦν τό ἔργο της.

2. Πρόεδρος κάθε Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι Ἀρχιερεὺς, καί μέλη κληρικοί καί λαϊκοί, εἰδικοί ἐπὶ τῶν ἀντιστοίχων θεμάτων.

3. Οἱ Ἐπιτροπές αὐτές εἶναι:

α) Ἡ ἐπὶ τῶν δογματικῶν ζητημάτων.

β) Ἡ ἐπὶ τῶν διορθοδόξων, διαχριστιανικῶν καί διαθρησκευτικῶν σχέσεων.

γ) Ἡ ἐπὶ τῶν αἱρέσεων.

δ) Ἡ ἐπὶ τῆς λατρείας.

ε) Ἡ ἐπὶ τοῦ μοναχισμοῦ.

ς) Ἡ ἐπὶ τῶν νομοκανονικῶν ζητημάτων.

ζ) Ἡ ἐπὶ τῆς ναοδομίας καί τῆς χριστιανικῆς τέχνης.

η) Ἡ ἐπὶ τῆς Παιδείας καί τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς.

θ) Ἡ ἐπὶ τῆς νεότητος.

ι) Ἡ ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς πρόνοιᾳς καί τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου.

ια) Ἡ ἐπὶ τῆς θεολογικῆς Παιδείας καί τῆς ἐπιμορφώσεως τοῦ κλήρου.

ιβ) Ἡ ἐπὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν καί διεθνῶν θεμάτων.

4. Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἐπιτροπῶν καί τό ἀντικείμενό τους μποροῦν νά τροποποιῶνται, κατὰ τὴν κρίση τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ἢ ὁποῖα ὀρίζει καί τὸν ἀριθμὸ τῶν μελῶν τους.

ἄρθρο 12

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

1. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου ἔχει τὴν εὐθύνη τῆς διαποιμάνσεως τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς περιφέρειας, εἶναι ὁ, κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, Πρῶτος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καί ἀπολαμβάνει τῶν προνομίων, πού ἀνήκουν στὸν Πρῶτο, σύμφωνα μέ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες καί τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, καθὼς καί τῶν, κατὰ τὴν τοπικὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ἀρχαίων προνομίων του, τελετουργικῆς καί ἐθιμοτυπικῆς φύσεως.

2. Στά δικαιώματα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀνήκουν εἰδικότερα τά ἑξῆς:
- α) Συγκαλεῖ τήν Ἱερά Σύνοδο καί προεδρεῖ αὐτῆς καί διατηρεῖ τήν ἐνότητα στήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.
  - β) Μνημονεύεται κατά τή Θεία Λειτουργία ἀπό τούς Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καί τούς ὑπ' Αὐτόν Ἐπισκόπους, καθώς καί κατά τίς ἱεροπραξίες στίς Σταυροπηγιακές Μονές.
  - γ) Ἐκπροσωπεῖ τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καί ἀποτελεῖ τό σύνδεσμο στίς σχέσεις της μέ τίς λοιπές Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, καλλιεργεῖ τίς σχέσεις μέ τούς Προκαθημένους Αὐτῶν καί διατηρεῖ τήν ἐκκλησιαστική κοινωνία μέ αὐτούς.
  - δ) Ἐκπροσωπεῖ τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου στίς σχέσεις της μέ τίς Ἑτερόδοξες Ἐκκλησίες καί Ὁμολογίες καί τά λοιπά θρησκευματα.
  - ε) Ἐκπροσωπεῖ τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου στίς σχέσεις της μέ τήν Πολιτεία.
  - ς) Ἀναλαμβάνει, ὡς Τοποτηρητής, τήν προσωρινή διοίκηση μητροπολιτικῶν Θρόνων, πού ἔχουν κενωθεῖ, τήν ὁποία μπορεῖ νά ἀναθέσει σέ ἕξαρχό του.
  - ζ) Ἀπευθύνει, κατά τίς ἐορτές τῆς Ἀναστάσεως καί τῶν Χριστουγέννων, ἐγκυκλίους σέ ὅλη τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, καί ἔχει τό δικαίωμα νά δώσει ἐντολή γιά τήν ἀνάγνωσή τους στούς Ἱερούς Ναούς.
  - η) Προΐσταται τῶν χειροτονιῶν τῶν Ἀρχιερέων, ἢ παρέχει ἐντολή, πρὸς τοῦτο, σέ ἄλλο Ἀρχιερέα.
  - θ) Ἱεουργεῖ σέ ὅλη τήν Κύπρο, μέ ἀπλή ἀνακοίνωση στόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα.

Ἄρθρο 13

Ἐπαρχιοῦχοι Ἀρχιερεῖς

1. Κάθε Ἀρχιερεὺς, πού ποιμαίνει ἐκκλησιαστική Ἐπαρχία (Ἀρχιεπίσκοπος, Μητροπολίτες καί Ἐπίσκοποι), εἶναι ἡ κανονική, πνευματική καί ἐκκλησιαστική ἀρχή τῆς Ἐπαρχίας του, ἀπολαμβάνει ὅλων τῶν δικαιωμάτων καί ἔχει ὅλες τίς ὑποχρεώσεις, πού ἀπορρέουν ἀπό τούς Ἱερούς Κανόνες καί τόν Καταστατικό Χάρτη, ἔχοντας τήν εὐθύνη γιά τήν τήρησή τους ἐνώπιον τῆς Ἱεράς Συνόδου.

2. Καθένας ἀπό τούς Ἀρχιερεῖς ὀφείλει νά περιοδεύει τακτικά στήν Ἐπαρχία του, γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν ποιμαντικῶν καθηκόντων του.

3. Οί Ἐπισκοπές Καρπασίας, Ἀρσινόης καί Ἀμαθοῦντος ἐξαρτῶνται κανονικῶς ἀπό τήν Ἐκκλησιαστική Ἐπαρχία, ἀπό τήν ὁποία προῆλθαν, δηλαδή τήν Ἀρχιεπισκοπή, τή Μητρόπολη Πάφου καί τή Μητρόπολη Λεμεσοῦ, ἀντίστοιχα.

Οἱ Ἀρχιερεῖς τῶν ὡς ἄνω Ἐπισκοπῶν (ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι) ἀσκοῦν τήν πνευματική διαποιόμανση τῆς Ἐπισκοπῆς. Ἀναλαμβάνουν, ἐπίσης, καί ἐπιπλέον καθήκοντα στήν Ἀρχιεπισκοπή, ἢ στή Μητρόπολη, ἀπό τήν ὁποία ἐξαρτᾶται ἡ Ἐπισκοπή, τά ὁποία ἀναθέτει σ' αὐτούς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἢ ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης.

Στίς κοινότητες τῆς Ἐπισκοπῆς, καί σέ κάθε ἐκκλησιαστική ἀκολουθία, μνημονεύται τό ὄνομα τοῦ Ἀρχιερέως, ἀπό τόν ὁποῖο ἐξαρτᾶται ἡ Ἐπισκοπή, ὡς «Ἀρχιεπισκόπου», καί τό ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου, ὡς «Ἐπισκόπου». Οἱ ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι μνημονεύουν τόν οἰκεῖο Ἀρχιεπίσκοπο, ἢ Μητροπολίτη, ἢ, ὅταν ἱεουργοῦν σέ ἄλλη Ἐπαρχία, τόν ἐπιτόπιο Ἀρχιεπίσκοπο, ἢ Μητροπολίτη. Ὅταν ἐπαρχιοῦχος Ἐπίσκοπος ἱεουργεῖ, στή Λειτουργία ψάλλεται ἡ φήμη του, μετά τή φήμη τοῦ ἐπιτόπιου Ἀρχιεπισκόπου, ἢ Μητροπολίτη.

Οἱ οἰκονομικοί ἔλεγχοι τῶν Ναῶν, καθῶς καί ἡ ὑπόλοιπη διοίκηση τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἐπισκοπῆς, διενεργοῦνται ἀπό κοινου μέ τούς Ναούς καί τίς ἐνορίες τῆς Ἐπαρχίας, ἀπό τήν ὁποία αὐτή ἐξαρτᾶται.

4. Στήν περίπτωση χηρείας Ἐπισκοπῆς, ὡς Τοποτηρητής ἀναλαμβάνει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἢ ὁ Μητροπολίτης, ἀπό τόν ὁποῖο αὐτή ἐξαρτᾶται. Ἡ πλήρωσή της πρέπει νά γίνει στά προβλεπόμενα γιά τούς Μητροπολίτες χρονικά ὅρια.

Ἄρθρο 14

Παραμονή στό Θρόνο

1. Ἀρχιερεύς (Ἀρχιεπίσκοπος, Μητροπολίτης καί Ἐπίσκοπος), πού ἔχει ἐγκατασταθεῖ κανονικῶς στό Θρόνο, παραμένει σ' αὐτόν ἰσοβίως, ἐκτός ἐάν:

α) Προαχθεῖ.

β) Παραιτηθεῖ οἰκειοθελῶς, γιά εὐλογη αἰτία, καί ἡ παραίτησή του γίνει δεκτή ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

γ) Ὁ Θρόνος κηρυχθεῖ σέ χηρεία ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο μέ εἰδική πλειονοψηφία τῶν τριῶν τετάρτων τοῦ συνόλου τῶν μελῶν της, λόγω ἀδυναμίας τοῦ Ἀρχιερέως, ἡ ὁποία θά ἔχει ἀποδειχθεῖ ἀρμοδίως, νά ἀνταποκριθεῖ στά λειτουργικά, ποιμαντικά καί διοικητικά καθή-

κοντά του, ἐξ αἰτίας σωματικοῦ, ἢ διανοητικοῦ, νοσήματος, ἢ γήρατος.

2. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ Θρόνο, λόγῳ τελεσίδικης καταδίκης σέ καθαίρεση, ἢ σέ ἔκπτωση ἀπὸ τὸ Θρόνο.

3. Σέ περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία ὑφίστανται ἀποχρῶσες ἐνδείξεις γιὰ τὴν τέλεση ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα σοβαροῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει τὴ δυνατότητα, μέ ἀπόφαση, πού λαμβάνεται μέ πλειονοψηφία τῶν τριῶν τετάρτων τῶν μελῶν της, νά ἀφαιρέσει ἀπὸ αὐτόν τὴ διοίκηση καί διαποίμανση τῆς Ἐπαρχίας του, μέχρι τὴν ἔκδοση τελεσίδικης δικαστικῆς ἀποφάσεως. Περαιτέρω, σέ ὅλως ἔκτακτες καί ἐξαιρετικὲς περιστάσεις, στίς ὁποῖες ὑφίστανται ἀποχρῶσες ἐνδείξεις γιὰ τὴν τέλεση βαρύτατου ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος καί ἔχει προκληθεῖ, γιὰ τὸ λόγο αὐτόν, ἰσχυρὸς σκανδαλισμὸς, μπορεῖ ἀκόμη ἡ Ἱερά Σύνοδος νά τὸν θέσει σέ ἀργία, μέ τὴν παραπάνω πλειονοψηφία, μέχρι τὴν ἔκδοση τελεσίδικης δικαστικῆς ἀποφάσεως. Καί στίς δύο περιπτώσεις, πρὶν τὴν ἐπιβολὴ τῶν παραπάνω διοικητικῶν μέτρων, ὁ Ἀρχιερεὺς καλεῖται, γραπτῶς, σέ ἀκρόαση ἐνώπιον τῆς Ἱεραῖς Συνόδου.

ἄρθρο 15

1. Στόν Ἀρχιερέα, πού ἀποχωρεῖ ὕστερα ἀπὸ παραίτηση, ἐξ αἰτίας νοσήματος, ἢ γήρατος, παρέχεται χορηγία, ἀπὸ τὸ ταμεῖο τῆς Ἐπαρχίας του, ἴση μέ τίς ἀποδοχὲς τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέως. Ἡ Ἐπαρχία ἀναλαμβάνει τὴ μέριμνα γιὰ τὴν ἐξασφάλιση ἀξιοπρεποῦς στεγάσεως, περιθάψεως καί διατροφῆς του.

2. Ὁ Ἀρχιερεὺς, πού ἀπομακρύνεται λόγῳ καταδίκης, χωρὶς τὴ στέρηση τῆς ἱεροσύνης, λαμβάνει χορηγία ἀπὸ τὸ ταμεῖο τῆς Ἐπαρχίας, πού ὀρίζεται συνοδικῶς, μέχρι τοῦ μισοῦ ποσοῦ τῶν ἐκάστοτε ἀποδοχῶν τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέως. Στὴν περίπτωση καθαίρεσεως, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει τὴ διακριτικὴ εὐχέρεια νά ἐγκρίνει τὴ χορήγηση βοηθήματος μέχρι τοῦ ἀνωτέρω ὀρίου.

3. Στὴν περίπτωση τῶν διοικητικῶν μέτρων τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 14, ὁ Ἀρχιερεὺς ἐξακολουθεῖ νά λαμβάνει κανονικά τίς ἀποδοχὲς του.

ἄρθρο 16

Σφραγίδα Ἐπαρχίας

Κάθε Ἐπαρχία ἔχει δική της σφραγίδα, πού φέρει στό μέσο ἱερὴ παράσταση, ἢ σύμβολο, καί κυκλικά τὸ ὄνομα τῆς Ἐπαρχίας.

Άρθρο 17

Μή Έπαρχιοῦχοι Ἀρχιερεῖς

1. Στήν Ἀρχιεπισκοπή εἶναι δυνατό νά χειροτονηθοῦν δύο, κατ' ἀνώτατο ὄριο, Ἐπίσκοποι, πού φέρουν, ψιλῶ ὀνόματι, τόν τίτλο μιᾶς ἀπό τίς πάλαι ποτέ διαλάμψασες στήν Κύπρο Ἐπισκοπές, ἤ νέας Ἐπισκοπῆς.

2. Οἱ πιά πάνω Ἐπίσκοποι ὑπόκεινται στόν Ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ ἄμεσος ἐκκλησιαστικός προϊστάμενός τους, καί εἶναι βοηθοί του στό ποιμαντικό ἔργο, ἐκτελώντας τά καθήκοντα πού τούς ἀναθέτει.

3. Οἱ κατά τά ἀνωτέρω Ἐπίσκοποι τελοῦν ὅλες τίς ἱεροπραξίες, πού ἀνήκουν στόν Ἐπίσκοπο, μέ τήν ἄδεια, ἤ ἐντολή, τοῦ κυριάρχου Ἀρχιερέως τῆς Ἐπαρχίας, στήν ὁποία ἱεουργοῦν, τοῦ ὁποῖου τό ὄνομα καί μνημονεύουν. Ἐφόσον ἱεουργοῦν σέ μία ἀπό τίς Ἐπισκοπές, μνημονεύουν τόν Ἀρχιεπίσκοπο, ἢ τόν Μητροπολίτη, ἀπό τόν ὁποῖο αὐτή ἐξαρτᾶται.

4. Οἱ μή ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι ἀκολουθοῦν κατά τά πρεσβεῖα χειροτονίας τους στήν ἀρχιεροσύνη, μετά τούς ἐπαρχιοῦχοις Ἐπισκόπους.

5. Στούς μή ἐπαρχιοῦχοις Ἐπισκόπους ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογία ὅλα ὅσα ἰσχύουν γιά τούς λοιπούς Ἀρχιερεῖς, ὡς πρός τά προσόντα, τίς ὑποχρεώσεις καί τήν κατάστασή τους, μέ ἐπιφύλαξη τῶν ἐιδικῶν διατάξεων τοῦ παρόντος γιά τήν ἐκλογή τους.

Άρθρο 18

Ἀπουσία Ἀρχιερέως

Κάθε προσωρινή ἀπουσία ἐπαρχιοῦχου Ἀρχιερέως ἐκτός Κύπρου ἀναγγέλλεται ἀπό αὐτόν στόν Πρόεδρο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Προκειμένου γιά συνεχή ἀπουσία, μεγαλύτερη τοῦ μηνός, ἀπαιτεῖται ἄδεια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Γιά κάθε ἀπουσία μή ἐπαρχιοῦχου Ἐπισκόπου ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Δέν ἐπιτρέπεται συνολική ἀπουσία μεγαλύτερη τῶν τριῶν μηνῶν ἐτησίως, ἐκτός ἀπό τίς περιπτώσεις, κατά τήν κρίση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀσθενείας, ἤ ἐκπληρώσεως ἀποστολῆς.

Β'. ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

Άρθρο 19

Έκλογή Ἀρχιεπισκόπου

1. Ἀμέσως μετά τή χηρεία τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, ὁ πρῶτος, κατά τήν τάξη, ἀπό τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτες ἀναλαμβάνει τήν προσωρινή διοίκησή του, ὡς Τοποτηρητής, μέχρι τήν ἐκλογή καί ἐνθρόνιση τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου. Ἐάν ὁ καλούμενος στήν τοποτηρητεία κωλύεται, ἢ ἀποποιεῖται, ἀναλαμβάνει ὁ ἐπόμενος, κατά τήν τάξη, ἀπό τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτες.

2. Ὁ Τοποτηρητής ἀσκεῖ τήν προσωρινή διοίκηση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μόνο στά συνήθη καί ἀπαραίτητα, γιά τήν εὐρυθμῆ λειτουργία της, χωρίς νά ἐπιτρέπεται κατά τά λοιπά ὅποιαδήποτε μεταβολή στό καθεστῶς εἶτε τῶν προσώπων εἶτε τῶν πραγμάτων.

Άρθρο 20

Ἐκλόγιμοι γιά τόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο εἶναι: α) ὅλοι οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, καί β) ὅσοι ἔχουν τά, κατά τό ἄρθρο 30, πρὸς ἀρχιερατεία προσόντα.

Άρθρο 21

1. Ὁ Τοποτηρητής τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου ἔχει τήν ὑποχρέωση νά στείλει, ἐντός δέκα ἡμερῶν ἀπό τή χηρεία τοῦ Θρόνου, δύο ἐγκυκλίους, μία πρὸς τοὺς ἐφημερίους, μέ τήν ὁποία ἐντέλλεται τήν κατάρτιση, ἢ ἀναθεώρηση, τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, ἐντός δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπό τήν ἔκδοση τῆς ἐγκυκλίου, καί μία δεύτερη πρὸς ὄλο τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, μέ τήν ὁποία ὀρίζει τήν ἡμέρα γιά τήν ἐκλογή τοῦ τριπροσώπου, ἐντός σαράντα ἡμερῶν ἀπό τή χηρεία τοῦ Θρόνου. Ἡ παράταση τῶν προθεσμιῶν εἶναι δυνατή μόνο γιά ἐξαιρετικούς λόγους, μέ ἀπόφαση τῆς Ἱεράς Συνόδου.

2. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, σέ περίπτωση ἀδυναμίας τοῦ Τοποτηρητῆ νά ἀνταποκριθεῖ στίς παραπάνω ὑποχρεώσεις του, μπορεῖ νά ἀναθέσει τήν τοποτηρητεία στόν ἐπόμενο, κατά τήν τάξη, Μητροπολίτη κ.ο.κ.

Άρθρο 22

Ἡ διαδικασία ἐκλογῆς, γιά τήν ἀνάδειξη Ἀρχιεπισκόπου, διεξάγεται σέ δύο στάδια: α) τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου, μέ καθολική ψηφοφορία, καί β) τήν ἐκλογή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

Άρθρο 23

1. Κατά τήν ἡμερομηνία, πού ὀρίσθηκε ἀπό τόν Τοποτηρητή στήν ἀποσταλεῖσα ἐγκύκλιο, διεξάγονται, μέ καθολική μυστική ψηφοφορία, ἐκλογές, γιά τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου. Δικαίωμα ψήφου ἔχουν ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ἡλικίας ἄνω τῶν δεκαοκτώ ἐτῶν, ὅσοι διαμένουν μόνιμα, τουλάχιστον ἀπό ἐνός ἔτους, στήν Κύπρο, καί εἶναι ἐγγεγραμμένοι στόν ἐκλογικό κατάλογο ψηφοφόρων, ὁ ὁποῖος ἐγκρίνεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

2. Ὁ κατάλογος τῶν ἐκλογέων κάθε ἐνορίας, ἢ κοινότητας, δημοσιεύεται, μέ ἀνάρτησή του στούς Ἱεροῦς Ναοῦς καί στήν ἠλεκτρονική σελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Καθένας, πού ἔχει ἔννομο συμφέρον, δικαιούται νά ὑποβάλει, ἐντός τριῶν ἡμερῶν, μέσω τοῦ ἱερέως τῆς ἐνορίας, ἔγγραφη ἔνσταση γιά τόν κατάλογο στόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα. Ὁ Ἀρχιερεὺς, ἀφοῦ ἐξετάσει τίς ἐνστάσεις, ἀποφαίνεται αἰτιολογημένα καί ἀνέκκλητα, πέντε ἡμέρες τό ἀργότερο πρὶν ἀπό τήν καθορισμένη, γιά τήν ἐκλογή τοῦ τριπροσώπου, ἡμερομηνία.

3. Γιά τόν καταρτισμό τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλογέων καί τήν τήρηση τῆς ἐκλογικῆς διαδικασίας, ἡ Ἱερά Σύνοδος μπορεῖ, γιά τήν ὁμαλή διεξαγωγή τῶν ἐκλογῶν, νά συνεργάζεται μέ τίς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες τοῦ Κράτους.

4. Σέ κάθε ἐνορία χρέη Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκτελεῖ ἡ Ἐνοριακή Ἐπιτροπή. Σέ ἐνορίες, ὅπου θά ὑπάρξουν περισσότερα ἐκλογικά κέντρα, ἡ Ἐφορευτική Ἐπιτροπή ὀρίζεται ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα.

5. Κάθε ψηφοφόρος δικαιούται νά ψηφίσει ἕναν ἀπό τούς ἐκλογίμους γιά τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου.

6. Κάθε ψηφοδέλτιο εἶναι λευκό καί φέρει τή σφραγίδα τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ ψηφοφόρος ἀναγράφει ἰδιοχείρως τό ὄνομα τοῦ πρὸς ἀρχιεπισκοπεῖα ἐκλογίμου τῆς προτιμήσεώς του. Ἐάν ὁ ψηφοφόρος ἀδυνατεῖ νά ἐκφράσει γραπτῶς τή βούλησή του, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἀναγράψει στό ψηφοδέλτιο τό ὄνομα, πού τοῦ ὑποδεικνύεται ἀπό αὐτόν.

Ἄρθρο 24

1. Μετά τήν ὀλοκλήρωση τῆς καταμετρήσεως τῶν ψήφων στά ἐκλογικά κέντρα, τά ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας ἀποστέλλονται στόν Τοποτηρητή. Κάθε ψηφοφόρος μπορεῖ νά ὑποβάλει, ἐντός τριῶν ἡμερῶν, στήν Ἱερά Σύνοδο ἐνστάσεις γιά τήν ἐκλογική διαδικασία. Ἐντός πέντε ἡμερῶν, ἀπό τό πέρας τῆς προθεσμίας ὑποβολῆς τῶν ἐνστάσεων, ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκαλεῖται ἀπό τόν Τοποτηρητή, ἀποφαίνεται ὀριστικά γι' αὐτές καί προχωρεῖ, στή συνέχεια, στήν ἐπικύρωση τῶν ἀποτελεσμάτων καί στήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου, ἀπό τά τρία πρόσωπα πού πλειονοψήφησαν. Σέ περίπτωση ἰσοψηφίας, διενεργεῖται κλήρωση κατά τή συνεδρία τῆς Ἱεράς Συνόδου. Ἐντός τριῶν ἡμερῶν, ἀπό τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου, ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκαλεῖται ἀπό τόν Τοποτηρητή, γιά τήν ἐκλογή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

2. Πρίν ἀπό τήν ἐκλογή, τελεῖται Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρικό Ναό, ἀπό τόν τελευταῖο, κατά τήν τάξη, ἀπό τούς μή περιλαμβανομένους στό τριπρόσωπο ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτες. Στή συνέχεια, ἡ Ἱερά Σύνοδος συνέρχεται στό Μεγάλο Συνοδικό καί προβαίνει στήν ἐκλογή, μέ μυστική ψηφοφορία.

3. Ἀρχιεπίσκοπος ἀναδεικνύεται ἀπό τό τριπρόσωπο ἐκεῖνος, πού συγκέντρωσε τήν ἀπόλυτη πλειονοψηφία τῶν μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου. Ἐάν αὐτή δέν ἐπιτευχθεῖ, ἡ ψηφοφορία ἐπαναλαμβάνεται, στήν ἴδια συνεδρία τῆς Ἱεράς Συνόδου, μεταξύ τῶν δύο προσώπων, πού πλειονοψήφησαν, καί Ἀρχιεπίσκοπος ἀναδεικνύεται ἐκεῖνος, πού λαμβάνει τίς περισσότερες ψήφους. Στήν περίπτωση ἰσοψηφίας, διενεργεῖται κλήρωση. Μετά τήν ἐκλογή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τά μέλη τῆς Ἱεράς Συνόδου κατέρχονται στόν Καθεδρικό Ναό γιά τήν τέλεση τῆς Κανονικῆς Πράξεως.

4. Ἡ χειροτονία, ἐάν ὁ ἐκλεγμένος δέν εἶναι Ἀρχιερεύς, καί ἡ ἐνθρόνιση γίνονται ἐντός δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπό τήν ἐκλογή. Ἡ ἐκλογή τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου, καθώς καί ἡ ἡμερομηνία ἐνθρονίσεώς του, ἀνακοινώνονται ἀπό τόν Τοποτηρητή στούς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

5. Ἐφόσον, κατά τή διαδικασία τῆς ἐκλογῆς, ὁ Τοποτηρητής παραλείπει νά ἐφαρμόσει τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη, ἢ ἀμελήσει νά συγκαλέσει τήν Ἱερά Σύνοδο, αὐτή συγκαλεῖται ἀπό τόν ἐπόμενο, κατά τήν τάξη, Μητροπολίτη κ.ο.κ., ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει ἐφεξῆς καί τήν τοποτηρητεία.

ἄρθρο 25

Ἐκλογή Μητροπολιτῶν

1. Σέ περίπτωση χηρείας Μητροπόλεως, τήν τοποτηρητεία ἀναλαμβάνει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Ἡ τοποτηρητεία ἀσκεῖται ὅπως καί στήν περίπτωση χηρείας τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου.

2. Ἐκλογή Ἀρχιερέως δέν μπορεῖ νά γίνει, ἐάν ὁ Ἀρχιεπισκοπικός Θρόνος εὑρίσκεται σέ χηρεία.

ἄρθρο 26

Ἐπιψηφιοί γιά τήν ἐκλογή στό χηρεύοντα Θρόνο εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι, καθῶς καί ὅλοι, ὅσοι ἔχουν τά κατά τό ἄρθρο 30 προσόντα πρὸς ἀρχιερατεία.

ἄρθρο 27

Ἡ κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου, πρὸς ἐκλογή Μητροπολίτη, γίνεται μέ καθολική μυστική ψηφοφορία. Δικαίωμα ψήφου ἔχουν ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, ἡλικίας ἄνω τῶν δεκαοκτώ ἐτῶν, ὅσοι διαμένουν μόνιμα, τουλάχιστον ἀπὸ ἐνός ἔτους, σέ ἐνορία, ἢ κοινότητα, τῆς χηρεύουσας Μητροπόλεως, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς τυχόν ὑποκειμένης σ' αὐτήν Ἐπισκοπῆς, καί εἶναι ἐγγεγραμμένοι στόν ἐκλογικό κατάλογο ψηφοφόρων της, ὁ ὁποῖος ἐγκρίνεται ἀπὸ τήν Ἱερά Σύνοδο.

Ἡ κατάρτιση τοῦ καταλόγου τῶν ψηφοφόρων τῆς χηρεύουσας Μητροπόλεως καί ἡ ἐκλογική διαδικασία, γιά τήν ἀνάδειξη τοῦ τριπροσώπου, γίνονται μέ ἀνάλογη ἐφαρμογή ὄλων ὅσα ὀρίζονται καί γιά τήν ἐκλογή Ἀρχιεπισκόπου.

ἄρθρο 28

Μετά τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου, ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκαλεῖται ἀπὸ τόν Πρόεδρό της καί προβαίνει στήν ἐκλογή τοῦ νέου Μητροπολίτη, σύμφωνα μέ ὅσα ὀρίζονται καί γιά τήν ἐκλογή Ἀρχιεπισκόπου. Τό ἴδιο ἰσχύει, κατ' ἀναλογία, καί γιά τή χειροτονία καί τήν ἐνθρόνιση τοῦ ἐκλεγέντος Μητροπολίτη.

ἄρθρο 29

Ἐκλογή Ἐπισκόπων

1. Οἱ, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 13, παρ. 3, ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι ἐκλέ-

γονται μεταξύ τῶν προσώπων, πού ἔχουν τά κατά τό ἄρθρο 30 προσόντα πρὸς ἀρχιερατεία, ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο, μέ μυστική ψηφοφορία, ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἢ τοῦ Μητροπολίτη, ἀπό τόν ὁποῖο ἐξαρτᾶται ἡ Ἐπισκοπή. Ὁ προταθεὶς ἐκλέγεται, ἐφόσον συγκεντρῶσει τήν ἀπόλυτη πλειονοψηφία τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

2. Οἱ, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 17, μή ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι ἐκλέγονται μεταξύ τῶν προσώπων, πού ἔχουν τά κατά τό ἄρθρο 30 προσόντα πρὸς ἀρχιερατεία, ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο, μέ μυστική ψηφοφορία, ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ὁ προταθεὶς ἐκλέγεται, ἐφόσον συγκεντρῶσει τήν ἀπόλυτη πλειονοψηφία τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρο 30

Προσόντα τῶν πρὸς ἀρχιερατεία ἐκλογίμων

1. Ἐκλόγιμοι πρὸς ἀρχιερατεία εἶναι οἱ ἄγαμοι κληρικοί (πρεσβύτεροι, ἢ διάκονοι), πού ἔχουν τά ἐξῆς προσόντα: α) πτυχίο ἀναγνωρισμένης Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Σχολῆς, β) δεκαετῆ εὐδόκιμη διακονία μέ τήν ιδιότητα τοῦ κληρικοῦ, ἢ μοναχοῦ, καί γ) ἡλικία τριανταπέντε ἐτῶν συμπληρωμένη.

2. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἔχει τή δυνατότητα, σέ ἰδιαζόντως ἐξαιρετικές περιπτώσεις, νά δεχθεῖ ὡς ἐκλόγιμο καί κληρικό, ἐγνωσμένου ἤθους καί κύρους, πού δέν ἔχει πτυχίο Θεολογικῆς Σχολῆς.

Γ'. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

Άρθρο 31

Έκπροσώπηση τῆς Ἐπαρχίας

Τὴν Ἐπαρχία, ὡς νομικό πρόσωπο, ἐκπροσωπεῖ ἐνώπιον τῶν δικαστικῶν, ἢ διοικητικῶν, ἀρχῶν, καί παντός τρίτου, ὁ Ἀρχιερέυς, ἢ, σέ περίπτωση χηρείας τοῦ Θρόνου, ὁ Τοποτηρητής, ἢ τό ἐξουσιοδοτημένο ἀπ' αὐτοῦ πρόσωπο.

Άρθρο 32

Πρωτοσύγκελλος - Ἀρχιερατικοί Ἐπίτροποι - Ὑπηρεσιακή στελέχωση τῶν Ἐπαρχιῶν

1. Σέ κάθε Ἐπαρχία, ὁ Ἀρχιερέυς μπορεῖ νά διορίσει ἕναν ἀπό τούς ἀγάμους πρεσβυτέρους, πού ὑπηρετοῦν σ' αὐτήν, ὡς Πρωτοσύγκελλο, ὁ ὁποῖος θά ἔχει τίς, κατὰ τήν ἐκκλησιαστική πράξη, ἀρμοδιότητες τοῦ ἀξιώματος, καί ἰδιαίτερα τοῦ προΐσταμένου τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἐπαρχίας καί τοῦ ἐποπτεύοντος τῶν κληρικῶν καί λαϊκῶν, πού ὑπηρετοῦν σ' αὐτήν, ὑπό τήν καθοδήγηση τοῦ Ἀρχιερέως.

2. Ὅλοι οἱ ἄγαμοι κληρικοί διαμένουν καί ἐνδιαιτῶνται στή Μονή τους, ἢ στό Ἐπισκοπεῖο, τό ὁποῖο, κατὰ τοῦτο, θεωρεῖται ὡς Μονή.

3. Ὁ Ἀρχιερέυς μπορεῖ νά διορίσει, κατὰ περιφέρειες, ἐντός τῆς Ἐπαρχίας, ἕναν, ἢ περισσοτέρους Ἀρχιερατικούς Ἐπιτρόπους, οἱ ὁποῖοι ἐποπτεύουν τούς κληρικούς τῆς περιφέρειας καί συντονίζουν τή διακονία τους, κατὰ τίς γενικές ὁδηγίες τοῦ Ἀρχιερέως.

4. Ὁ διορισμός τοῦ Πρωτοσυγκέλλου καί τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτρόπων ἀνακαλεῖται ὁποτεδήποτε, κατὰ τήν κρίση τοῦ Ἀρχιερέως.

5. Σέ κάθε Ἐπαρχία ὑπηρετεῖ ὁ ἀναγκαῖος ἀριθμός ὑπαλλήλων, πού διορίζονται ἀπό τόν Ἀρχιερέα, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ τήν ἐποπτεία σ' αὐτοῦς, σέ σχέση πρός τά ὑπηρεσιακά τους καθήκοντα.

Άρθρο 33

1. Τά πρόσωπα, στά ὁποῖα ἔχει ἀνατεθεῖ ἐκκλησιαστική ὑπηρεσία στήν Ἐπαρχία, ἀναλαμβάνουν καί ἐκτελοῦν τά καθήκοντά τους, μέ τήν ἔγκριση τοῦ ἐπιτοπίου Ἀρχιερέως.

2. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἐπιτηρεῖ τόν, ὑπό τήν ποιμαντορία του, κληρο καί τούς μοναχούς, καθώς καί τούς λοιπούς, στούς ὁποίους ἔχει ἀνατεθεῖ ἐκκλησιαστική ὑπηρεσία, ὡς πρός τήν πολιτεία καί τήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τους, δικάζει τίς ἐντός τῆς περιοχῆς τῆς δικαιοδοσίας του ἐκκλησιαστικές παραβάσεις, ἐφόσον αὐτές δέν ὑπάγονται στήν ἀρμοδιότητα ἄλλου ὀργάνου, καί ἐπιβάλλει, ὕστερα ἀπό ἀκρόαση, τίς προβλεπόμενες στίς περιπτώσεις αὐτές ἐκκλησιαστικές ποινές, μέ αἰτιολογημένες γραπτές ἀποφάσεις.

3. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἔχει τήν ὑποχρέωση νά διακριβώσει τίς συστατικές ἐπιστολές τῶν κληρικῶν καί μοναχῶν, πού διαμένουν στήν Ἐπαρχία του, καί παρέχει τήν κανονική ἄδεια γιά τήν τέλεση ἀπό αὐτούς ρητῶς προσδιοριζομένων ἱεροπραξιῶν, ἢ λατρευτικῶν πράξεων.

ἄρθρο 34

1. Κάθε Ἀρχιερεὺς ἔχει τήν ὑποχρέωση νά διατηρεῖ τά ἀναγκαῖα, γιά τή λειτουργία τῆς Ἐπαρχίας, βιβλία, μεταξύ τῶν ὁποίων: Μητρώο ἐνοριακοῦ κλήρου, Μητρώο μοναχῶν, Βιβλίο γάμων, Βιβλίο βαπτίσεων καί Βιβλίο δικαστικῶν ἀποφάσεων.

2. Κάθε Ἐπαρχία πρέπει νά τηρεῖ κανονικά λογιστικά βιβλία, γιά τήν καταγραφή τῶν κτημάτων, τῶν ἐπίπλων, τῶν σκευῶν καί ὁποιασδήποτε ἄλλης περιουσίας τῆς Ἐπαρχίας, καθώς καί ὁποιοιδήποτε προσόδων καί δαπανῶν. Τά λογιστικά βιβλία τῆς Ἐπαρχίας ὑπόκεινται σέ ἔλεγχο ἀπό τό Ἐλεγκτικό Τμήμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

ἄρθρο 35

Θρονικές Ἐπιτροπές

1. Σέ κάθε Ἐπαρχία λειτουργεῖ Θρονική Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἐπικουρεῖ τόν Ἀρχιερέα στή διαχείριση τῆς περιουσίας τῆς Ἐπαρχίας. Ἡ Ἐπιτροπή ἀπαρτίζεται ἀπό τέσσερις κληρικούς, πού διορίζονται ἀπό τόν Ἀρχιερέα, καί τέσσερις λαϊκοῦς, πού ἐκλέγονται. Ἡ ὑπηρεσία τοῦ μέλους τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἄμισθη.

2. Ἡ ἀνάδειξη τῶν μελῶν τῶν Θρονικῶν Ἐπιτροπῶν γίνεται ἀνά τετραετία, ἐντός ἐνός μηνός ἀπό τήν ἐκλογή καί ἀνάληψη τῶν καθηκόντων τῶν Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 53 τοῦ παρόντος. Ἐκλέξιμοι, ὡς μέλη Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς, εἶναι Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, κάτοικοι τῆς Ἐπαρχίας, πού εἶναι ἐγγεγραμμένοι στόν ἐκλογικό κατάλογό της καί ἔχουν συμπληρώσει τό εἰκοστό πέμπτο ἔτος τῆς ἡλικίας τους.

3. Τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς προεδρεύει ὁ Ἀρχιερέυς. Σέ περίπτωση κωλύματός του, προεδρεύει ὁ ὀριζόμενος ἀπό αὐτόν ἀναπληρωτής.

ἄρθρο 36

Ἐκλογή λαϊκῶν μελῶν

1. Τά λαϊκά μέλη ἐκλέγονται ἀπό ἀντιπροσώπους ὄλων τῶν Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Ἐπαρχίας.

2. Πρός τοῦτο, ὁ Ἀρχιερέυς ἐκδίδει ἐγκύκλιο, στήν ὁποία καθορίζει τόν τόπο καί τό χρόνο τῆς συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν, γιά τήν ἐκλογή. Μέ τήν ἐγκύκλιο αὐτήν, ὁ Ἀρχιερέυς ὀρίζει τόν Πρόεδρο τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς, μεταξύ τῶν κληρικῶν τῆς Ἐπαρχίας, καί τά δύο μέλη της.

3. Γιά τόν ἀπαρτισμό τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, κάθε Ἐνοριακή Ἐπιτροπή ἐκλέγει, ἀπό τά μέλη της, ἕναν ἀντιπρόσωπο, τόν ὁποῖο καί ἐφοδιάζει μέ σχετικό ἔγγραφο, πού ὑπογράφεται ἀπό τόν Πρόεδρό της.

ἄρθρο 37

1. Κατά τήν ἡμερομηνία καί ὥρα καί στόν τόπο, πού ὀρίστηκαν μέ τήν ἐγκύκλιο τοῦ Ἀρχιερέως, συνέρχονται οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν. Ἀφοῦ ἐλεγχθοῦν τά πιστοποιητικά τους, προτείνονται, ὡς ὑποψήφιοι, πρόσωπα, τά ὁποῖα ἔχουν τά προβλεπόμενα προσόντα, κατά τό ἄρθρο 35, παρ. 2.

2. Ἡ ἐκλογή γίνεται μέ μυστική ψηφοφορία, μέ ψηφοδέλτια σφραγισμένα μέ τή σφραγίδα τῆς Ἐπαρχίας. Κάθε ἐκλέκτορας ἀναγράφει ἕως τέσσερα ὀνόματα. Ἐκλεγέντες θεωροῦνται οἱ τέσσερις πλειονοψηφίσαντες, οἱ δέ ὑπόλοιποι θεωροῦνται ὡς ἐπιλαχόντες, κατά τή σειρά τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων, πού ἔλαβε ὁ καθένας. Τό ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας καταχωρίζεται σέ πρακτικό, τό ὁποῖο ὑπογράφεται ἀπό τόν Πρόεδρο καί τά μέλη τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Σέ περίπτωση ἰσοψηφίας, διενεργεῖται κλήρωση.

3. Τό πρακτικό ἀποστέλλεται πάραυτα στόν Ἀρχιερέα, μαζί μέ τά ψηφοδέλτια, σέ σφραγισμένο φάκελο.

4. Ἡ ἐκλογή θεωρεῖται ἔγκυρη, ἀνεξαρτήτως ἀριθμοῦ ἀντιπροσώπων, πού μετεῖχαν σ' αὐτήν.

ἄρθρο 38

Ἐνστάσεις κατά τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς αἰρετῶν Ἐπιτρόπων ὑποβάλλονται ἐγγράφως στόν Ἀρχιερέα, ἐντός τριῶν ἡμερῶν ἀπό τήν ἐκλογή. Ἡ

απόφαση τοῦ Ἀρχιερέως ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων εἶναι τελεσίδικη. Σέ περίπτωση ἀκυρώσεως τῆς διαδικασίας, προκηρύσσεται νέα ἐκλογή, σύμφωνα μέ τά ἀνωτέρω. Στήν περίπτωση ἀκυρώσεως ἐκλογῆς μέλους, αὐτό ἀντικαθίσταται ἀπό τόν ἐπιλαχόντα, κατά τήν τάξη τῆς ἀνακηρύξεως. Σέ περίπτωση ἐλλείψεως ἐπιλαχόντων, διεξάγεται νέα ἐκλογή.

Ἄρθρο 39

Πλήρωση κενῆς θέσεως

Ἐάν κενωθεῖ μία, ἢ δύο, θέσεις αἰρετῶν μελῶν τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐξ αἰτίας θανάτου, ἢ παραιτήσεως, ἢ παύσεως, καί ἐφόσον δέν ὑπάρχουν ἐπιλαχόντες, τά ὑπόλοιπα μέλη τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς συνέρχονται ὑπό τήν προεδρία τοῦ Ἀρχιερέως καί ἐκλέγουν νέα μέλη. Προκειμένου, ὅμως, περί ταυτόχρονης χηρείας περισσοτέρων τῶν δύο θέσεων, ἡ πλήρωσή τους γίνεται μέ νέα συνέλευση ἀντιπροσώπων τῶν Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν, οἱ ὁποῖοι συγκαλοῦνται ἀπό τόν Ἀρχιερέα κατά τόν ἀνωτέρω καθοριζόμενο τρόπο. Ἡ θητεία τῶν νέων μελῶν, πού ἀναδείχθηκαν μέ ὁποιοδήποτε τρόπο, διαρκεῖ μέχρι τίς νέες ἐκλογές Θρονικῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἄρθρο 40

Λειτουργία τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς

1. Ἡ Θρονική Ἐπιτροπή συνέρχεται στήν ἔδρα τῆς Ἐπαρχίας, ἢ, ἐάν ὑπάρχει ἀποχωρῶν λόγος, ὅπου ὀρίσει ὁ Πρόεδρος, καί συνεδριάζει τακτικῶς μέν δύο φορές τό χρόνο, ἐκτάκτως δέ κατά τήν κρίση τοῦ Προέδρου. Ὁ Πρόεδρος ὑποχρεοῦται, μέ αἴτηση τριῶν μελῶν, νά συγκαλέσει τή Θρονική Ἐπιτροπή σέ συνεδρία.

2. Ἡ Θρονική Ἐπιτροπή εὐρίσκεται σέ ἀπαρτία, ἐάν, ἐκτός τοῦ Προέδρου, ἢ τοῦ ἀναπληρωτῆ του, εἶναι παρόντα τέσσερα τουλάχιστον μέλη, ἀπό τά ὁποῖα τά δύο αἰρετά. Οἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία. Σέ περίπτωση ἰσοψηφίας, ἐπικρατεῖ ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

3. Τίς ἀποφάσεις τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκτελεῖ ὁ Ἀρχιερεύς. Οὐδέμία πράξη διαχειρίσεως δεσμεύει νομικά τήν Ἐπαρχία, ἐφόσον δέν ἔχει τήν ἔγκριση τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἢ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅπου αὐτό προβλέπεται.

Ἄρθρο 41

Ἐκπτώση Ἐπιτρόπου

Ὁ Ἐπίτροπος ἐκπίπτει ἀπό τήν ιδιότητά του, μέ ἀπόφαση τοῦ Ἀρχιερέως: α) ἐάν, μετά τήν ἐκλογή, στερηθεῖ τῶν προσόντων ἐκλογιμότητας,

β) εάν άδικοιολόγητα άπουσιάσει από τρεϊς συνεχόμενες συνεδρίες τής Έπιτροπής, ή γ) εάν έπιδεικνύει διαγωγή άσυμβίβαστη προς τά καθήκοντά του. Οί παυόμενοι, σύμφωνα μέ τά προβλεπόμενα ύπό β) και γ) του παρόντος άρθρου, στεροϋνται του δικαιώματος έπανεκλογής κατά τήν έπόμενη, από τήν παύση τους, έκλογή.

Άρθρο 42

Άρμοδιότητες τής Θρονικής Έπιτροπής

1. Η Θρονική Έπιτροπή έχει τίς έξής άρμοδιότητες:

α) Μελετά τούς άπολογισμούς τής διαχείρισεως τής περιουσίας τής Έπαρχίας και ψηφίζει τον έτήσιο προϋπολογισμό.

β) Παρακολουθει τή διαχείριση τής περιουσίας των Ένοριών και των Μονών, μελετά τούς άπολογισμούς τους και προβαίνει στις ένδεδειγμένες είσηγήσεις.

γ) Άποφαίνεται για τον τρόπο διαχείρισεως τής περιουσίας τής Έπαρχίας, για συνομολόγηση δανείων και για βελτίωση, ή πώληση, κτημάτων τής Έπαρχίας μέχρι ποσοϋ, πού καθορίζεται έτησίως από τήν Έερά Σύνοδο. Στην περίπτωση κατά τήν όποία ύφίσταται άνάγκη ύπερβάσεως του πίο πάνω ποσοϋ, τό θέμα παραπέμπεται στην Έερά Σύνοδο για έξεταση και λήψη άποφάσεως.

2. Όλες οι άρμοδιότητες οικονομικής φύσεως τής Θρονικής Έπιτροπής άσκοϋνται, σε συνδυασμό προς τά προβλεπόμενα στο Παράρτημα Γ' του παρόντος.

Άρθρο 43

Θρονικά Ταμεία

Σέ κάθε Έπαρχία λειτουργεί Θρονικό Ταμείο. Τά σχετικά μέ τή λειτουργία των Θρονικών Ταμείων περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Γ' του παρόντος.

Άρθρο 44

Συμβουλευτικό Οικονομικό Σώμα

Άνεξαρτήτως τής λειτουργίας τής Θρονικής Έπιτροπής και του Θρονικού Ταμείου, ό Άρχιερεύς μπορεί να διορίζει Συμβουλευτικό Οικονομικό Σώμα, για τή μελέτη των οικονομικών θεμάτων τής Έπαρχίας και τής, κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο, άξιοποίησεως τής περιουσίας της και για παροχή συμβουλών για τίς οικονομικές δραστηριότητες τής Έπαρχίας.

Δ'. ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Άρθρο 45

Ένορίες

1. Η Ένορία αποτελεί νομικό πρόσωπο, τό όποίο απαρτίζεται από τό σύνολο τών Όρθοδόξων Χριστιανών, πού κατοικούν μονίμως σέ μία όρισμένη έκκλησιαστική περιφέρεια, έντός τής άρχιερατικής Έπαρχίας.

2. Η Ένορία ίδρύεται μέ άπόφαση του οικείου Άρχιερέως, ύστερα άπό σύμφωνη γνώμη τής Θρονικής Έπιτροπής. Μέ τήν άπόφαση αυτή, καθορίζονται καί τά όρια τής Ένορίας.

3. α) Ένορία συνιστούν, στίς μέν πόλεις δύο χιλιάδες πεντακόσιοι τουλάχιστον κάτοικοι, στίς δέ κωμοπόλεις χίλιοι πεντακόσιοι κάτοικοι. Έξαιρούνται οί ήδη ύφιστάμενες Ένορίες, οί όποιες διατηρούνται καί στήν περίπτωση κατά τήν όποία κατοικούν σ' αυτές λιγότεροι άπό τόν άνωτέρω καθοριζόμενο άριθμό.

6) Χωριά, ή συνοικισμοί, πού έχουν λιγότερους κατοίκους, άπό τόν άνωτέρω προσδιοριζόμενο άριθμό, μπορούν νά άποτελέσουν ξεχωριστή Ένορία, έφόσον, άπό τά έξοδα του Ναού καί τών εισφορών τών ένοριτών, εξασφαλίζονται οί δαπάνες, γιά τήν ύπαρξη καί όμαλή λειτουργία της.

4. Η άπόφαση του οικείου Άρχιερέως, γιά τήν ίδρυση νέας Ένορίας, πρέπει νά καθορίζει τά περιουσιακά στοιχεία, μέ τά όποία ή Ένορία θά καταστεί βιώσιμη, μέ τή σύμφωνη γνώμη τής Θρονικής Έπιτροπής καί, εάν είναι δυνατό, καί τής Ένοριακής Έπιτροπής, άπό τήν όποία άποσπᾶται ή Ένορία.

5. Ο Άρχιερεύς, μέ τή σύμφωνη γνώμη τής Θρονικής Έπιτροπής καί, εάν είναι δυνατό, καί τών οικείων Ένοριακών Έπιτροπών, μπορεί νά συγχωνεύει δύο, ή περισσότερες, Ένορίες, έφόσον ή λειτουργία τους ποιμαντικά καθίσταται άτελέσφορη.

Άρθρο 46

Ναοί

1. Οί Ναοί τής Έκκλησίας τής Κύπρου διακρίνονται σέ:

α) Ένοριακούς.

6) Κοιμητηριακούς.

- γ) Παρεκκλήσια (δηλ. Ναούς μή ένοριακούς, έντός τών πόλεων, ή τών χωρίων).
- δ) Έξωκκλήσια (δηλ. Ναούς μή ένοριακούς, έκτός τών πόλεων, ή τών χωρίων).
- ε) Μοναστηριακούς (δηλ. Ναούς Μονών, πού εύρίσκονται σέ λειτουργία, ή εΐναι διαλυμένες).
- ς) Προσκυνηματικούς.

2. Όλοι οί Ναοί άποτελοϋν άναπαλλοτρίωτη έκκλησιαστική περιουσία καί διατελοϋν κάτω άπό τόν έλεγχο καί τήν έποπτεία τοϋ οικείου Άρχιερέως. Η διοίκηση καί ή διαχείρισή τους διεξάγονται σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοϋ παρόντος Καταστατικοϋ Χάρτη.

3. Οί Ένοριακοί Ναοί άνήκουν, κατά κυριότητα, στην οικεία Ένορία.

4. Κάθε Ένορία όφείλει νά τηρεί κανονικά λογιστικά βιβλία, για τήν καταγραφή τών κτημάτων, τών επίπλων, τών σκευών καί όποιασδήποτε άλλης περιουσίας τής Ένορίας, καθώς καί τών προσόδων καί δαπανών. Τά λογιστικά βιβλία τής Ένορίας ύπόκεινται σέ έλεγχο τοϋ Έλεγκτικοϋ Τμήματος τοϋ Θρόνου.

5. Τά Παρεκκλήσια, τά Έξωκκλήσια καί οί Προσκυνηματικοί Ναοί, καί όσοι, ή όσα, περιήλθαν, ή περιέρχονται, σέ κατάσταση έρειπώσεως, άνήκουν στην Έπαρχία, στην περιφέρεια τής όποίας εύρίσκονται, άποκαλούμενα Θρονικά, έκτός αυτών πού άνήκουν, μέ άπόφαση τοϋ οικείου Άρχιερέως, σέ άλλη Ένορία. Σέ περίπτωση άμφισβητήσεων τοϋ ιδιοκτησιακοϋ καθεστώτος Παρεκκλησίου, ή Έξωκκλησίου, μεταξύ Ένοριών, άποφασίζει γι' αυτό ό οικείος Άρχιερεύς καί σέ δεύτερο βαθμό ή Ίερά Σύνοδος. Σέ περίπτωση δε άμφισβητήσεων μεταξύ Ένορίας καί Άρχιερέως, άποφασίζει όριστικά ή Ίερά Σύνοδος.

6. Οί Κοιμητηριακοί Ναοί, έφόσον δέν άνήκουν σέ Ένορία, ή Ένορίες, κατά τά μέχρι τώρα ισχύσαντα, άνήκουν στην οικεία Έπαρχία, ή όποία έχει τήν όλη έποπτεία τής διοικήσεως, διαχειρίσεως καί λειτουργίας τους.

7. Για τήν άνέγερση, άνακαίνιση, επέκταση, ή επιδιόρθωση, Ίεροϋ Ναοϋ, καθώς καί τήν έκτέλεση όποιοϋδήποτε άλλου έργου σ' αυτόν, ή στον περιβάλλοντα χώρο, άπαιτείται γραπτή άδεια τοϋ οικείου Άρχιερέως. Για έργασίες, έκτός τής άλλης συντηρήσεως καί άποκαταστάσεως ζημιών, ό Άρχιερεύς μπορεί νά ζητεί τή γνώμη τής επί τής Ναοδομίας καί Χριστιανικής Τέχνης Συνοδικής Έπιτροπής.

8. Για τήν έκτέλεση τής όλης εργασίας, ή μέρους της:

- α) Ζητούνται προσφορές, ή δέ κατακύρωση γίνεται μόνο μέ γραπτή έγκριση του οικείου 'Αρχιερέως, ό όποιος δικαιούται νά άπορρίψει όποιαδήποτε προσφορά, εάν κρίνει ότι οί προσφερόμενες τιμές είναι άσύμφωρες, ή ότι τό πρόσωπο, πού μειοδότησε, δέν είναι έμπειρο γιά τήν εκτέλεση τέτοιων έργων, ή ότι ή έγγύηση, πού δίδει, δέν είναι έπαρκής.
- β) Συντάσσεται έγγραφη συμφωνία, ή όποία πρέπει νά φέρει έγγράφως τήν έγκριση του οικείου 'Αρχιερέως, άλλως ή συμφωνία αυτή είναι άκυρη.
- γ) Στην περίπτωση κατά τήν όποία ό 'Αρχιερέυς, σέ συνεννόηση μέ τή Θρονική, ή 'Ενοριακή, 'Επιτροπή, διαπιστώσει ότι ή εκτέλεση τής εργασίας, μέ δική τους άπευθείας επίβλεψη, θά γίνει καλύτερα καί μέ λιγότερες δαπάνες, τότε δέν είναι άπαραίτητη ή διαδικασία ύποβολής προσφορών.
9. 'Η συντήρηση Ναών, οί όποίοι έχουν χαρακτηρισθεϊ ώς αρχαιολογικά μνημεία, γίνεται μέ τήν έποπτεία καί συνεργασία των άρμοδίων κρατικών ύπηρεσιών, μέ τή μέριμνα του 'Αρχιερέως.

Άρθρο 47

'Εφημέριοι

1. Πνευματικός πατέρας καί προϊστάμενος κάθε 'Ενορίας είναι ό 'Εφημέριος, ό όποιος μεριμνά γιά τήν πνευματική ζωή των ένοριτών, γιά τήν όρθή καί τακτική τέλεση των ιερών ακολουθιών, γιά τή διοίκηση τής 'Ενορίας καί γιά τή φιλανθρωπική καί κοινωνική προσφορά της.
2. 'Ο 'Εφημέριος όφείλει νά διαμένει στην 'Ενορία του. 'Η τυχόν διαμονή εκτός αυτής επιτρέπεται μόνο ύστερα από άδεια του 'Αρχιερέως.
3. 'Ο άριθμός των 'Εφημερίων σέ κάθε 'Ενορία καθορίζεται από τόν 'Αρχιερέα, ανάλογα μέ τίς ανάγκες της. 'Εάν υπάρχουν περισσότεροι 'Εφημέριοι στην 'Ενορία, ό 'Αρχιερέυς όρίζει τόν προϊστάμενο, καθώς καί τά καθήκοντα των 'Εφημερίων.
4. 'Ως 'Εφημέριοι 'Ενοριών διορίζονται έγγαμοι κληρικοί. 'Αγαμοι κληρικοί μπορουν, κατ' εξαίρεση, νά διορισθουν σέ έφημεριακή θέση, όπου οί συνθήκες τό επιβάλλουν.
5. 'Ο προτεινόμενος προς χειροτονία πρέπει νά έχει τά προβλεπόμενα από τούς 'Ιερούς Κανόνες προσόντα καί επί πλέον πτυχίο 'Ορθόδοξης Θεολογικής, ή άλλης Πανεπιστημιακής, Σχολής, ή άπολυτήριο 'Ορθόδοξης 'Ιερατικής Σχολής. Μόνο σέ εξααιρετικές περιπτώσεις μπορεϊ ό 'Αρχιερέυς

νά ἐπιτρέψει τή χειροτονία προσώπου, τό όποίο στερεΐται τῶν ἀνωτέρω τίτλων σπουδῶν. Πρίν τή χειροτονία, ό ύποψήφιος ύποβάλλει στόν οΐκειο Ἄρχιερέα:

- α) Κανονική συμμαρτυρία, κατά τά παραδεδεγμένα ἀπό τήν Ἐκκλησία.
- β) Πιστοποιητικό γεννήσεως καί βαπτίσεως.
- γ) Ἄντίγραφο Ποινικοῦ Μητρώου.
- δ) Πιστοποίηση, μέ τήν όποία νά φαίνεται ότι ό ύποψήφιος εΐναι ἄγαμος, ἢ, προκειμένου περί ἐγγάμου, ότι ό γάμος εΐναι ό πρῶτος καί γιά τούς δύο συζύγους.
- ε) Βεβαίωση ἱατροῦ γιά τήν κατάσταση τῆς υγείας του.
- ς) Ἄποδεικτικό τῶν σπουδῶν του.

Τά ἀνωτέρω ἐφαρμόζονται, ἀναλόγως προσαρμοσμένα, σέ κάθε ύποψήφιο κληρικό, ό όποίος θά καταλάβει όποιαδήποτε ἐκκλησιαστική θέση.

6. α) Οΐ Ἐφημέριοι διορίζονται σέ όρισμένη Ἐνορία ἀπό τόν οΐκειο Ἄρχιερέα.

- β) Μετάθεση Ἐφημερίου, ἐντός τῆς ἴδιας Ἐπαρχίας, γίνεται: i) μέ ἔγκριση τοῦ Ἄρχιερέως, ὕστερα ἀπό αΐτηση τοῦ ἐνδιαφερομένου Ἐφημερίου, καί ii) μέ ἀπόφαση τοῦ Ἄρχιερέως, όταν, κατά τήν κρίση του, ἐκκλησιαστικές καί ποιμαντικές ἀνάγκες ἐπιβάλλουν τή μετάθεση αὐτήν.
- γ) Αὐτός, πού μετατίθεται ἀπό ἄλλη Ἐπαρχία, πρέπει νά φέρει κανονικό ἀπολυτήριο γράμμα. Γιά τήν προσωρινή τοποθέτηση κληρικοῦ σ' ἄλλη Ἐπαρχία, ἀπαιτεΐται ἀπλή ἄδεια τοῦ Ἄρχιερέως, στόν όποίο αὐτός ὑπάγεται.

7. Ὅλοι οΐ κληρικοί κάθε Ἐπαρχίας ὑπάγονται, σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τῶν Ἱερῶν Κανόνων, στόν Ἄρχιερέα τους, τόν όποίο όφείλουν νά μνημονεύουν στίς ἱερές ἀκολουθίες, νά ἀναγνωρίζουν ὡς ἐκκλησιαστικό προΐστάμενό τους καί νά ὑπακούουν, τηρώντας τίς ἐκκλησιαστικές νουθεσίες καί όδηγίες του.

8. Κάθε Ἐφημέριος δικαιούται, κατ' ἔτος, κανονική ἄδεια μέ ἀποδοχές.

9. Οὐδεΐς Ἐφημέριος ἀποχωρεΐ, ἢ παύεται, ἀπό τή θέση του ἐκτός μόνο:

- α) Ἐάν καταδικασθεΐ τελεσιδίκως σέ καθαίρεση, ἢ ἀργία, πέραν τοῦ ἔτους, γιά κανονικό παράπτωμα.

- β) Ἐάν ἀδικαιολόγητα ἐγκαταλείψει τή θέση του καί ἐφόσον, ἀφοῦ κληθεῖ ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, δέν προβάλει λόγους, πού νά δικαιολογοῦν ἐπαρκῶς τήν πράξη του.
- γ) Ἐάν παραιτηθεῖ, κυρίως λόγω σωματικῆς, ἢ διανοητικῆς, νόσου.
- δ) Ἐάν ἔχει καταστεί ἀποδεδειγμένα ἀνίκανος γιά τήν ἐκτέλεση τῶν ἐφημεριακῶν του καθηκόντων, λόγω διανοητικῆς, ἢ σωματικῆς, νόσου, ἢ ὁποῖα πιστοποιεῖται μέ γνωμοδότηση δύο ἱατρῶν, πού ὀρίζονται ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα.
- ε) Μέ τή συμπλήρωση τοῦ 70οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ἐφόσον ὁ οἰκεῖος Ἀρχιερεὺς κρίνει ἀναγκαῖα τήν παράταση τῆς διακονίας του καί ὁ Ἐφημέριος τήν ἐπιθυμεῖ, ἡ διακονία του μπορεῖ νά συνεχισθεῖ. Οἱ ἀπολαβές του καί ὁ χρόνος τῆς παρατάσεως τῆς διακονίας του καθορίζονται σύμφωνα μέ τίς πρόνοιες τοῦ Ἐνιαίου Φορέα Μισθοδοσίας τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

10. Ἐφημέριοι, πού ἀποχώρησαν κανονικῶς ἀπό τή διακονία τους, λαμβάνουν ἰσοθίως σύνταξη, ἢ ὁποῖα δέν μπορεῖ νά εἶναι κατώτερη ἀπό τό χορηγούμενο ἀπό τό Κυβερνητικό ταμεῖο ἐπίδομα σέ Ἐφημέριους. Σέ περίπτωση καθαιρέσεως, ἢ ἀπολύσεως, κληρικοῦ, λόγω ἀργίας πέραν τοῦ ἔτους, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποφασίζει γιά τό ὕψος τῆς συντάξεώς του.

11. Σέ περίπτωση θανάτου κληρικοῦ πρὶν ἀπό τή συνταξιοδότησή του, ἡ Ἱερά Σύνοδος μεριμνᾷ, κατὰ τήν κρίση της, γιά τήν οἰκονομική στήριξη τῆς οικογένειάς του.

12. Ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα μπορεῖ νά δοθεῖ σέ Κληρικό ἄδεια, καί ἐνδεχομένως οἰκονομική ἐνίσχυση, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν, γιά σπουδές.

13. Κάθε Ἐπαρχία τηρεῖ Μητρῶο κληρικῶν, τό ὁποῖο περιλαμβάνει συνοπτικά ὅλα τά στοιχεῖα, πού ἀφοροῦν σέ κάθε κληρικό, ὅπως: ἡμερομηνία γεννήσεως, ἡμερομηνία χειροτονίας σέ διάκονο καί πρεσβύτερο καί ἀπονομῆς ὀφθικίων, ἢ ἀξιωμάτων, στήν ἐκκλησιαστική ὑπηρεσία, στοιχεῖα σπουδῶν, Ἐνορία, ἢ Ἐνορίες, στίς ὁποῖες ὑπηρέτησε, οἰκογενειακή κατάσταση, ἰδιαίτερα στοιχεῖα δραστηριότητας καί τυχόν παραπτώματά του καί οἱ ἐπιβληθεῖσες σ' αὐτόν ποινές.

Ἄρθρο 48

Μισθοδοσία Κληρικῶν

1. Ὁ μισθός τῶν Κληρικῶν, πρεσβυτέρων καί διακόνων, καθορίζεται ὁμοίομορφα γιά ὅλη τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, ἀνάλογα μέ τά προσόντα καί τήν τάξη τους, μέ κανονισμό πού ἐκδίδεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

2. Όπου οί Ἐπαρχίες, ἢ οί Ἐνορίες, δέν ἔχουν πόρους ἐπαρκεῖς, γιά τήν κάλυψη τῆς μισθοδοσίας τοῦ κλήρου, ὅπως αὐτή καθορίζεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο, παρέχει τήν ἀρωγή του, βάσει τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ Χάρτη, ὁ Φορέας Μισθοδοσίας Ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

3. Γιά τούς σκοπούς τῆς μισθοδοσίας, οἱ Ἐφημέριοι διακρίνονται σέ τέσσερις τάξεις, στίς ὁποῖες ὁ οἰκεῖος Ἐπίσκοπος ἔχει τό δικαίωμα νά κατατάσσει τούς κληρικούς, ἀναλόγως ὄχι μόνο τῶν τυπικῶν, ἀλλά καί τῶν οὐσιαστικῶν, προσόντων τους:

- α) Σ' αὐτούς πού ἔχουν Θεολογική, ἢ ἄλλη Πανεπιστημιακή, μόρφωση.
- β) Σ' αὐτούς πού ἔχουν ἀπολυτήριο Β' κύκλου τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἀπόστολος Βαρνάβας», ἢ ἄλλων ἰσοδυνάμων Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν.
- γ) Σ' αὐτούς πού εἶναι ἀπόφοιτοι τοῦ Α' κύκλου τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἀπόστολος Βαρνάβας», ἢ ἄλλης ἰσοδύναμης Ἱερατικῆς Σχολῆς, ἢ ἐξαταξίου Γυμνασίου, ἢ ἄλλων ἰσοβαθμίων Σχολῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.
- δ) Σ' αὐτούς πού ἔχουν μόρφωση κατώτερη ἀπό αὐτά πού ὀρίζονται ἀνωτέρω.

Ἄρθρο 49

Ψάλτες, Νεωκόροι καί λοιπή διακονία στό Ναό

1. Οἱ Ψάλτες καί Νεωκόροι τῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν διορίζονται ἀπό τόν Ἀρχιερέα, μέ πρόταση τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς, ὕστερα ἀπό σύμφωνη γνώμη τῶν Ἐφημερίων, ἀφοῦ θά ἔχει προηγουμένως προκηρυχθεῖ ἡ θέση.

2. Προκειμένου νά γίνει διορισμός ἐνός Ψάλτη, αὐτός θά πρέπει νά κατέχει δίπλωμα Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς καί ἐπαρκῆ γνώση λειτουργικοῦ τυπικοῦ. Ὁ Ἀρχιερεὺς μπορεῖ νά διορίσει, ὡς Ψάλτη, καί πρόσωπο, τό ὁποῖο δέν διαθέτει πτυχίο Σχολῆς Ἐκκλησιαστικῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, μόνο ἐφόσον ὑπάρχει ἀπόλυτη ἀνάγκη γι' αὐτό. Οἱ ἀπολαβές τῶν Ψαλτῶν καί τῶν Νεωκόρων καθορίζονται μέ σύμβαση, τήν ὁποία συνάπτει ἡ Ἐνορία μέ αὐτούς, μέ ἔγκριση τοῦ Ἀρχιερέως. Σέ κάθε περίπτωση, ἐπιτρέπεται ἡ ἐθελοντική διακονία κάποιου προσώπου, ὡς Ψάλτη, ἢ Νεωκόρου, χωρίς μισθό, μέ τήν εὐλογία τοῦ Ἀρχιερέως.

3. Ὁ Ἀρχιερεὺς μπορεῖ νά ἀπολύσει Ψάλτη, ἢ Νεωκόρο, γιά τούς ἐξῆς λόγους: α) ἀνεπάρκεια στήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων τους, καί β) διαγωγή ἀνάρμοστη, ἢ ἀσυμβίβαστη, πρὸς τήν θέση τους.

4. Οἱ ἀνωτέρω ἀποχωροῦν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τους, μέ τὴ συμπλήρωση τοῦ 65ου ἔτους τῆς ἡλικίας τους. Ὁ Ἀρχιερεὺς, μέ εἰσήγηση τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς, μπορεῖ νά παρατείνει τὴ διακονία, ἢ νά διορίσει Ψάλτη, ἢ Νεωκόρο, καί μετὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ 65ου ἔτους τῆς ἡλικίας τους, γιά ὀρισμένη μόνο χρονικὴ περίοδο.

5. Οἱ Ψάλτες καί οἱ Νεωκόροι, στήν ἄσκηση τῶν καθηκόντων τους, ἀκολουθοῦν τίς ὁδηγίες τοῦ Ἐφημερίου καί τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς.

ἄρθρο 50

Οἱ λαϊκοὶ πού ὑπηρετοῦν σέ Ναό, ὑπόκεινται στήν πειθαρχικὴ ἐξουσία τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ὁ ὁποῖος, γιά παραβάσεις πού ἀνάγονται στήν ἐκτέλεση τῶν καθηκόντων τους, μπορεῖ νά ἐπιβάλλει, ὕστερα ἀπὸ προηγούμενη κλήση τους σέ ἀπολογία, τὴν ποινὴ τῆς προσωρινῆς παύσεως, ἢ τῆς ὀριστικῆς ἀπολύσεώς τους.

ἄρθρο 51

Οὐδεὶς μπορεῖ νά κηρύξει τό θεῖο λόγο σέ Ναό, χωρὶς τὴν κανονικὴ ἄδεια τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

ἄρθρο 52

Ἐνοριακές Ἐπιτροπές

Κάθε Ἐνορία διοικεῖται ἀπὸ τὴν Ἐνοριακὴ Ἐπιτροπὴ. Ἡ Ἐπιτροπὴ συγκροτεῖται ἀπὸ τὸν Πρόεδρό της, κληρικὸ ἢ λαϊκὸ, πού ὀρίζεται ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο, καί τέσσερα λαϊκὰ μέλη. Σέ ἰδιαιτέρως πολυπληθεῖς ἔνορίες, μπορεῖ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν νά ἀυξηθεῖ, κατὰ τὴν κρίση τοῦ Ἀρχιερέως. Ἡ διακονία μέλους τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἄμισθη.

ἄρθρο 53

Ἐκλογή μελῶν τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς

1. Ἡ ἐκλογή τῶν λαϊκῶν μελῶν γίνεται ἀπὸ τοὺς ἔνοριτες, ἀνά τετραετία, ἐντὸς τοῦ δευτέρου δεκαπενθημέρου τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου.

2. Ἐκλόγιοι, ὡς μέλη τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς, εἶναι ὅσοι ἔχουν συμπληρωμένο τό εἰκοστὸ πέμπτο ἔτος τῆς ἡλικίας τους καί εἶναι ἐγγεγραμμένοι στὸν ἐκλογικὸ κατάλογο τῆς Ἐνορίας.

3. Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νά ἐκλεγοῦν, ὡς μέλη τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς, ὑποβάλλουν, ἐγγράφως, στὸν προϊστάμενο τῆς Ἐνορίας, μία τουλάχιστον ἐβδομάδα πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκλογή, αἴτηση ὑποψηφιότητας.

4. Ὑποψηφιότητα δέν μπορεῖ νά ὑποβάλει πρόσωπο, τό ὁποῖο ἔχει συγγένεια μέχρι δευτέρου βαθμοῦ ἐξ αἵματος, ἢ ἐξ ἀγχιστείας, μέ τούς Ἐφημερίους τῆς Ἐνορίας, καθῶς καί οἱ πρεσβυτέρους τους. Σέ περιπτώσεις, ὅμως, κατά τίς ὁποῖες ὁ οἰκεῖος Ἀρχιερεὺς κρίνει εὐλογία τήν ὑποψηφιότητα, ἢ τό διορισμό, συγγενικοῦ πρὸς τόν Ἐφημέριο προσώπου, μπορεῖ, κατ' ἐξαίρεση, νά ἐπιτρέψει τοῦτο.

5. Ὁ Ἀρχιερεὺς μπορεῖ νά ἀποκλείσει κάποια ὑποψηφιότητα γιά εὐλογη αἰτία.

Ἄρθρο 54

Ὑστερα ἀπό ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τήν ἐκλογή Ἐνοριακῶν Ἐπιτροπῶν προκηρύσσει ὁ Ἀρχιερεὺς, μέ ἐγκύκλιο, κατά τήν ὁποία ὀρίζονται τὰ ἀφορῶντα στήν ἐκλογική διαδικασία.

Ὁ Ἀρχιερεὺς μπορεῖ, γιά εὐλογη αἰτία, νά ἀναβάλλει τήν ἐκλογή σέ κάποια Ἐνορία, ἕως ὅτου ἀρθεῖ ὁ λόγος τῆς ἀναβολῆς.

Ἄρθρο 55

Ἐκλέκτορες εἶναι ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί κάτοικοι τῆς Ἐνορίας, οἱ ἐγγεγραμμένοι στόν ἐκλογικό κατάλογο τῆς Ἐνορίας, ὅπως αὐτός προβλέπεται στό ἄρθρο 23 τοῦ παρόντος, ὁ ὁποῖος ἀναθεωρεῖται γιά τό σκοπό αὐτό, κατ' ἀνάλογη ἐφαρμογή ὄλων ὅσα προβλέπονται στό ἀνωτέρω ἄρθρο. Κατά τήν ἀναθεώρηση αὐτήν μποροῦν νά ἐγγραφοῦν καί ἀπόδημοι ἀπό τήν Ἐνορία, πού διαβιοῦν στήν Κύπρο.

Ἄρθρο 56

1. Τήν ἐκλογή διεξάγει τριμελής Ἐφορευτική Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπό τόν προϊστάμενο τῆς Ἐνορίας καί δύο κληρικούς της. Ἐάν ἀντίστοιχος ἀριθμός κληρικῶν δέν ὑπάρχει, ἡ Ἐφορευτική Ἐπιτροπή συμπληρώνεται, ἀναλόγως, ἀπό μέλη τῆς Ἐνορίας, πού ὀρίζονται ἀπό τόν προϊστάμενο.

2. Ἡ ἐκλογή γίνεται μέ μυστική ψηφοφορία, μέ ψηφοδέλτια, σφραγισμένα μέ τή σφραγίδα τῆς Ἐνορίας. Οἱ ἐκλογεῖς ψηφίζουν ἕνα, ἢ καί περισσότερα, ὀνόματα τῆς ἐπιλογῆς τους, χωρίς νά ὑπερβαίνουν τόν προβλεπόμενο ἀριθμό τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

3. Μετά τό πέρας τῆς ἐκλογῆς, γίνεται ἀπό τήν Ἐφορευτική Ἐπιτροπή ἡ διαλογή τῶν ψήφων, κατά τήν ὁποία δικαιοῦνται νά παρίστανται οἱ ὑποψήφιοι αὐτοπροσώπως, ἢ μέ ἀντιπροσώπους. Οἱ πλειονοψηφῆσαντες

ἀνακηρύσσονται ὡς ἐπιτυχόντες καί συντάσσεται ἀπό τόν Πρόεδρο τό σχετικό πρακτικό, τό ὁποῖο ὑπογράφεται ἀπό τά μέλη τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς ἀπερχόμενης Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς. Σέ περίπτωση ἰσοψηφίας, διεξάγεται κλήρωση.

4. Τό πρακτικό ἐκλογῆς διαβιβάζεται, ἀπό τόν Πρόεδρο τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς, στόν Ἀρχιερέα.

ἄρθρο 57

1. Ἐνστάσεις κατά τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς μποροῦν νά ὑποβληθοῦν ἐγγράφως στόν Ἀρχιερέα, ἀπό ὁποιοδήποτε ἐγγεγραμμένο στούς ἐκλογικούς καταλόγους τῆς Ἐνορίας, ἐντός τριῶν ἡμερῶν ἀπό τήν ἐκλογή, διά τοῦ Προέδρου τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

2. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἀρχιερέως ἐπί τῶν ἐνστάσεων κατά τοῦ κύρους ἐκλογῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι τελεσίδικη.

3. Ἐφόσον προκύψει ἀνάγκη ἐπαναλήψεως τῆς ἐκλογῆς, αὐτή διεξάγεται ἐντός μηνός.

ἄρθρο 58

1. Ὁ Ἀρχιερεὺς ἐγκρίνει τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς καί διορίζει τοὺς ἐπιτυχόντες.

2. Ὁ Ἀρχιερεὺς δέν ἐγκρίνει τήν ἐκλογή, ἐφόσον σ' αὐτήν ἔχει συμμετάσχει μικρότερος ἀριθμὸς τοῦ δέκα τοῖς ἑκατόν τῶν ἐγγεγραμμένων στόν ἐκλογικὸν κατάλογο. Στὴν περίπτωση αὐτήν, καθὼς καί στὴν περίπτωση κατά τήν ὁποία οἱ ὑποψηφιότητες ὑπῆρξαν λιγότερες, ἀπὸ τὸν προβλεπόμενον ἀριθμὸν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Ἀρχιερεὺς διορίζει, ἢ συμπληρώνει, τήν Ἐνοριακὴ Ἐπιτροπή.

3. Στὴν περίπτωση ἐκλογῆς προσώπων, πού ἔχουν μεταξὺ τους συγγένεια δευτέρου βαθμοῦ ἐξ αἵματος, ἢ ἐξ ἀγχιστείας, ἢ εἶναι σύζυγοι, ὁ Ἀρχιερεὺς διορίζει αὐτόν, πού ἔλαβε τίς περισσότερες ψήφους. Τίς θέσεις τῶν, κατ' αὐτόν τὸν τρόπο, μὴ ἐγκρινομένων καταλαμβάνουν οἱ ἐπιλαχόντες καί, ἐάν δέν ὑπάρχουν, διορίζει ὁ Ἀρχιερεὺς τὰ ἐλλείποντα μέλη.

ἄρθρο 59

Πλήρωση κενῆς θέσεως

Σέ περίπτωση κενώσεως θέσεως στὴν Ἐνοριακὴ Ἐπιτροπή, ἡ πλήρωσή της γίνεται ἀπὸ τοὺς ἐπιλαχόντες κατά τὴ σειρά τῆς ἀνακηρύξεως

τους. Εάν δέν υπάρχουν, ή Ένοριακή Έπιτροπή, εύρισκομένη σέ άπαρτία, προτείνει στόν Άρχιερέα πρόσωπο γιά τήν πλήρωση τής θέσεως. Εάν οί κενές θέσεις στήν Ένοριακή Έπιτροπή εΐναι τόσες, ώστε νά μήν εΐναι δυνατό νά σχηματισθεΐ άπαρτία τής Έπιτροπής, ή πλήρωση τών θέσεων γίνεται μέ έκλογή, κατά τά άνωτέρω προβλεπόμενα. Καί στίς δύο περιπτώσεις, ή θητεία τών νέων μελῶν λήγει μαζί μέ αὐτήν τών ύπολοίπων μελῶν τής Ένοριακῆς Έπιτροπής.

Άρθρο 60

Λειτουργία τής Ένοριακῆς Έπιτροπῆς

Κάθε Ένοριακή Έπιτροπή, άμέσως μετά τήν άνάληψη τών καθηκόντων της, εκλέγει, μεταξύ τών μελῶν της, τόν ταμία καί τόν γραμματέα.

Ο ταμίας πρέπει νά παράσχει έγγύηση, εκείνη πού κρίνει άναγκαία ό οίκειος Άρχιερέυς.

Άρθρο 61

Πάυση Ένοριακοῦ Έπιτρόπου, ή Ένοριακῆς Έπιτροπῆς

1. Ο Άρχιερέυς μπορεί νά προβεΐ στήν πάυση μέλους τής Ένοριακῆς Έπιτροπῆς, ή καί τοῦ συνόλου της:

- α) Εάν, κατά τήν κρίση τοῦ Άρχιερέως, μέλος Ένοριακῆς Έπιτροπῆς, ή ή ΐδια ως σῶμα, όλιγωροῦν στήν εκτέλεση τών καθηκόντων τους, ή διαχειρίζονται επιζήμια τά τής περιουσίας τής Ένορίας, ή επιδεικνύουν διαγωγή άσυμβίβαστη πρός τά αξιώματα, τά όποΐα κατέχουν.
- 6) Εάν, κατά τόν έλεγχο, εύρεθεΐ έλλειμμα στό Ταμεΐο, ή, εάν ό ταμίας, ή όλη ή Έπιτροπή, όταν κληθοῦν γιά έλεγχο, άρνηθοῦν, ή άποφύγουν άδικαιολογήτως νά συμμορφωθοῦν μέ αὐτόν.
- γ) Εάν δέν συμμορφώνονται μέ τίς διατάξεις τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ Χάρτη.

2. Όσοι παύονται μέ αὐτόν τόν τρόπο στεροῦνται τοῦ δικαιώματος επανεκλογῆς κατά τήν επόμενη, άπό τήν πάυση τους, εκλογή.

Άρθρο 62

Καθήκοντα τής Ένοριακῆς Έπιτροπῆς

Καθήκοντα κάθε Ένοριακῆς Έπιτροπῆς εΐναι:

- α) Νά διοικεῖ ὅλη τήν κινήτη καί ἀκίνητη περιουσία τῆς Ἐνορίας, σύμφωνα μέ τόν παρόντα Καταστατικό Χάρτη.
- β) Νά μεριμνᾷ γιά τήν καλή συντήρηση τῶν Ἱερῶν Ναῶν καί τήν τάξη σ' αὐτούς.
- γ) Νά προτείνει τούς Ψάλτες καί τούς Νεωκόρους, μέ τή σύμφωνη γνώμη τῶν Ἐφημερίων.

Ἄρθρο 63

Ἐνοριακά Ταμεῖα

Σέ κάθε Ἐνορία λειτουργεῖ Ἐνοριακό Ταμεῖο. Τά σχετικά μέ τή λειτουργία τῶν Ἐνοριακῶν Ταμείων περιλαμβάνονται στό Παράρτημα Γ' τοῦ παρόντος.

Ἄρθρο 64

Ἐγκριση πράξεων Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς

Οὐδεμία πράξη τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς δεσμεύει μέ ὅποιοδήποτε τρόπο τήν Ἐνορία, ἐάν δέν ἐγκριθεῖ ἐγγράφως ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα. Οὐδεμία πράξη διαχειρίσεως δεσμεύει νομικά τήν Ἐπαρχία, ἐφόσον δέν ἔχει τύχει τῆς ἐγκρίσεως τῆς Θρονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἢ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ὅπου αὐτό προβλέπεται.

Ε'. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΟΝΩΝ

Άρθρο 65

Μονές

1. Οί Μονές διακρίνονται σέ: α) Βασιλικές καί Σταυροπηγιακές, καί β) Έπαρχιακές.

Βασιλικές καί Σταυροπηγιακές εἶναι οἱ Μονές τοῦ Κύκκου, τοῦ Μαχαιρᾶ, τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου καί τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Έπαρχιακές εἶναι ὅλες οἱ ὑπόλοιπες, ἀνδρικές καί γυναικειές, σέ λειτουργία Μονές.

2. Οἱ Βασιλικές καί Σταυροπηγιακές Μονές ἀπολαμβάνουν τοῦ προνομίου τῆς αὐτονομίας, ὅσον ἀφορᾶ στήν ἐσωτερική διοίκησή τους καί στή διαχείριση τῶν ὑποθέσεών τους, καί τελοῦν, σύμφωνα μέ τά Πατριαρχικά, ἢ Ἀρχιεπισκοπικά, ἢ Συνοδικά, Σιγίλλια, ὑπό τήν πνευματική καί κανονική ἐποπτεία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τοῦ ὁποῖου τό ὄνομα μνημονεύεται σέ αὐτές κατά τίς ἱερές ἀκολουθίες.

3. Οἱ Ἐπαρχιακές Μονές διοικοῦνται σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη καί τοῦ ἐσωτερικοῦ τους κανονισμοῦ. Τελοῦν ὑπό τήν πνευματική καί κανονική δικαιοδοσία τοῦ κυριάρχου τῆς Ἐπαρχίας Ἀρχιερέως, ὁ ὁποῖος ἔχει τό καθήκον νά ἐπαγρυπνεῖ, ὥστε ἡ διοίκηση τῶν Μονῶν τῆς Ἐπαρχίας του καί ὁ βίος τῶν μοναχῶν νά συμφωνοῦν μέ τίς κανονικές ἐπιταγές.

4. Οἱ διαλυμένες Μονές ἀνήκουν στήν κυριότητα τοῦ Θρόνου, στόν ὁποῖο ὑπάγονται.

5. Μονή, ἢ Μετόχιό της, ἢ ἄλλης μορφῆς μοναστικό καθίδρυμα, δέν μπορεῖ νά ἰδρυθεῖ, ἢ νά ἐπανασυσταθεῖ, χωρίς ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία λαμβάνεται ὕστερα ἀπό εἰσήγηση τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως. Ὅσοι ἐπιχειροῦν νά συστήσουν αὐτοβούλως μοναστικό καθίδρυμα ὑπόκεινται σέ κανονικές κυρώσεις.

6. α) Ἡ Ἱερά Σύνοδος, μέ αἴτηση τῆς Μονῆς, καί μέ τή σύμφωνη γνώμη τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ἀποφασίζει, γιά εὐλογη αἰτία, τή διάλυση, ἢ μετατόπιση, ἢ συγχώνευσή της μέ ἄλλη. Σέ περίπτωση διαλύσεως, οἱ μοναχοί τῆς διαλυόμενης Μονῆς προστίθενται στίς Ἀδελφότητες ἄλλης Μονῆς, ἢ ἄλλων Μονῶν, σύμφωνα μέ τήν ἐπιλογή τοῦ καθενός.

β) Σέ περίπτωση διαλύσεως Μονῆς, ἡ περιουσία της περιέρχεται στήν κυριότητα τῆς Ἐπαρχίας, στή δικαιοδοσία τῆς ὁποίας αὐτή ὑπαγόταν.

γ) Σέ περίπτωση συγχωνεύσεως Μονῶν, ἡ περιουσία τους περιέρχεται στήν κυριότητα τῆς Μονῆς, πού προκύπτει ἀπό τή συγχώνευση.

7. Κάθε Μονή ἔχει ἑσωτερικό κανονισμό, πού ρυθμίζει τήν ἑσωτερική διοίκησή της, τά καθήκοντα καί δικαιώματα τῶν ἀδελφῶν καί τά διακονήματά τους. Ὁ κανονισμός ψηφίζεται ἀπό τήν Ἀδελφότητα τῆς Μονῆς καί ὑποβάλλεται στόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα γιά ἔγκριση καί ἐπικύρωση. Στήν περίπτωση τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, ὁ κανονισμός ὑποβάλλεται στόν Ἀρχιεπίσκοπο γιά ἐπικύρωση. Ὁ Ἀρχιερεὺς ὀφείλει, ἐάν εὐρίσκει τόν κανονισμό σύμφωνο μέ τούς Ἱερούς Κανόνες, τίς σχετικές μέ τόν μοναχικό βίο διατάξεις καί τόν Καταστατικό Χάρτη, νά τόν ἐπικυρώσει, διαφορετικά νά τόν ἐπιστρέψει μέ τίς παρατηρήσεις καί ὑποδείξεις του. Ἐφόσον ὁ Ἀρχιερεὺς ἀρνηθεῖ τήν ἐπικύρωση, ἢ ἀμελήσει νά ἀποφασίσει ἐντός τριμήνου, ἡ Μονή μπορεῖ νά ἀπευθυνθεῖ στήν Ἱερά Σύνοδο, ἡ ὁποία καί ἀποφασίζει ὀριστικά.

8. Μία φορά τουλάχιστον τό ἔτος συγκαλεῖται ἀπό τόν Ἡγούμενο ἡ τακτική Σύναξη τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητας, ἐνώπιον τῆς ὁποίας αὐτός ὑποβάλλει γραπτή ἔκθεση γιά τήν ὑπ' αὐτοῦ καί τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου διαχείριση τῶν ὑποθέσεων τῆς Μονῆς, γιά τήν ἀπόδοση τῶν ἀδελφῶν στά διακονήματα καί γιά τήν πνευματική καί ἠθική τους ἐξέλιξη, καί κάνει τίς δέουσες εἰσηγήσεις, ὥστε νά ἐπιτυγχάνεται ἡ συνεχῆς πρόοδος τῆς Μονῆς. Ἡ Ἀδελφότητα συζητεῖ γιά τό περιεχόμενο τῆς ὑποβαλλόμενης ἔκθεσεως, ἐκφράζει τίς ἀπόψεις της, προβαίνει στίς δέουσες συστάσεις καί ὑποδείξεις καί ψηφίζει τόν προϋπολογισμό τῆς Μονῆς. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀδελφότητας λαμβάνονται κατὰ πλειονοψηφία, μέ τόν Ἡγούμενο νά ἔχει, ἐπί ἰσοψηφίας, τή νικῶσα ψῆφο. Οἱ ἀποφάσεις εἶναι ὑποχρεωτικές γιά τόν Ἡγούμενο καί τό Ἡγουμενοσυμβούλιο, καθῶς καί γιά κάθε ἀδελφό, ἐφόσον δέν ἀντίκεινται στούς Ἱερούς Κανόνες, στίς περί τό μοναχικό βίο διατάξεις, στίς διατάξεις τοῦ παρόντος Καταστατικοῦ Χάρτη καί στόν ἑσωτερικό κανονισμό τῆς Μονῆς. Ἐκτελεστής τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἀδελφότητας εἶναι ὁ Ἡγούμενος, ὁ ὁποῖος καί καθίσταται ὑπόλογος γιά τυχόν παράλειψη, ἢ ἀρνηση, ἐκτελέσεως ἀποφάσεως.

9. Ἐκτάκτως συγκαλεῖται ἡ Σύναξη τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητας, ὅσκις ὁ Ἡγούμενος κρίνει εὐλογο νά λάβει τή γνώμη της γιά σοβαρά θέματα, ἢ θέματα πού ὑπερβαίνουν τή δικαιοδοσία του, ἢ, ὅταν τά δύο τρίτα τοῦ συνόλου τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητας, τό ζητήσουν.

10. Τά περί τοῦ χρόνου καί τοῦ τρόπου τῆς συγκλήσεως τῆς Συνάξεως τῆς Ἀδελφότητας καί τά περί τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν της καθορίζονται ἀπό τόν ἑσωτερικό κανονισμό κάθε Μονῆς.

11. Οί Μονές εἶναι νομικά πρόσωπα καί ἐκπροσωποῦνται ἐνώπιον τρίτων ἀπό τόν Ἡγούμενο, ἢ τόν ὀριζόμενο ἀντιπρόσωπό του.

12. Κάθε Μονή ἔχει μοναχολόγιο, στό ὁποῖο ἀναγράφονται τά ὀνόματα τῶν μοναχῶν καί τῶν δοκίμων της.

ἄρθρο 66

Μοναχοί

1. Ἡ ἀπόκτηση τῆς μοναχικῆς ιδιότητος συντελεῖται μέ τή μοναχική κουρά.

2. Γιά νά ἐνταχθεῖ κάποιος στή μοναχική Ἀδελφότητα ὡς δόκιμος, ἢ μοναχός, πρέπει νά ἔχει συμπληρωμένο τό 18ο ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἡ περίοδος τῆς δοκιμασίας εἶναι τριετής, μπορεῖ ὅμως νά περιορισθεῖ χρονικά, μέ ἀπόφαση τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, σέ περιπτώσεις προσώπων, πού ἔχουν ιδιαίτερη ἔφεση στή μοναχική ἄσκηση, εἶναι ὥριμα στήν ἡλικία καί στήν πνευματική ζωή καί ἔχουν ἐπαρκῆ ἐξοικείωση μέ τή μοναχική ζωή.

3. Ἡ κουρά στίς ἀνδρικές Ἐπαρχιακές Μονές τελεῖται ἀπό τόν Ἡγούμενο, ἢ ἄλλο κληρικό, πού θά προσκληθεῖ ἀπό τόν Ἡγούμενο. Γιά τήν τέλεση τῆς κουράς ἀπαιτεῖται γραπτή ἄδεια τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ἢ ὁποῖα παρέχεται ὕστερα ἀπό αἴτηση τῆς Μονῆς. Ἡ κουρά στίς γυναικείες Μονές τελεῖται, ἔπειτα ἀπό αἴτηση τῆς Μονῆς, ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, ἢ ἄλλο κληρικό, στόν ὁποῖο αὐτός θά ἀναθέσει τήν τέλεσή της. Ὅποιος προβεῖ σέ κουρά χωρίς ἄδεια ὑπόκειται σέ κανονικές κυρώσεις. Ἡ κουρά μοναχοῦ στίς Σταυροπηγιακές Μονές ἀνακοινώνεται, κατά τήν κανονική τάξη, στόν Ἀρχιεπίσκοπο.

4. α) Ὁ κανονικῶς καρεῖς παραμένει ἰσοβίως μοναχός. Ὁφείλει νά ὑπακούει πρόθυμα στίς μοναστηριακές ἀρχές, νά ἐκτελεῖ χωρίς ἀντιρρήσεις τά ἀνατιθέμενα σ' αὐτόν διακονήματα, νά προσέρχεται στίς λατρευτικές συναξέις, ἐκτός εὐλόγου αἰτίας, ἐκπληρώνοντας στήν καθημερινή πολιτεία του τίς μοναχικές ἐπαγγελίες καί ὑποσχέσεις.

6) Ὅσοι, μέ ὁποιοδήποτε τρόπο, παραμελοῦν τά καθήκοντά τους καί τίς ἐπιβαλλόμενες σ' αὐτούς ὑποχρεώσεις, ἢ ὅσοι ἐνεργοῦν κατά παράβαση τῶν κανονικῶν διατάξεων, ὑπόκεινται σέ κανονικές κυρώσεις, σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη καί τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ τῆς Μονῆς.

5. Σ' ὅλες τίς Μονές οἱ ἀδελφοί ἐσθίουν σέ κοινή τράπεζα καί λαμβάνουν ἀπό τή Μονή ὅλα τά χρειώδη, ὅπως ὀρίζεται στόν ἐσωτερικό κανονισμό κάθε Μονῆς.

6. Μοναχός δέν μπορεί νά ἀποχωρήσει ἀπό τή Μονή τῆς μετανοίας του, παρά μόνο ἐάν ὑπάρξει ἀποχρῶν λόγος, πού ἐκτιμᾶται ἀπό τόν Ἡγούμενο. Στήν περίπτωση αὐτή, χορηγεῖται σ' αὐτόν κανονικό ἀπολυτήριο. Τό ἀπολυτήριο ἐκδίδει ὁ οἰκεῖος Ἀρχιερεύς, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ἡγουμένου. Μοναχός, πού ἐγκαταλείπει ἀυθαίρετα τή Μονή καί ἀρνεῖται ἐπίμονα νά ἐπιστρέψει σ' αὐτήν, ὑπόκειται σέ κανονικές κυρώσεις.

7. Οὐδεμίαν προσωπική περιουσία δικαιοῦται νά ἔχει ὁ Μοναχός, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑποχρεωμένος νά διανείμει τήν ὑφιστάμενη περιουσία του πρὶν ἀπό τήν κουρά, τηρώντας τά τυχόν προβλεπόμενα ἀπό τούς νόμους τῆς Πολιτείας ὡς πρὸς τά δικαιώματα τῶν κληρονόμων του. Περιουσίαν, πού ἀποκτᾶ μέ ὁποιοδήποτε τρόπο, μετὰ τήν κουρά, ὀφείλει νά μεταβιβάσει στή Μονή, ἐντός εὐλόγου χρονικοῦ διαστήματος, τό ὁποῖο πάντως δέν πρέπει νά ὑπερβαίνει τό ἓνα ἔτος ἀπό τήν κτήση.

Ἄρθρο 67

Ὁ Ἡγούμενος

1. Πνευματικός Πατέρας κάθε μοναχικῆς Ἀδελφότητος εἶναι ὁ Ἡγούμενος, ὁ ὁποῖος ἐκλέγεται σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ τῆς Μονῆς, μέ μυστική ψηφοφορία, ἀπό ὅλους τούς μοναχοὺς μέλη τῆς Ἀδελφότητος.

2. Ἐκλέξιμα, ὡς Ἡγούμενοι, εἶναι τά μέλη τῆς Ἀδελφότητος, ἡλικίας ὄχι μικρότερης τῶν τριανταπέντε ἐτῶν, τά ὁποῖα ἔχουν τή μοναχική ιδιότητα τουλάχιστον ἀπό πενταετίας. Ὁ ἐκλεγόμενος ὡς Ἡγούμενος πρέπει νά διακρίνεται γιά τόν ἐνάρετο βίον, τό ἐκκλησιαστικό φρόνημα, τήν ἰκανότητα πρὸς διοίκηση καί τή μόρφωση. Σέ ἐξαιρετικές περιπτώσεις, καί ἐφόσον τά τρία τέταρτα τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος συμφωνοῦν, μπορεί νά ἐκλεγῆ ὡς Ἡγούμενος μοναχός ἀπό ἄλλη Μονή.

3. Ἡ ἐκλογή νέου Ἡγουμένου γίνεται ἐντός μηνός ἀπό τή χηρεία, ἐκτός ἐάν ὀρίζεται διαφορετικά ἀπό τόν ἐσωτερικό κανονισμό τῆς Μονῆς. Ἐάν, γιά ὁποιοδήποτε λόγο, παρέλθει ἄπρακτη ἢ προθεσμία αὐτή, ὁ Ἡγούμενος διορίζεται ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, ἢ, ἐάν αὐτός ἀμελήσει, ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

4. Σέ Μονές, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμός τῶν μοναχῶν δέν ὑπερβαίνει τούς τέσσερις, ὁ οἰκεῖος Ἀρχιερεύς διορίζει Προϊστάμενο, κατὰ προτίμηση ἀπό μοναχοὺς μέλη τῆς Ἀδελφότητος. Ἐάν ὁ Ἀρχιερεύς παραλείψει νά πράξει αὐτό ἐντός δύο μηνῶν ἀπό τή μέ ὁποιοδήποτε τρόπο κένωση τῆς θέσεως, τόν Προϊστάμενο διορίζει ἡ Ἱερά Σύνοδος, ὕστερα ἀπό αἴτηση τῆς

Ἀδελφότητος. Ὁ Προϊστάμενος ἀσκεῖ τὰ καθήκοντα τοῦ Ἡγουμένου καί τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, κατά τίς διατάξεις τοῦ παρόντος, ἀναλόγως ἐφαρμοζόμενες.

5. Ὁ ἐκλεγείς Ἡγούμενος χειροτονεῖται σέ πρεσβύτερο, ἐφόσον δέν φέρεי ἤδη τό βαθμό αὐτό, καί ἐγκαθίσταται στό ἀξίωμα ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, μέ χειροθεσία. Σέ ἐξαιρετικές περιπτώσεις, ὁ Ἡγούμενος μπορεῖ νά παραμείνει καί ἀπλός μοναχός. Ὁ Ἀρχιερεὺς μπορεῖ νά ἀρνηθεῖ τή χειροτονία, ἢ τήν ἐγκατάσταση, σέ περίπτωση κανονικῶν κωλυμάτων στό πρόσωπο τοῦ ἐκλεγέντος, ἢ μὴ τηρήσεως τῶν προβλεπομένων διατάξεων γιά τήν ἐκλογή. Ἡ ἄρνηση πρέπει νά ἀναγγέλλεται ἐντός τριάντα ἡμερῶν στό Ἡγουμενοσυμβούλιο. Αὐτό, ἢ ὁ ἐψηφισμένος Ἡγούμενος, δικαιούνται νά προσφύγουν, κατά τῆς ἀρνήσεως τοῦ Ἀρχιερέως, ἐντός δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπό τήν ἐν λόγω ἀναγγελία, στήν Ἱερά Σύνοδο. Αὐτή συγκαλεῖται ἐντός ἑνός μηνός, ἀπό τή λήψη τῆς προσφυγῆς, καί ἀποφασίζει αἰτιολογημένα καί ὀριστικά.

6. Στίς γυναικεῖες Μονές, ἡ ἐκλεγεῖσα Ἡγουμένη ἐγκαθίσταται, μέ χειροθεσία, ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, μέ ἀνάλογη ἐφαρμογή τῶν προβλεπομένων ἀνωτέρω γιά τοὺς Ἡγουμένους τῶν ἀνδρικῶν Μονῶν.

7. Ὁ νομίμως ἐγκατασταθεῖς ὡς Ἡγούμενος διατηρεῖ τό ἀξίωμα ἰσοβίως, ἐκτός ἐάν παραιτηθεῖ οἰκειοθελῶς, ἢ παυθεῖ κανονικῶς. Ὁ Ἡγούμενος ὑποχρεοῦται νά διαμένει στή Μονή διαρκῶς, νά φέρεται ἥπια καί πατρικά πρὸς ὄλους τοὺς ἀδελφούς, νά διάγει μέ σωφροσύνη, παρέχοντας πρότυπο καί ὑπογραμμὸ χρηστοῦ καί ἀδιαβλήτου μοναχικοῦ βίου, καί νά συνδιατιᾶται μέ τοὺς ἀδελφούς στήν κοινὴ τράπεζα. Ὁφείλει νά παρακολουθεῖ ἄγρυπνα τήν ἠθικὴ καί πνευματικὴ ζωὴ καί ἐξέλιξη τῶν ἀδελφῶν, τὴ συμμετοχὴ τους στίς ἀκολουθίες καί τελετές, κατά τό τυπικὸ τῆς Μονῆς, καί τήν ἐπιμελῆ, καί μέ ζῆλο, ἐπιτέλεση τῶν διακονημάτων τους. Εἶναι ὑποχρεωμένος νά τοὺς νουθετεῖ, ἢ νά τοὺς ἐπιτιμᾶ, ὡς πατέρας, γιά τίς τυχόν ἄτοπες πράξεις, ἢ παραλείψεις τους, καί νά ἐπιβάλλει, ὅταν παραστεῖ ἀνάγκη, τὰ κανονικὰ ἐπιτίμια, πού ἀνήκουν στή δικαιοδοσία του, ἢ, σέ σοβαρότερες περιπτώσεις, νά τοὺς παραπέμπει : α) στό Ἡγουμενοσυμβούλιο, β) στήν Ἀδελφότητα, καί γ) στόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, ἀναλόγως. Σέ περίπτωση πού παραστεῖ ἀνάγκη νά μεταβεῖ ἐκτός τῆς Μονῆς, ἡ ἀπουσία του πρέπει νά μὴν παρατείνεται πέραν τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου χρόνου. Ἐάν λόγοι σοβαροὶ ἐπιβάλλουν τήν παραμονὴ του ἐκτός τῆς Μονῆς πέραν τῶν ὀκτώ ἡμερῶν, ὀφείλει νά ἐνημερώσει τό Ἡγουμενοσυμβούλιο καί νά λάβει κανονικὴ ἄδεια ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα.

Άρθρο 68

Τό Ἡγουμενοσυμβούλιο

1. Τό Ἡγουμενοσυμβούλιο ἐκλέγεται ἀπό τήν ὀλομέλεια τῆς Ἀδελφότητας, μέ τετραετῆ θητεία, γιά τή διοίκηση τῆς Μονῆς καί τή διαχείριση τῆς περιουσίας της. Ὡς μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ἐκλέγονται σέ Μονές, πού ἔχουν ἕως δέκα μοναχοῦς, δύο σύμβουλοι, σέ Μονές, πού ἀριθμοῦν περισσότερους ἀπό αὐτούς, τέσσερις. Ὁ Ἡγούμενος, μέ τό Ἡγουμενοσυμβούλιο, συναποφασίζει, χωρίς νά μποροῦν ὁ Ἡγούμενος, ἢ τά μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, νά προβαίνουν σέ ὅποιαδήποτε μονομερῆ ἐνέργεια. Σέ περίπτωση διαφωνίας, ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη τῆς πλειονοψηφίας. Σέ ἰσοψηφία, ὁ Ἡγούμενος ἔχει νικῶσα ψήφο.

2. Ἐκλέξιμοι, ὡς μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, εἶναι ὅλοι οἱ ἀδελφοί, οἱ ὅποιοι ἀπό τριετίας, τουλάχιστον, εἶναι μοναχοί καί ἔχουν ἡλικία ὄχι μικρότερη τῶν εικοσιεπτά ἐτῶν. Σέ περίπτωση, κατά τήν ὁποία δέν ὑπάρχουν ἀδελφοί ἱκανοί γιά τή θέση αὐτή, πού ἔχουν τά ἀνωτέρω προσόντα, εἶναι δυνατή ἡ, κατ' ἐξάιρεση, ἐκλογή, ὡς μελῶν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, ἄλλων μοναχῶν τῆς Μονῆς. Ἡ ἐκλογή γίνεται μέ μυστική ψηφοφορία.

3. Τά μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ὀφείλουν νά εἶναι πρότυπα κοινοβιακῆς ζωῆς, νά διδάσκουν ἔμπρακτα τήν ἀγάπη καί τήν ταπείνωση, νά ἐπιμελοῦνται τῶν ἀδελφῶν καί τῶν ἀναγκῶν τῆς Μονῆς καί νά ἐπιδεικνύουν, αὐτά πρῶτα, πλήρη σεβασμό στους κοινοβιακοὺς ὄρους.

Άρθρο 69

Πειθαρχικά Ὑργανα

1. Ἡ πειθαρχική καί δικαστική ἐξουσία, γιά τά παραπτώματα τῶν μοναχῶν, ἀσκεῖται σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη καί τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ κάθε Μονῆς.

2. Ἐάν, μετά τήν ἐπιβολή, ἀπό τή Μοναστηριακή Ἀρχή καί τά ἐκκλησιαστικά δικαιοδοτικά ὅργανα, τῶν προβλεπομένων μέτρων, ἢ κανονικῶν κυρώσεων, κάποιος μοναχός μένει ἀδιόρθωτος, χωρίς νά ἀπομένει ἄλλο μέσο γιά τή συμμόρφωσή του, μπορεῖ νά κηρυχθεῖ, μέ ἀπόφαση τῆς Ἀδελφότητας, πού ἐγκρίνεται ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, ἀποκομμένος ἀπό τήν Ἱερά Μονή, ὅποτε στερεῖται κάθε δικαιώματος ἀδελφοῦ τῆς Μονῆς. Σέ περίπτωση ἀρνήσεως τοῦ Ἀρχιερέως, ἢ ἀμέλειάς του πέραν τοῦ μηνός νά ἐγκρίνει τήν ἀπόφαση τῆς Ἀδελφότητας γιά τήν ἀποκοπή κάποιου ἀδελφοῦ, ἡ τελευταία ἔχει δικαίωμα ἀναφορᾶς πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο, ἡ ὁποία ἀποφαίνεται ὀριστικά. Κατά τή διάρκεια τῆς ἐκκρεμότητας τῆς ὑποθέσε-

ως ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιερέως, ἢ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἢ ἐντός μηνός ἀπό τήν ἀπόφασή τους, δικαιούται νά προσφύγει ἐνώπιον αὐτῶν καί ὁ μοναχός.

Ἄρθρο 70

Μοναστηριακή Περιουσία

1. Τήν περιουσία τῆς Μονῆς διαχειρίζεται ὁ Ἡγούμενος μέ τό Ἡγουμενοσυμβούλιο.

2. Πολύτιμα ἐκκλησιαστικά, ἢ ἱστορικῆς, ἢ καλλιτεχνικῆς, ἀξίας, ἀντικείμενα τῆς Μονῆς καί ἡ Βιβλιοθήκη της πρέπει νά τυγχάνουν τῆς ἰδιαίτερης προσοχῆς καί μέριμνας τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καί νά διαφυλάσσονται μέ ἀσφάλεια. Δέν ἐπιτρέπεται ἡ πώληση, ἢ δωρεά, τῶν χειρογράφων καί παλαιτύπων βιβλίων τῆς Βιβλιοθήκης καί πολυτίμων ἀντικειμένων τῆς Μονῆς. Τό Ἡγουμενοσυμβούλιο εἶναι ὑποχρεωμένο νά καταρτίσει ἐπίσημο κατάλογο τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν καί μέ βάση αὐτόν νά ἐλέγχει, τουλάχιστον, μία φορά τό χρόνο, τή Βιβλιοθήκη καί τό Σκευοφυλάκιο τῆς Μονῆς. Ὁ κατάλογος ἀνανεώνεται ἀνά ἑπταετία καί, προκειμένου γιά Ἐπαρχιακές Μονές, ἀντίγραφό του, δεόντως ἐπικυρωμένο, ἀποστέλλεται στόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα.

3. Ἐπιφυλασσομένων τῶν περί ἐλέγχου διατάξεων τοῦ Παραρτήματος Γ' τοῦ παρόντος, ὁ Ἀρχιερεύς, προκειμένου γιά Ἐπαρχιακές Μονές, ἢ ἡ Ἱερά Σύνοδος, προκειμένου γιά Σταυροπηγιακές Μονές, μπορεῖ νά διατάσσει ἔρευνα, γιά τή διαχείριση τῆς περιουσίας τους καί νά προβαίνει στίς δέουσες παρατηρήσεις καί ἐνέργειες, γιά τή διαφύλαξη τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας καί τήν καλή διαχείρισή της. Ὁ Ἀρχιερεύς, ἢ ἡ Ἱερά Σύνοδος, μποροῦν καί νά ἐπιβάλλουν πνευματικές ποινές, σέ περιπτώσεις ἀνώμαλης διαχειρίσεως, ἢ, ὅταν δέν εἰσακούονται, στίς ὑποδείξεις τους.

Ζ'. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Άρθρο 71

Σύσταση Ίδρυμάτων

Σέ κάθε Έπαρχία, ανάλογα μέ τίς ποιμαντικές ανάγκες καί τίς προσόδους της, ιδρύονται, κατά τήν ισχύουσα νομοθεσία, φιλανθρωπικά, κοινωνικά καί πολιτιστικά Ίδρύματα, γιά τή συμπαράσταση πρός τόν πάσχοντα άνθρωπο, τήν έκφραση τής μέριμνας τής Έκκλησίας πρός τήν κοινωνία καί τή διάδοση καί προβολή τοῦ Ὁρθόδοξου Πολιτισμοῦ.

Άρθρο 72

Διοίκηση Ίδρυμάτων

Ίδρύματα, πού ἔχουν συσταθεῖ ἀπό τήν Έκκλησία, διοικοῦνται κατά τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ τους, τό ὁποῖο ἐγκρίνεται ἀπό τόν Ἀρχιερέα.

Άρθρο 73

1. Προκειμένου περί Ίδρυμάτων, πού συστήνονται ἀπό φυσικό πρόσωπο, εἴτε ἐν ζωῇ εἴτε αἰτία θανάτου, καί τίθενται ὑπό τή διοίκηση τής Ἱερᾶς Συνόδου, ἢ Ἀρχιερέως, ἢ Μονῆς, ἡ διοίκηση ἀσκεῖται σύμφωνα μέ τό Καταστατικό τους.

2. Στήν περίπτωση κληροδοτημάτων, ἡ διαχείρισή τους γίνεται σύμφωνα μέ τή βούληση τοῦ διαθέτη.

Άρθρο 74

Μοναστηριακά Ίδρύματα

Ίδρύματα φιλανθρωπικά, κοινωνικά καί πολιτιστικά, μποροῦν νά συστηθοῦν, κατά τήν ισχύουσα νομοθεσία, ὑπό Ἱερᾶς Μονῆς, μέ τή σύμφωνη γνώμη τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, καί λειτουργοῦν ὑπό τήν ἐποπτεία της. Τό Καταστατικό τῶν Ίδρυμάτων αὐτῶν συντάσσεται ἀπό τή Μονή καί ἐγκρίνεται ἀπό τόν Ἀρχιερέα. Τοῦ Ίδρυματος προεδρεύει ὁ Ἡγούμενος τής Μονῆς, πού ἐποπτεύει τό Ίδρυμα.

Άρθρο 75

Έκπροσώπηση Ίδρυμάτων

Τό Ίδρυμα εκπροσωπείται, ενώπιον τρίτων, όπως προβλέπεται από τό Καταστατικό του.

Άρθρο 76

Διάλυση Ίδρύματος

Σέ περίπτωση διαλύσεως Ίδρύματος, πού συστήνεται σύμφωνα μέ τά άρθρα 71, ή 74, ή περιουσία του περιέρχεται στην Έπαρχία, ή στη Μονή, αντίστοιχως.

Άρθρο 77

Έάν ό οίκεϊος Άρχιερέύς διαπιστώσει ότι Ίδρυμα έχει παρεκκλίνει από τό σκοπό, για τόν όποιο συστήθηκε, ή δέν εκπληρώνει τό σκοπό αυτό, αποφασίζει για τή λήψη τών αναγκαίων μέτρων, συμπεριλαμβανομένης και τής έναρξεως τής διαδικασίας για τή διάλυσή του.

Ζ'. Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Άρθρο 78

Γενικές διατάξεις

1. Για την έπιβολή έκκλησιαστικής ποινής, απαιτείται απόφαση δικαιοδοτικού όργανου τής Έκκλησίας.

2. Τά δικαιοδοτικά όργανα, για την έκδίκαση έκκλησιαστικών αδικημάτων, είναι τά εξής: α) ό Έπαρχιούχος Άρχιερέύς, β) τά Έπισκοπικά Δικαστήρια, γ) τό Πενταμελής Συνοδικό Δικαστήριο, καί δ) ή Έερά Σύνοδος.

3. Στή δικαιοδοσία τών όργάνων αυτών υπάγονται κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί τής Έκκλησίας τής Κύπρου, ανεξαρτήτως τόπου τελέσεως τού αδικήματος, καθώς καί κληρικοί καί μοναχοί, πού ανήκουν σέ άλλη Όρθόδοξη Έκκλησία, ή λαϊκοί, έφόσον έτέλεσαν έκκλησιαστικό αδικήμα έντός τών έδαφικών όρίων τής Έκκλησίας τής Κύπρου.

4. Κάθε ανώτερο δικαιοδοτικό όργανο δύναται νά έπιβάλει τίς ποινές, οί όποίες δέν έπιβλήθηκαν από κατώτερο.

5. Ός κληρικοί νοοῦνται οί Έπίσκοποι, οί πρεσβύτεροι καί οί διάκονοι. Στούς μοναχούς περιλαμβάνονται καί οί μοναχές. Προκειμένου για τούς μοναχούς, ισχύουν έκ παραλλήλου οί πειθαρχικές διατάξεις, για την έφαρμογή τών όποιων είναι αρμόδια καί τά όργανα τών Μονών.

6. Η λειτουργία τών έκκλησιαστικών δικαστηρίων ρυθμίζεται στίς διατάξεις τής Έκκλησιαστικής Δικονομίας τής Έκκλησίας τής Κύπρου (Παράρτημα Β', II).

Άρθρο 79

Τά Δικαιοδοτικά Όργανα

Α) Ό Άρχιερέύς.

1. Ό έπιχώριος Άρχιερέύς έκδικάζει ήσσοнос σημασίας έκκλησιαστικά αδικήματα πρεσβυτέρων καί διακόνων, μέ δυνατότητα νά έπιβάλει, ύστερα από κλήση σέ ακρόαση, τίς εξής ποινές: α) γραπτή έπίπληξη, β) έκπτωση από αξίωμα, γ) άργία έως τρείς μήνες μέ, ή χωρίς, στέρηση απόδοχών, καί δ) μετάθεση σέ άλλη ένορία, ή κοινότητα, τής ίδιας Έπαρχίας.

2. Ό Άρχιερέύς έπιβάλλει, ύστερα από κλήση σέ ακρόαση, έκκλησιαστικά έπιτίμια σέ μοναχούς καί λαϊκούς.

3. Χρέη γραμματέως άσκει κληρικός τής Έπαρχίας, πού όρίζεται από τόν Άρχιερέα.

Β) Τά Έπισκοπικά Δικαστήρια.

1. Σέ κάθε Έπαρχία λειτουργεί τριμελές Έπισκοπικό Δικαστήριο, μέ Πρόεδρο τόν έπιχώριο Άρχιερέα καί τακτικά μέλη δύο έν ένεργεία κληρικούς τής Έπαρχίας, ή θητεία τών όποίων εΐναι πενταετής. Αύτοί, μέ δύο άναπληρωτές, διορίζονται από τήν Ίερά Σύνοδο, από κατάλογο τών έν ένεργεία κληρικών τής Έπαρχίας, τόν όποιο ύποβάλλει ό Άρχιερέας. Γιά τόν όρισμό αύτών λαμβάνονται ύπόψη κυρίως τά πρεσβεΐα χειροτονίας, ή πνευματική ώριμότητα καί τό έπίπεδο μορφώσεώς τους. Γιά τήν εύχερέστερη διάγνωση τής καταλληλότητας τών ύποψηφίων, ή Ίερά Σύνοδος μπορεί νά ζητήσει τή γνώμη τοϋ οικείου Άρχιερέως.

2. Τό Έπισκοπικό Δικαστήριο έκδικάζει εκκλησιαστικά άδικήματα πρεσβυτέρων καί διακόνων, μέ δυνατότητα νά έπιβάλλει τήν ποινή τής άργίας έως έξι μηνών, μέ, ή χωρίς, στέρηση άποδοχών.

3. Τό Έπισκοπικό Δικαστήριο έκδικάζει, σέ δεύτερο βαθμό, τίς έφέσεις κατά τών άποφάσεων τών πειθαρχικών όργάνων τών Μονών.

4. Χρέη γραμματέως άσκει κληρικός τής Έπαρχίας, πού όρίζεται από τόν Πρόεδρο τοϋ Έπισκοπικού Δικαστηρίου.

Γ) Τό Πενταμελές Συνοδικό Δικαστήριο.

1. Τό Πενταμελές Συνοδικό Δικαστήριο συγκροτείται από πέντε έπαρχιούχους Άρχιερείς, χωρίς τή συμμετοχή τοϋ Άρχιεπισκόπου. Τά μέλη τοϋ Δικαστηρίου, μέ ισάριθμους άναπληρωτές, όρίζονται μέ κλήρο, κατά τήν τακτική συνεδρία τοϋ Σεπτεμβρίου τής Ίεράς Συνόδου, για ένα έτος. Πρόεδρος εΐναι αυτός πού έχει τά πρεσβεΐα.

2. Τό Συνοδικό Δικαστήριο έκδικάζει, σέ πρώτο βαθμό, μείζονος σημασίας εκκλησιαστικά άδικήματα πρεσβυτέρων καί διακόνων, καί έπιβάλλει τίς ποινές: α) τής άργίας άνω τών έξι μηνών, μέ, ή χωρίς, στέρηση άποδοχών, καί β) τής καθαιρέσεως. Σέ δεύτερο βαθμό, έκδικάζει τίς έφέσεις κατά τών άποφάσεων τών Έπισκοπικών Δικαστηρίων.

3. Χρέη γραμματέως άσκει ό Γραμματέας τής Ίεράς Συνόδου.

Δ) Η Ίερά Σύνοδος.

1. Σέ δεύτερο βαθμό, ή Ίερά Σύνοδος έκδικάζει τίς έφέσεις κατά τών

ἀποφάσεων τοῦ Πενταμελοῦς Συνοδικοῦ Δικαστηρίου. Στήν περίπτωση αὐτήν, ἐξαιροῦνται ἀπό τή σύνθεση ὅσοι εἶχαν μετάσχει στήν ἔκδοση τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως.

2. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, μέ σύνθεση στήν ὁποία μετέχουν ὁ Πρόεδρος τῆς καί τουλάχιστον δώδεκα Ἀρχιερεῖς, ἐκδικάζει τά ἐκκλησιαστικά ἀδικήματα Ἀρχιερέων καί ἐπιβάλλει τίς ποινές: α) τῆς μομφῆς, β) τῆς ἀργίας, μέ, ἢ χωρίς, στέρηση ἀποδοχῶν, γ) τῆς ἐκπτώσεως, καί δ) τῆς καθαιρέσεως.

3. Ἡ Ἱερά Σύνοδος εἶναι ἀποκλειστικῶς ἀρμόδια γιά τήν ἐπιβολή τῆς ποινῆς τοῦ ἀναθέματος (μεγάλου ἀφορισμοῦ) γιά ὅλα τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

4. Χρή γραμματέως ἀσκεῖ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ἄρθρο 80

Προσωρινή ἀργία

Μέ ἐπιφύλαξη τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14, παρ. 3, καί τοῦ ἄρθρου 15, παρ. 3, περί Ἀρχιερέων, σέ περίπτωση κατά τήν ὁποία ὑφίστανται ἀποχρώσεις ἐνδείξεις γιά τήν τέλεση σοβαροῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος ἀπό κληρικό, κυρίως δέ ὅταν ἔχει προκληθεῖ ἀπό αὐτόν καί σκανδαλισμός τοῦ ποιμνίου, ὁ Ἀρχιερεὺς μπορεῖ νά καταστήσει τόν φερόμενο ὡς ὑπαίτιο ἀργό, μέχρι τήν ἔκδοση δικαστικῆς ἀποφάσεως. Στήν περίπτωση τοῦ, κατά τά ἀνωτέρω, διοικητικοῦ μέτρου, ὁ κληρικός ἐξακολουθεῖ νά λαμβάνει κανονικά τίς ἀποδοχές του.

ἄρθρο 81

Ἐκκλητο

Ἀρχιερεὺς, ὁ ὁποῖος καταδικάστηκε σέ ποινή στερητικῆ τῆς ἱεροσύνης, ἢ σέ ἔκπτωση ἀπό τό Θρόνο, ἢ σέ ποινή ἀργίας, πού ἐπιφέρει ἔκπτωση, μπορεῖ νά ἀσκήσει τό δικαίωμα τοῦ ἐκκλήτου ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, κατά τά προβλεπόμενα ἀπό τούς Ἱερούς Κανόνες. Γιά τήν ἄσκηση τοῦ ἐκκλήτου, ἰσχύουν, ἀναλόγως ἐφαρμοζόμενες, οἱ προθεσμίες γιά τήν ἄσκηση ἐφέσεως, πού προβλέπονται στό Παράρτημα Β', ΙΙ, τοῦ παρόντος. Σέ περίπτωση ἀσκήσεως ἐκκλήτου, ἡ διαδικασία γιά τήν πληρωση τοῦ Θρόνου δέν μπορεῖ νά ἀρχίσει πρὶν παρέλθει ἐξάμηνο ἀπό τήν ὑποβολή στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τοῦ σχετικοῦ φακέλου ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου.

Ἄρθρο 82

Ἄνασταλτικό ἀποτέλεσμα

Σέ περίπτωση ἐπιβολῆς ποινῆς καθαιρέσεως, ἡ προθεσμία γιά ἄσκηση ἐφέσεως καί ἡ ἄσκησή της, γιά τούς Ἀρχιερεῖς δέ καί ἡ ἄσκηση τοῦ ἐκκλήτου, ἔχει πάντοτε ἀνασταλτικό ἀποτέλεσμα. Ἐν τούτοις, πρωτόδικη ἀπόφαση γιά καθαίρεση ἐπιφέρει πάντοτε προσωρινή ἀργία, μέ ἀποδοχές, γιά τόν καθαιρεθέντα, γιά τούς Ἀρχιερεῖς δέ καί προσωρινή στέρηση τῆς διοικήσεως τῆς Ἐπαρχίας τους. Τά ἀνωτέρω ἰσχύουν καί σέ περίπτωση ἐπιβολῆς τῆς ποινῆς τοῦ ἀναθέματος.

Η'. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

”Αρθρο 83

Σύσταση Γάμου

1. Για τή σύσταση γάμου, απαιτείται αμοιβαία καί ἐλεύθερη συναίνεση τῶν προσώπων, πού πρόκειται νά συνάψουν γάμο, καί ἱερολόγησή του ἀπό κληρικό τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατά τήν κανονική τάξη της.

2. Για τήν ἱερολόγηση τοῦ γάμου ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἔγγραφη ἄδεια τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ τόπου τελέσεως τοῦ γάμου.

3. Προϋπόθεση γιά τή σύναψη γάμου εἶναι ἡλικία τουλάχιστον δεκαοκτώ ἐτῶν καί γιά τά δύο φύλα. Γάμος προσώπων κάτω τῶν δεκαοκτώ, ἀλλά ἄνω τῶν δεκαέξι ἐτῶν, ἐπιτρέπεται ὕστερα ἀπό συγκατάθεση τῶν προσώπων, πού ἔχουν τή γονική μέριμνα τοῦ ἀνηλίκου, ἢ ἄλλως, ἐφόσον ὑπάρχουν σοβαροί λόγοι, πού δικαιολογοῦν αὐτό, καί ἐφόσον δίδεται ἡ ἄδεια τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ τόπου ὅπου θά τελεσθεῖ ὁ γάμος. Ἡ συναίνεση τῶν προσώπων, πού ἔχουν τή γονική μέριμνα, μπορεῖ νά ἀναπληρωθεῖ μέ ἀπόφαση τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ τόπου ὅπου θά τελεσθεῖ ὁ γάμος, ἐφόσον τά πρόσωπα αὐτά δέν εἶναι δυνατό νά ἀνευρεθοῦν.

4. Σέ περίπτωση κατά τήν ὁποία τά πρόσωπα, πού πρόκειται νά συνάψουν γάμο, ἔχουν διαφορά ἡλικίας, πού ὑπερβαίνει τά εἴκοσιπέντε ἔτη, γιά τήν τέλεση τοῦ γάμου ἀπαιτεῖται εἰδική ἄδεια τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ τόπου τελέσεως τοῦ γάμου.

”Αρθρο 84

Κωλύματα Γάμου

1. Κωλύεται ὁ γάμος:

- α) Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ μέ μή Χριστιανό.
- β) λόγω ὑφισταμένου γάμου, ἀνεξαρτήτως τύπου τελέσεώς του.
- γ) λόγω τριῶν ἐγκύρων γάμων, πού προϋπήρξαν.
- δ) κληρικοῦ ἀπό τό βαθμό τοῦ διακόνου, καθώς καί μοναχοῦ μετά ἀπό κανονική κουρά.
- ε) λόγω συγγενείας ἐξ αἵματος κατ' εὐθειᾶν γραμμῇ ἀπεριορίστως, καί ἐκ πλαγίου μέχρι πέμπτου βαθμοῦ.
- στ) λόγω συγγενείας ἐξ ἀγχιστείας κατ' εὐθειᾶν γραμμῇ ἀπεριορίστως, καί ἐκ πλαγίου μέχρι τρίτου βαθμοῦ.

- ζ) ἀδελφοῦ, ἢ ἀδελφῆς, τοῦ ἑνός ἀπό τούς συζύγους μέ ἀδελφή, ἢ ἀδελφό, τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων.
- η) λόγω πνευματικῆς συγγενείας μεταξύ τοῦ/τῆς ἀναδόχου, ἢ τῆς/τοῦ συζύγου του/της καί τοῦ ἀναδεκτοῦ, ἢ τῶν γονέων του.
- θ) μεταξύ τοῦ υἰοθετήσαντος, ἢ τοῦ συζύγου, ἢ τῶν ἀνιόντων, ἢ κατιόντων του, καί τοῦ υἰοθετηθέντος, ἢ τοῦ συζύγου, ἢ τῶν ἀνιόντων, ἢ κατιόντων του.
2. Τά κωλύματα, λόγω ἀγχιστείας, οἰονεὶ ἀγχιστείας καί υἰοθεσίας, διατηροῦνται καί μετά τή λύση τοῦ γάμου, ἀπό τόν ὅποιο προέκυψε ὁ δεσμός τῆς ἀγχιστείας, ἢ τή λύση τῆς υἰοθεσίας.
3. Διατηρεῖται, γιά λόγους κοινωνικῆς εὐπρεπείας, τό κώλυμα τοῦ πενήθιμου ἐνιαυτοῦ, γιά καθένα ἀπό τούς δύο συζύγους, ἐπί δέκα μήνες μετά τό θάνατο τοῦ ἑνός τῶν συζύγων.
4. Ἡ συνδρομή τῶν προϋποθέσεων συνάψεως γάμου ἐλέγχεται, μέ βάση ὁδηγίες πού θά παρέχονται μέ ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρο 85

Γάμοι μεθ' Ἑτεροδόξων

1. Ἱερολόγηση στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γάμου Χριστιανοῦ Ὁρθόδοξου μέ Ἑτερόδοξο Χριστιανό ἐπιτρέπεται μέ ἀπόφαση τοῦ Ἀρχιερέως, ἐφόσον ὁ μή Ὁρθόδοξος ἀνήκει σέ Χριστιανική Ἐκκλησία, ἢ Ὁμολογία, ἢ ὁποία δέχεται τό Σύμβολο Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, καί ἔχει ὁ ἴδιος δεχθεῖ προσωπικά βάπτισμα στό ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος, καί ἐφόσον ὁ μή Ὁρθόδοξος θά δηλώνει ὅτι δέν θά παρακωλύεται ὁ Ὁρθόδοξος στήν ἄσκηση τῶν θρησκευτικῶν του καθηκόντων, σύμφωνα μέ τήν Ὁρθόδοξη διδασκαλία καί παράδοση, καί ὅτι δέν πρόκειται νά ἀντιτεθεῖ στή βάπτισμα τῶν τέκνων, πού θά γεννηθοῦν ἀπό τό γάμο, στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί στήν ἀνατροφή τους σύμφωνα μέ τή διδασκαλία καί τίς παραδόσεις Τῆς.

2. Θέματα πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων αὐτῶν μποροῦν νά ρυθμιστοῦν, κατά τρόπο ἐνιαῖο, γιά ὅλη τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί ἔκδοση ἀπό αὐτή σχετικῶν ἐγκυκλίων ὁδηγιῶν. Ἡ Ἱερά Σύνοδος μπορεῖ νά ἐπιλαμβάνεται τυχόν εἰδικῶν περιπτώσεων, πού θά προκύψουν, ἐφόσον ὁ οἰκεῖος Ἀρχιερεὺς θεωρήσει ἀναγκαῖο νά ζητήσῃ τοῦτο.

Άρθρο 86

Άκυροι και άκυρώσιμοι γάμοι

1. Γάμος, πού έτελέσθη κατά παράβαση τών διατάξεων του άρθρου 84, παρ. 1-2, του Καταστατικού Χάρτη, είναι άκυρος.

2. Γάμος προσώπου είναι άκυρος, εάν, κατά τό χρόνο τελέσεώς του, τό πρόσωπο αυτό ήταν άνίκανο νά άντιληφθει και νά εκτιμήσει τήν πράξη του.

3. Γάμος, πού έτελέσθη παρά τίς διατάξεις του άρθρου 83, παρ. 3, του Καταστατικού Χάρτη, είναι άκυρώσιμος. Έάν παραταθει, χωρίς νά ζητηθει ή άκύρωσή του και μετά τή νόμιμη ήλικία τών προσώπων, πού συνήψαν τό γάμο, καθίσταται έγκυρος.

4. Γάμος, πού έτελέσθη από πλάνη, ή λόγω βίας, ή άπάτης, ή άπειλής, είναι άκυρώσιμος. Έφόσον οί σύζυγοι άναγνωρίσουν έμπράκτως τό γάμο, άφου θά έχει διαπιστωθει ή πλάνη, ή ή άπάτη, ή θά έχει άρθει ή βία, ή ή άπειλή, ό γάμος καθίσταται έγκυρος.

Άρθρο 87

Άπόπειρα συνδιαλλαγής

1 Πρίν από τήν πνευματική λύση του γάμου, απαιτείται νά έχει προηγηθει άπόπειρα συνδιαλλαγής τών συζύγων. Η άπόπειρα συνδιαλλαγής άποτελει έκδήλωση τής ποιμαντικής μέριμνας και ευθύνης τής Έκκλησίας για τό ποιμνιό Της και για τή διασφάλιση του ιεροϋ θεσμου του γάμου, και όχι δικαστική, ή νομική, πράξη, και γίνεται μέ αυτοπρόσωπη συμμετοχή τών συζύγων, χωρίς νά επιτρέπεται ή παράστασή τους μέ άντιπρόσωπο, ή ή παρουσία συνηγόρου. Σέ τυχόν έξαιρετικές περιστάσεις άνώτερης βίας, οί όποιες καθιστοϋν άδύνατη τή συμμετοχή του ενός τών συζύγων στη διαδικασία συνδιαλλαγής, ό Άρχιερέϋς δύναται, κατόπιν αίτιολογημένης αίτησής του, νά του επιτρέψει νά ζητήσει τήν πνευματική λύση του γάμου, χωρίς τή διεξαγωγή άπόπειρας συνδιαλλαγής.

2. Η άπόπειρα συνδιαλλαγής γίνεται ένώπιον του Άρχιερέως του τόπου τής συνήθους διαμονής του συζύγου, ή τής συζύγου, στην Κύπρο. Ο Άρχιερέϋς, άποκλειστικά για τήν περίπτωση κωλύματός του, μπορεί νά άναθέσει πάγια έντολή για διεξαγωγή τής άπόπειρας σε ένα μόνο, για όλη τήν Έπαρχία, έμπειρο πρεσβύτερο, πού όρίζεται μέ δύο άναπληρωτές του. Η άνάθεση τής έντολής αυτής στους έφημερίους κατά ένορία, ή ή άνάθεση κατά περίπτωση, ή εκ περιτροπής, ή σε περισσοτέρους από τούς προβλεπομένους άνωτέρω κληρικούς, άποκλείεται. Η διαδικασία συν-

διαλλαγής πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα σε ένα τρίμηνο, από την υποβολή της σχετικής αίτησεως. Για την εφαρμογή στην πράξη της διατάξεως αυτής, η Ίερά Σύνοδος μπορεί να παράσχει ειδικές οδηγίες, με έγκυκλιό της.

Σε περίπτωση αίτησεως για πνευματική λύση γάμου, λόγω φρενοβλαβείας που έχει αποδειχθεί αρμοδίως, ή λόγω κηρυχθείσης άφανείας, δεν γίνεται διαδικασία συνδιαλλαγής.

Άρθρο 88

Πνευματική Λύση

1. Η πνευματική λύση του γάμου ζητείται από τους δύο, ή τόν ένα των συζύγων, και δίνεται από τόν Άρχιερέα, ενώπιον του όποιου έγινε ή απόπειρα συνδιαλλαγής, σε περίπτωση δέ που δεν γίνεται απόπειρα συνδιαλλαγής, από τόν Άρχιερέα του τόπου της συνήθους διαμονής του αίτουντος συζύγου.

2. Σε περίπτωση κατά την οποία γάμος, που έτελέσθη στην Έκκλησία της Κύπρου, εφόσον αυτός έχει λυθεί τελεσίδικα, ή άμετάκλητα, από πολιτικά δικαστήρια εκτός Κύπρου, και εφόσον ή ισχύς της απόφάσεως αυτής γίνεται δεκτή στην Κυπριακή έννομη τάξη, ή άλλως άφου ή ισχύς αυτή άναγνωρισθεί στην Κύπρο, κατά την προβλεπομένη από την πολιτειακή νομοθεσία διαδικασία, ή διαδικασία της πνευματικής λύσεως του γάμου χωρεί χωρίς την εξέταση εάν είχε προηγηθεί απόπειρα συνδιαλλαγής. Σε περίπτωση κατά την οποία ή πνευματική λύση έχει παρασχεθεί από άλλη κανονική Όρθόδοξη Έκκλησιαστική Αρχή, ή λύση αυτή ισχύει και στην Έκκλησία της Κύπρου.

3. Για την πνευματική λύση του γάμου, απαιτείται αίτηση, προς τόν Άρχιερέα του τόπου της συνήθους διαμονής του, ή της, συζύγου από τους δύο, ή από τόν ένα των συζύγων, με υπόμνημα, που αναφέρεται στα στοιχεία της πνευματικής λύσεως του γάμου, για την οποία γίνεται ή αίτηση, και στους λόγους στους όποιους αυτή στηρίζεται. Άπαραίτητο στοιχείο, για να γίνει δεκτή ή αίτηση πνευματικής λύσεως του γάμου, είναι να έχει προηγηθεί ή απόπειρα συνδιαλλαγής, σύμφωνα με τά πίο άνω. Την πνευματική λύση δεν μπορεί να ζητήσει σύζυγος που δεν μετέσχε στην απόπειρα συνδιαλλαγής, εκτός άν έχει λάβει άδεια από τόν άρμόδιο Άρχιερέα, όπως όρίζεται στο άρθρο 87, παρ. 1. Η αίτηση δεν υπόκειται σε συγκεκριμένο τύπο. Αυτή υποβάλλεται αυτοπροσώπως, ή μέσω πληρεξουσίου, ή μέσω του ιερέως της ένορίας του αίτουντος. Η αίτηση κοινο-

ποιείται, υπό του Ἀρχιερέως, στόν ἕτερο τῶν συζύγων. Οὐδεμία χρονική προθεσμία τίθεται γιά τήν ὑποβολή αἰτήσεως πρός πνευματική λύση τοῦ γάμου.

4. Γιά νά παρασχεθεῖ πνευματική λύση τοῦ γάμου, ἀπαιτεῖται ἡ αὐτο-πρόσωπος, ἢ, σέ περιστάσεις ἀνώτερης βίας, κατά τήν κρίση τοῦ ἀρμοδίου γιά τήν πνευματική λύση τοῦ γάμου Ἀρχιερέως, διά πληρεξουσίου, ἐμφάνιση τῶν συζύγων ἐνώπιον τριμελοῦς «Συμβουλίου Πνευματικῆς Λύσεως τοῦ Γάμου», πού ἀποτελεῖται ἀπό κληρικούς καί πού ἀπαρτίζεται ἀπό ἕναν ἀξιωματοῦχο κληρικό, κατά τό δυνατό πτυχιούχο Νομικῆς, ἢ Θεολογικῆς, Σχολῆς, ὡς Πρόεδρο, καί ἀπό δύο κληρικούς, ὡς μέλη. Τό Συμβούλιο Πνευματικῆς Λύσεως τοῦ Γάμου ὀρίζεται ἀπό τόν ἀρμόδιο Ἀρχιερέα, ἀνά τριετία, ἢ ὁσάκις προκύψει ἀνάγκη γιά ἀντικατάσταση, ἢ ἀναπλήρωση, μελῶν του. Μέλη τοῦ Συμβουλίου δέν ἀποκλείεται νά ὀρισθοῦν καί οἱ ἀναπληρωτές τοῦ Ἀρχιερέως γιά τήν ἀπόπειρα συνδιαλλαγῆς. Ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Πνευματικῆς Λύσεως τοῦ Γάμου, οἱ σύζυγοι ἐκθέτουν τίς ἀπόψεις τους, γιά τήν πνευματική λύση τοῦ γάμου, τηρουμένης τῆς διαδικασίας ἡ ὁποία καθορίζεται μέ ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί τήν ὁποία συντονίζει ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου. Κατά τή διάρκεια τῆς ἀνωτέρω διαδικασίας, τό Συμβούλιο καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια γιά τή διατήρηση τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ.

5. Ἐφόσον τό Συμβούλιο Πνευματικῆς Λύσεως τοῦ Γάμου δέν κατορθώσει τήν ἐπανάωση τῶν συζύγων, εἰσηγείται στόν ἀρμόδιο Ἀρχιερέα γιά τήν πνευματική λύση τοῦ γάμου, μέ ταυτόχρονη γνωστοποίηση τοῦ περιεχομένου τῆς εἰσηγήσεως καί στούς δύο συζύγους. Ἐάν ὁ Ἀρχιερεὺς συμφωνεῖ μέ τήν εἰσηγήση, ἐπικυρώνει τό περιεχόμενό της, καθιστώντας αὐτήν τελεσίδικη ἀπόφαση, τήν ὁποία καί κοινοποιεῖ στούς συζύγους. Ἐφόσον, γιά ὁποιοδήποτε λόγο, διαφωνεῖ μέ τό περιεχόμενο τῆς εἰσηγήσεως, μπορεῖ νά καλέσει τά μέλη τοῦ Συμβουλίου γιά παροχή διευκρινίσεων καί τούς συζύγους γιά ἀκρόαση, προκειμένου νά διαπιστώσει, ἂν ὁ συζυγικός δεσμός ἔχει ἤδη στήν πραγματικότητα διαλυθεῖ, καί νά λάβει τή σχετική ἀπόφαση γιά τήν πνευματική λύση τοῦ γάμου.

6. Ἡ οὐσιαστική εἰσηγήση τοῦ Συμβουλίου καί ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἀρχιερέως, γιά τήν πνευματική λύση τοῦ γάμου, συνίστανται στή διαπίστωση ὅτι ὁ συζυγικός δεσμός ἔχει ἤδη στήν πραγματικότητα διαλυθεῖ ἀντικειμενικά, ἢ ὑποκειμενικά, καί ὅτι ἡ πνευματική λύση του δέν θά ἐπιβαρύνει περισσότερο μιά νομική, ἢ πραγματική, κατάσταση, πού ἤδη ὑφίσταται, ἢ ἔχει διαμορφωθεῖ. Ἡ λύση παρέχεται μέ πνεῦμα ποιμαντικῆς καί κοινωνικῆς μέριμνας τῆς Ἐκκλησίας καί κατανοήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

7. Ὁ σύζυγος, ἢ ἡ σύζυγος, ἐφόσον ἔχουν συμμετάσχει στήν ἀπόπειρα συνδιαλλαγῆς, δικαιοῦνται ὅπως προσφύγουν, ἐντός ἐνός μηνός, κατά τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρχιερέως, ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἢ ὁποῖα καί ἀποφαίνεται ἀμετακλήτως.

8. Ἡ πνευματική λύση τοῦ γάμου ἐνεργεῖ ἔναντι ὄλων, εἴτε ἔχουν συμμετάσχει στή διαδικασία, εἴτε ὄχι.

9. Γιά τήν πνευματική λύση τοῦ γάμου παρέχεται γραπτή βεβαίωση. Ἡ πνευματική λύση τοῦ γάμου εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν ἱερολόγηση νέου γάμου τοῦ ἐνός, ἢ τοῦ ἄλλου, συζύγου τοῦ λυθέντος γάμου.

ἄρθρο 89

Ἀνασύσταση Γάμου

Ἀνασύσταση γάμου, μεταξύ προσώπων τῶν ὁποίων ὁ γάμος ἔχει λυθεῖ ἐκκλησιαστικῶς, γίνεται μέ τήν τέλεση τῆς εἰδικῆς ἀκολουθίας, πού ὑπάρχει στό Εὐχολόγιο. Ἐναντι τῶν πολιτειακῶν ἀρχῶν, ἡ τέλεση τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ἱερολόγηση γάμου. Ἐφόσον ἔχει μεσολαβήσει γάμος τοῦ ἐνός, ἢ καί τῶν δύο συζύγων, τελεῖται νέα ἀκολουθία γάμου.

ἄρθρο 90

Ἀσκηση οἰκονομίας

Ἡ ἄσκηση οἰκονομίας, ἐπί τῶν προβλεπομένων γιά θέματα οἰκογενειακοῦ δικαίου ἀπό τοὺς Ἱερούς Κανόνες καί τόν παρόντα Καταστατικό Χάρτη, ἀνήκει ἀποκλειστικά στόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ πάντοτε προσωπικά, ἀποκλειομένης τῆς ἀναθέσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ σέ ἄλλο πρόσωπο. Σέ ἐξαιρετικές περιπτώσεις, ὁ Ἀρχιερεὺς μπορεῖ νά ἀπευθυνθεῖ στήν Ἱερά Σύνοδο.

Θ'. ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 91

1. Ο παρών Καταστατικός Χάρτης τίθεται σέ ισχύν μόλις ψηφισθῆί από τήν Ίερά Σύνοδο καί δημοσιευθῆί στό επίσημο δελτίο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου «Ἀπόστολος Βαρνάβας».

2. Τά προσαρτημένα στόν παρόντα Χάρτη Παραρτήματα Α'-Γ' ψηφίζονται καί τίθενται σέ ισχύν, μαζί μέ τόν Καταστατικό Χάρτη, καί ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο καί ισόκυρο μέρος του.

Άρθρο 92

Τροποποίηση τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη εἶναι δυνατή μέ ἀπόφαση τῆς Ἱεράς Συνόδου, πού λαμβάνεται μέ πλειονοψηφία τῶν τριῶν τετάρτων τῶν μελῶν της, ἐπιφυλασσομένης τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 2, παρ. 2.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΟΡΙΩΝ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΩΝ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Ένορίες, Κοινότητες και Μονές κατ' Έπαρχία είναι οι εξής:

Ι. Έερά Έρχιεπισκοπή

Έ Η Έερά Έρχιεπισκοπή περιλαμβάνει τίς κατωτέρω πόλεις, κοινότητες και Μονές:

1. Ένορίες πόλεως Λευκωσίας: 1) ΈΑγίου Έωάννου του Θεολόγου (Καθεδρικός), 2) ΈΑγίας Βαρβάρας Καϊμακλίου, 3) ΈΑγίας Παρασκευής Λακατάμειας, 4) ΈΑγίου Έαντωνίου, 5) ΈΑγίου Βασιλείου Στροβόλου, 6) ΈΑγίου Γεωργίου Έγλαντζιάς, 7) ΈΑγίου Γεωργίου ΈΑγίου Δομετίου, 8) ΈΑγίου Γεωργίου Λατσιών, 9) ΈΑγίου Δημητρίου Στροβόλου, 10) ΈΑγίου Κασσιανού, 11) ΈΑγίου Μάμαντος Συνοικισμού Λακατάμειας, 12) ΈΑγίου Μηνᾶ Γερίου, 13) ΈΑγίου Νικολάου Έγκωμης, 14) ΈΑγίου Παντελεήμονος Μακεδονίτισσας, 15) ΈΑγίου Παύλου δήμου ΈΑγίου Δομετίου, 16) ΈΑγίου Σάββα, 17) ΈΑγίου Σπυρίδωνος, 18) ΈΑγίου Σπυρίδωνος Συνοικισμού Στροβόλου, 19) ΈΑγίου Στυλιανού Συνοικισμού Λακατάμειας, 20) ΈΑγίου Χαράλαμπος Συνοικισμού Γερίου, 21) ΈΑγίων Έομολογητών, 22) ΈΑγίων Πάντων Μακεδονίτισσας, 23) ΈΑποστόλου Έανδρέου Συνοικισμού Στροβόλου, 24) ΈΑποστόλου Βαρνάβα και ΈΑγίου Μακαρίου Στροβόλου, 25) ΈΑποστόλου Λουκά Στροβόλου, 26) ΈΑποστόλου Μάρκου Στροβόλου, 27) ΈΑρχαγγέλου Μιχαήλ Τρυπιώτου, 28) ΈΑποστόλου Έανδρέου Νεαπόλεως, 29) ΈΑγίου Δημητρίου Έομορφίτας, 30) Παναγίας Παλλουριώτισσας, 31) Παναγίας Φανερωμένης, 32) Παναγίας Χρυσалиνιώτισσας, 33) Παναγίας Χρυσελούσας Στροβόλου, 34) Τιμίου Προδρόμου, 35) Τιμίου Σταυρού Στροβόλου, και 36) Παναγίας Τράχωνα.

2. Κοινότητες Λευκωσίας: 1) ΈΑγίου Βασιλείου Σκυλλούρας, 2) ΈΑγκαστίνας, 3) ΈΑσσιας: α) ΈΑγίου Γεωργίου, και β) Προδρόμου, 4) ΈΑφάνειας, 5) Βατυλής, 6) Βιτσάδας, 7) Βώνης, 8) Γερολάκκου, 9) ΈΕξω Μετοχίου, 10) Κοκκινοτριμιθιάς, 11) Κοντέας, 12) Κυθραίας: α) ΈΑγίας Έαννας (Συργαλιάς), β) ΈΑγίας Μαρίας, γ) ΈΑγίου Έανδρονίκου, δ) ΈΑγίου Γεωργίου, ε) Παναγίας (Χαρδακιώτισσας), και στ) Τιμίου Σταυρού, 13) Λύσης, 14) Μάμμαρι, 15) Μαραθοδούνου, 16) Μιάς Μηλιάς, 17) Νέου Χωρίου Κυθραίας, 18) Παλαϊκύθρου, 19) Σκυλλούρας, 20) Τραχωνίου Κυθραίας, και 21) Τύμβου.

3. Κοινότητες Ἀμμοχώστου: 1) Ἁγίου Νικολάου Λευκονοίκου, 2) Βουφῶν, 3) Γενάργων, 4) Μουσουλίας, 5) Πυργᾶς, 6) Στρογγυλοῦ, καί 7) Τρυπημένης.

4. Μονές: Γυναικειῖς: 1) Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Ἀναλύντα, 2) Παναγίας Θεοτόκου Καμπιῶν, καί 3) Παναγίας Τρικουκκιώτισσας Προδρόμου.

Ἐπὶ τὴν πνευματικὴ ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου τελοῦν ἐπίσης καί οἱ Βασιλικές Σταυροπηγιακές Μονές τοῦ Κύκκου, τοῦ Μαχαिरᾶ, τοῦ Ἁγίου Νεοφύτου καί τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.

II. Ἱερά Μητρόπολη Πάφου

1. Ἐνορίες πόλεως Πάφου: 1) Ἁγίου Θεοδώρου (Καθεδρικός), 2) Ἁγίας Παρασκευῆς Γεροσκήπου, 3) Ἁγίου Γεωργίου, 4) Ἁγίου Δημητρίου, 5) Ἁγίου Κενδέου, 6) Ἁγίου Σπυρίδωνος Γεροσκήπου, 7) Ἁγίων Ἀναργύρων, 8) Ἀποστόλων Βαρνάβα καί Παύλου, 9) Παναγίας Θεοσκέπαστης, καί 10) Παναγίας Παντάνασσας.

2. Κοινότητες: 1) Ἁγίας Βαρβάρας, 2) Ἁγίας Μαρίας Κελοκεδάρων, 3) Ἁγίας Μαρινούδας, 4) Ἁγίου Ἀμβροσίου, 5) Ἁγίου Γεωργίου, 6) Ἁγίου Ἰωάννου, 7) Ἁγίου Νικολάου, 8) Ἀκουσοῦ, 9) Ἀμαργέτης, 10) Ἀναρίτας, 11) Ἀνώγυρας, 12) Ἀξύλου - Ἐλεδιοῦς, 13) Ἀρμίνου, 14) Ἄρμου, 15) Ἄρσου, 16) Ἀρχιμανδρίτας, 17) Ἀσπρογιᾶς, 18) Ἀχέλειας, 19) Βάσας Κοιλανίου, 20) Γαλαταριάς, 21) Δορᾶς, 22) Ἐμπας, 23) Ἐπισκοπῆς, 24) Καλλέπειας, 25) Κανναβιοῦς, 26) Κεδάρων, 27) Κελοκεδάρων, 28) Κισσόνεργας, 29) Κισσοῦσας, 30) Κοίλης, 31) Κοιλίας, 32) Κονιῶν, 33) Κουκλιῶν, 34) Λεμώνας, 35) Λετύμπου, 36) Μαλιάς, 37) Μαμωνιῶν, 38) Μαραθούνας, 39) Μεσάνων, 40) Μέσα Χωρίου, 41) Μεσόγης, 42) Μούσερε, 43) Νατᾶς, 44) Νικόκλειας, 45) Ὀμόδου, 46) Παναγιᾶς, 47) Πάχνας Ἄνω, 48) Πάχνας Κάτω, 49) Πέγειας, 50) Πενταλιᾶς, 51) Πισσουρίου, 52) Πλατρῶν Κάτω, 53) Πολεμίου, 54) Ποταμιοῦς, 55) Πραιτωρίου, 56) Πραστειοῦ Αὐδήμου, 57) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Ἁγίου Θωμᾶ, 58) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Ἀλέκτορας, 59) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Αὐδήμου, 60) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Κολώνης, 61) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Λέμπας, 62) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Μανδριῶν, 63) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Παραμαλίου, 64) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Πλατανίσκας, 65) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Σταυροκόπνου, 66) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Φασούλας, 67) Σαλαμιοῦς, 68) Στατοῦ - Ἁγίου Φωτίου, 69) Στρομπίου, 70) Τάλας, 71) Τίμης, 72) Τραχυπέδουλας, 73) Τρεμιθούσας, 74) Τσάδας, 75) Φιλούσας Κελοκεδάρων, 76) Φοίνιου, 77) Χλώρακας, 78) Χολετριῶν, 79) Χούλου, καί 80) Ψαθίου.

3. Μονές: α) Ἀνδρῶες: 1) Παναγίας Χρυσorroϊάτισσας, 2) Παναγίας Τροοδίτισσας, καί 3) Τιμίου Σταυροῦ Μίνθης.

β) Γυναικεῖες: Παναγίας Σαλαμιώτισσας.

III. Ἱερά Μητρόπολη Κιτίου

1. Ἐνορίες πόλεως Λάρνακας: 1) Μεταμορφώσεως Σωτήρος (Μητροπολιτικός), 2) Ἀγίας Θέκλας, 3) Ἀγίου Ἐλευθερίου Τσακκιλεροῦ, 4) Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου, 5) Ἀγίου Ἰωάννου Ρώσσου, εἰς Κόκκινες, 6) Ἀγίου Λαζάρου, 7) Ἀγίου Νικολάου Δροσιᾶς, 8) Ἀγίων Ἀναργύρων, 9) Ἀγίων Εὐσταθίου καί Αὐξεντίου περιοχῆς Σταδίου «Ζήνων», 10) Ἀποστόλου Ἀνδρέου, εἰς Καμάρες, 11) Ἀποστόλου Βαρνάβα, εἰς Καμάρες, 12) Παναγίας Φανερωμένης, 13) Τιμίου Προδρόμου, καί 14) Χρυσοπολίτισσας.

2. Κοινότητες: 1) Ἀγίας Ἄννας, 2) Ἀγγλισίδων, 3) Ἀβδελλεροῦ, 4) Ἀραδίππου : α) Ἀποστόλου Λουκᾶ, καί β) Ἀγίου Φανουρίου, 5) Δεκέλειας-Συνοικισμοῦ Α.Η.Κ, 6) Δρομολαξιᾶς, 7) Καλοῦ Χωρίου, 8) Κελλιῶν, 9) Κιτίου: α) Παναγίας Ἀγγελόκτιστης, καί β) Ἀγίου Κυριακοῦ, 10) Κλαυδιῶν, 11) Λειβαδιῶν: α) Ἀγίας Παρασκευῆς, β) Ἀγίου Σάββα, καί γ) Τριῶν Ἱεραρχῶν, 12) Μαζωτοῦ, 13) Ευλοτύμβου, 14) Ευλοφάγου: α) Ἀγίου Γεωργίου, καί β) Ἀγίου Δημητρίου Συνοικισμοῦ, 15) Ὁρμήδειας, 16) Ὁρόκλινης, 17) Περβολιῶν, 18) Πύλας, 19) Συνοικισμοῦ Μενεοῦ, 20) Τερσεφάνου, καί 21) Τρούλλων.

3. Μονές: α) Ἀνδρῶες: 1) Σταυροβουνίου, 2) Ἀγίου Γεωργίου Κοντοῦ, καί 3) Ἀγίου Γεωργίου Μαυροβουνίου.

β) Γυναικεῖες: Ἀγίων Μαρίνας καί Ραφαήλ Ευλοτύμβου.

IV. Ἱερά Μητρόπολη Κυρηνείας

1. Ἐνορίες πόλεως Κυρηνείας: 1) Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ (Καθεδρικός), καί 2) Ἀγίου Γεωργίου.

2. Ἐνορίες πόλεως Λευκωσίας: 1) Ἀποστόλου Ἀνδρέου Πλατύ Ἀγλαντζιάς (Μητροπολιτικός), 2) Ἀγίου Ἐλευθερίου Συνοικισμοῦ Λατσιῶν, 3) Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Λατσιῶν, καί 4) Ἀποστόλου Φιλίππου Λατσιῶν.

3. Κοινότητες: 1) Ἀγίας Εἰρήνης, 2) Ἀγίου Ἀμβροσίου, 3) Ἀγίου Γεωργίου, 4) Ἀγίου Ἐπικτήτου, 5) Ἀγίου Ἐρμούλου, 6) Ἀγριδακίου, 7) Βασίλειας, 8) Βουνοῦ, 9) Δικώμου Ἴνω, 10) Δικώμου Κάτω, 11) Διορίου, 12) Ἐλῆς Καραβά, 13) Θέρμιας, 14) Καζαφανίου, 15) Καλογραίας, 16)

Καραβά: α) 'Αγίας Ειρήνης, β) 'Αγίου Γεωργίου, γ) Παναγίας Εὐαγγελίστριας, 17) Καρακουμίου, 18) Καρμίου, 19) Κλεπίνης, 20) Κοντεμένου, 21) Κουτσοβέντη, 22) Λαπήθου: α) 'Αγίας 'Αναστασίας, β) 'Αγίου Θεοδώρου, γ) 'Αποστόλου Λουκά, δ) 'Αγίου Μηνᾶ, ε) Τιμίου Προδρόμου, καί στ) 'Αγίας Παρασκευῆς, 23) Λάρνακα Λαπήθου, 24) Λιβερώων, 25) Μότιδων, 26) Μπέλλα - Παίς, 27) Μύρτου, 28) 'Ορκας, 29) Παλαιόσοφου, 30) Πανάγρων, 31) Συγχαρίου, 32) Συσκλήπου, 33) Τριμιθίου, 34) Φτερύχων, καί 35) Χάρτζιας.

4. Μονές: 'Ανδρῶες: 1) 'Αγίου Παντελεήμονος, 2) 'Αρχαγγέλου Μιχαήλ - 'Αντιφωνητῆ, 3) 'Αχειροποιήτου, καί 4) Παναγίας Μελανδρίνας.

V. 'Ιερά Μητρόπολη Λεμεσοῦ

1. 'Ενορίες πόλεως Λεμεσοῦ: 1) Παναγίας Παντάνασσας Καθολικῆς (Μητροπολιτικός), 2) 'Αγίας Νάπας (Καθεδρικός), 3) 'Αγίας Βαρβάρας Ζακακίου, 4) 'Αγίας Ζώνης, 5) 'Αγίας Μαρίνας Συνοικισμοῦ Καψάλου, 6) 'Αγίας Παρασκευῆς Γερμασόγειας, 7) 'Αγίας Τριάδας, 8) 'Αγίας Φυλάξεως, 9) 'Αγίου 'Αντωνίου, 10) 'Αγίου Γεωργίου Φραγκοῦδη, 11) 'Αγίου Γεωργίου Χαβούζας, 12) 'Αγίου 'Ιγνατίου Γερμασόγειας, 13) 'Αγίου 'Ιωάννου 'Ελεήμονος, 14) 'Αγίου Νεοφύτου Συνοικισμοῦ Μακαρίου Γ', 15) 'Αγίου Νικολάου, 16) 'Αγίου Νικολάου Κάτω Πολεμιδιῶν, 17) 'Αγίου Σπυρίδωνος, 18) 'Αγίου Στυλιανοῦ, 19) 'Αγίου Μηνᾶ δήμου 'Αγίου 'Αθανασίου, 20) 'Αποστόλου 'Ανδρέου Μέσα Γειτονιάς, 21) 'Αποστόλου 'Ανδρέου Χαράκη, 22) 'Αποστόλου Βαρνάβα, 23) 'Αποστόλου Λουκά δήμου 'Αγίου 'Αθανασίου, 24) 'Αποστόλων Πέτρου καί Παύλου καί 'Αγίου 'Αρτεμίου, 25) 'Αρχαγγέλου Μιχαήλ Μονοβόλικου, 26) Παναγίας Γλυκιώτισσας, 27) Παναγίας Εὐαγγελίστριας Κάτω Πολεμιδιῶν, 28) Παναγίας Τριχερούσας, 29) 'Αποστόλου 'Ανδρέου καί 'Αγίας Φωτεινῆς Καρπασίτιδας Συνοικισμοῦ Κολοσίου, καί 30) Τιμίου Σταυροῦ "Ανω Πολεμιδιῶν.

2. Κοινότητες: 1) 'Αγίου Γεωργίου Συλίκου, 2) 'Αγίου Θεοδώρου 'Αγροῦ, 3) 'Αγίου Θεράποντος, 4) 'Αγίου 'Ιωάννου 'Αγροῦ, 5) 'Αγίου Κωνσταντίνου, 6) 'Αγίου Μάμαντος, 7) 'Αγίου Παύλου, 8) 'Αγροῦ: α) ἐνορία Παναγίας, καί β) ἐνορία Προδρόμου, 9) 'Αγριδιῶν, 10) 'Ακρούντας, 11) 'Ακρωτηρίου, 12) "Αλασσας, 13) 'Αμιάντου "Ανω, 14) 'Αμιάντου Κάτω, 15) 'Απαισιᾶς, 16) 'Ασώματος, 17) 'Αψιοῦς, 18) Βουνίου, 19) Γεράσας, 20) Δυμῶν, 21) Δωροῦ, 22) 'Επισκοπῆς, 23) 'Ερήμης, 24) Ζωοπηγῆς, 25) Καλοῦ Χωρίου, 26) Καντοῦ, 27) Καπηλειοῦ, 28) Κολοσσίου, 29) Κορφῆς, 30) Κουκάς, 31) Κοιλανίου: α) ἐνορία Μονογενοῦς, καί β) ἐνορία Παναγίας 32) Κυβίδων, 33) Κυπερούντας, 34) Λάνιας, 35) Λιμνατίου, 36) Λουβαρά,

37) Λόφου, 38) Μαθηκολώνης, 39) Μανδριῶν Λεμεσοῦ, 40) Μοναγρίου, 41) Μονιάτη, 42) Μουτταγιάκκας, 43) Μύλου Κάτω, 44) Παλώδιας, 45) Παραμύθας, 46) Πελενδρίου: α) ένορία Ἁγίου Ἰωάννου, καί β) ένορία Ἁρχαγγέλου Μιχαήλ, 47) Πέρα Πεδίου, 48) Πλατρῶν Ἴνω, 49) Ποταμίτισσας, 50) Σουνίου - Ζανατζιάς, 51) Σπιταλίου, 52) Συλίκου, 53) Σωτήρας, 54) Τραχωνίου, 55) Τριμίκλινης, 56) Ὑψωνα, 57) Φασούλας, 58) Φοινικαριῶν, καί 59) Χανδριῶν.

3. Μονές: α) Ἄνδρῶες: 1) Τιμίου Προδρόμου Μέσα Ποταμοῦ, 2) Ἁρχαγγέλου Μιχαήλ Μοναγρίου, 3) Συμβούλου Χριστοῦ, καί 4) Ἱερά Σκήτη Ἀναστάσεως.

6) Γυναικεῖες: 1) Ἁγίου Γεωργίου Ἀλαμάνου, 2) Ἁγίου Νικολάου Γάτων, 3) Ζωοδόχου Πηγῆς - Παναγίας Γλωσσᾶ, 4) Παναγίας Ἀμασγοῦς, 5) Παναγίας Ἀμφοῦς, καί 6) Παναγίας Σφαλαγγιώτισσας.

VI. Ἱερά Μητρόπολη Μόρφου

1. Ἐνορίες πόλεως Μόρφου: 1) Ἁγίου Μάμαντος (Καθεδρικός), 2) Ἁγίου Γεωργίου, καί 3) Ἁγίας Παρασκευῆς.

2. Κοινότητες: 1) Ἁγίας Μαρίνας Ξυλιάτου, 2) Ἁγίας Μαρίνας Σκυλούρας, 3) Ἁγίου Γεωργίου Καυκάλλου, 4) Ἁγίου Γεωργίου Σολέας, 5) Ἁγίου Δημητρίου Μαραθάσας, 6) Ἁγίου Θεοδώρου Σολέας, 7) Ἁγίου Νικολάου Λεύκας, 8) Ἀκακίου, 9) Ἀληθινοῦ, 10) Ἴλωνας, 11) Ἀργακίου, 12) Ἀστρομερίτη, 13) Αὐλώνας, 14) Βυζακιάς, 15) Γαλάτας, 16) Γερακιῶν, 17) Δένειας, 18) Εὐρύχου (Μητροπολιτικός), 19) Ζώδιας Ἴνω, 20) Ζώδιας Κάτω, 21) Κακοπετριᾶς, 22) Καλλιάνων, 23) Καλοπαναγιώτη, 24) Καλοῦ Χωρίου Λεύκας, 25) Καμιναριῶν, 26) Κανναβιῶν-Ἁγίας Εἰρήνης, 27) Καπουτίου, 28) Κατυδάτων, 29) Καραβοστασίου, 30) Κατωκοπιᾶς, 31) Κοράκου, 32) Κούρδαλη, 33) Κουτραφᾶ, 34) Κυρᾶς, 35) Λαγουδερῶν, 36) Λειβαδιῶν Πιτσιλιᾶς, 37) Λεμύθου, 38) Λεύκας, 39) Λινοῦς, 40) Μασσαρίου, 41) Μανοίκου, 42) Μουτουλλά, 43) Νέου Ἀμπελικοῦ, 44) Νέου Λειβαδίου, 45) Νικηταρίου, 46) Νικήτα, 47) Ξεροῦ, 48) Ξυλιάτου, 49) Οἴκου Μαραθάσας, 50) Ὀρούντας, 51) Παλαιόμυλου, 52) Πεδουᾶ, 53) Πεντάγυιας, 54) Περιστερωναρίου, 55) Περιστερώνας Μόρφου, 56) Πέτρας, 57) Πλατανιστάσας, 58) Πολυστύπου, 59) Ποταμίου, 60) Ποταμοῦ Κάμπου, 61) Πραστειοῦ Μόρφου, 62) Προδρόμου, 63) Σαραντίου, 64) Σινᾶ Ὀρους, 65) Σκουριώτισσας, 66) Σπηλιῶν, 67) Συριανοχωρίου, 68) Τεμβριάς, 69) Τριῶν Ἐληῶν Μαραθάσας, 70) Φιλιᾶς, 71) Φλάσου, καί 72) Χρυσηλιοῦ.

3. Μονές: α) Ἄνδρῶες: 1) Ἁγίου Μάμαντος Μόρφου, 2) Ἁγίου Ἰωάννου Λαμπαδιστοῦ, 3) Παναγίας τοῦ Ἐρακα, 4) Παναγίας τῆς Ἀσίνου, 5) Παναγίας τῆς Ποδίθου, 6) Τιμίου Σταυροῦ τοῦ Ἁγιασμάτη, 7) Ἁγίου Γεωργίου Ἐπιτυδιώτου, καί 8) Ἱερό Ἡσυχαστήριον Ἁγίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ.

β) Γυναικεῖες: 1) Ἁγίου Νικολάου Ὁρούντας, καί 2) Παναγίας Χρυσοκουρδαλιώτισσας.

VII. Ἱερά Μητρόπολη Κωνσταντίας- Ἀμμοχώστου

1. Ἐνορίες πόλεως Ἀμμοχώστου: 1) Ἁγίου Νικολάου (Καθεδρικός), 2) Ἁγίας Ζώνης, 3) Ἁγίας Τριάδος, 4) Ἁγίου Γεωργίου Σαλαμίνας, 5) Ἁγίου Ἰωάννου, 6) Ἁγίου Λουκά, 7) Ἁγίου Μέμνονος, 8) Παναγίας Χρυσοσπηλιώτισσας, καί 9) Τιμίου Σταυροῦ.

2. Ἐνορίες πόλεως Παραλιμνίου: 1) Ἁγίου Γεωργίου (Μητροπολιτικός), 2) Ἁγίας Βαρβάρας, καί 3) Ἁγίου Δημητρίου.

3. Κοινότητες: 1) Ἁγίας Νάπας, 2) Ἁγίου Γεωργίου Σπαθαρικοῦ, 3) Ἁγίου Σεργίου, 4) Ἀλόδα, 5) Ἀρναδίου 6) Αὐγόρου: α) Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου, καί β) Ἁγίου Γεωργίου Συνοικισμοῦ, 7) Ἀχερίτου - Βρυσούλων, 8) Ἀποστόλου Βαρνάβα Δερύνειας, 9) Ἀχνας: α) Ἁγίας Μαρίνας καί Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Δάσους Ἀχνας Συνοικισμοῦ, καί β) Παναγίας Τραχιᾶς Δάσους Ἀχνας, 9) Γαῖδουρᾶ-Νέας Σπάρτης, 10) Γύψου, 11) Δερύνειας: α) Ἁγίων Πάντων, β) Ἀποστόλου Βαρνάβα Συνοικισμοῦ, καί γ) Ἁγίων Τιμοθέου καί Μαύρας Κάτω Δερύνειας, 12) Ἐγκωμης, 13) Καλοφίδας, 14) Κουκλιῶν, 15) Λαπάθου, 16) Λευκονοίκου: α) Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, καί β) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, 17) Λιμνίων, 18) Λιοπετρίου, 19) Μαράθας, 20) Μακράσυκας, 21) Μηλιᾶς, 22) Περιστερώνας, 23) Πηγῆς, 24) Πραστειοῦ Μεσαορίας, 25) Σανταλάρη, 26) Σπαθαρικοῦ, 27) Στύλλων, 28) Συγκράσεως, 29) Σωτήρας, καί 28) Φρενάρου.

4. Μονές: α) Ἄνδρῶες: Ἁγίας Νάπας.

β) Γυναικεῖες: Ἁγίου Κενδέα.

VIII. Ἱερά Μητρόπολη Κύκκου καί Τηλλυρίας

1. Κοινότητες: 1) Βαρισίων, 2) Γαληνῆς, 3) Κάμπου, 4) Λουτροῦ - Λυμνίτη, 5) Μηλικουρίου, 6) Μοσφυλίου, 7) Πηγαϊνιῶν, 8) Πύργου Ἄνω, 9) Πύργου Κάτω, καί 10) Τσακκίστρας.

2. Μονές: Γυναικεῖες: Ἁγίας Τριάδος.

ΙΧ. Ἱερά Μητρόπολη Ταμασοῦ καί Ὀρεινῆς

1. Ἐνορίες: 1) Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου Λακατάμειας, 2) Ἁγίου Νεοφύτου Λακατάμειας, 3) Ἁγίου Νικολάου Λακατάμειας, καί 4) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Λακατάμειας.

2. Κοινότητες: 1) Ἁγίας Βαρβάρας, 2) Ἁγίου Ἐπιφανίου, 3) Ἁγίου Ἰωάννου Μαλούντας, 4) Ἁγίων Βαβατσινιάς, 5) Ἁγίων Τριμιθιάς, 6) Ἀγροκηπιᾶς, 7) Ἀνάγκιας, 8) Ἀναλύοντα, 9) Ἀπλικίου, 10) Ἀρεδιοῦ, 11) Ἀσκᾶ, 12) Βαβατσινιάς, 13) Γουρρίου, 14) Δευτερᾶς Ἄνω, 15) Δευτερᾶς Κάτω, 16) Ἐπισκοπείου, 17) Ἐργατῶν, 18) Καλοῦ Χωρίου Κλήρου, 19) Καμπιοῦ Φαρμακᾶ, 20) Καμπιῶν, 21) Καπέδων, 22) Κάτω Μονῆς, 23) Κλήρου, 24) Κοτσιάτη, 25) Λαζανιάς, 26) Λυθροδόντα, 27) Μαθιάτη, 28) Μαλούντας, 29) Μαρκίου, 30) Μελίνης, 31) Μιτσεροῦ, 32) Ὀδοῦ, 33) Παλαιομετόχου, 34) Παλαιχωρίου Μόρφου, 35) Παλαιχωρίου Ὀρεινῆς, 36) Περάτων Ὀρεινῆς, 37) Πολιτικοῦ, 38) Τσερίου, 39) Φαρμακᾶ, 40) Φικάρδου, 41) Φτερικουδίου, καί 42) Ψημολόφου.

3. Μονές: Γυναικεῖες: 1) Ἁγίου Ἡρακλειδίου, 2) Ἁγίου Παντελεήμονος Ἀχερᾶ, καί 3) Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Χ. Ἱερά Μητρόπολη Τριμυθοῦντος

1. Ἐνορίες πόλεως Ἰδαλίου: 1) Παναγίας Εὐαγγελίστριας (Μητροπολιτικός), καί 2) Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης Συνοικισμοῦ Ἰδαλίου.

2. Κοινότητες: 1) Ἁγίου Θεοδώρου Σκαρίνου, 2) Ἁγίου Σωζομένου, 3) Ἀθηαίνου, 4) Ἀλαμινοῦ, 5) Ἀλάμπρας, 6) Ἀλεθρικοῦ, 7) Ἀναφωτίας, 8) Ἄρσους Λάρνακας, 9) Βάβλας, 10) Δελικήπου, 11) Καλαβασοῦ, 12) Κάτω Δρυός, 13) Κιβισιλίου, 14) Κόρνου, 15) Κοφίνου, 16) Λάγιας, 17) Λευκάρων Ἄνω, 18) Λευκάρων Κάτω, 19) Λουρουτζίνας, 20) Λυμπιῶν, 21) Μαρίου, 22) Μαρωνίου, 23) Μενόγειας, 24) Μοσφιλωτῆς, 25) Νήσου, 26) Ὀρᾶς, 27) Πέρα Χωρίου, 28) Ποταμιᾶς, 29) Πυργῶν Λάρνακας, 30) Πυροῦ, 31) Σιάς, 32) Σκαρίνου, 33) Συνοικισμοῦ Ζυγίου, 34) Τόχνης, 35) Τρεμετουσιᾶς, 36) Χοιροκοιτίας, 37) Ψεματισμένου, καί 38) Ψευδᾶ.

3. Μονές: α) Ἀνδρῶες: Ἁγίου Σπυρίδωνος.

β) Γυναικεῖες: 1) Ἁγίας Θέκλας, καί 2) Ἁγίου Μηνᾶ.

ΧΙ. Ἱερά Ἐπισκοπή Καρπασίας

1. Κοινότητες: 1) Ἁγίας Τριάδας Αἰγιαλούσης, 2) Ἁγίου Ἀνδρονικουδίου, 3) Ἁγίου Ἀνδρονίκου Καρπασίας, 4) Ἁγίου Εὐσταθίου, 5) Ἁγίου

Ἡλιοῦ Καρπασίας, 6) Ἀγίου Θεοδώρου Καρπασίας, 7) Ἀγίου Ἰακώβου, 8) Ἀγίου Συμεών, 9) Αἰγιαλούσας, 10) Ἀκανθοῦς, 11) Αὐγολίδας, 12) Ἀρδάνων, 13) Βαθύλακα, 14) Βασιλίου, 15) Βουκολίδας, 16) Γαλάτειας, 17) Γαληνόπορνης, 18) Γαστριῶν, 19) Γερανίου, 20) Δαυλοῦ, 21) Ἑπτακώμης, 22) Καντάρας, 23) Κοιλάνεμου, 24) Κορόβειας, 25) Κριδείων, 26) Κώμης Αἰγιαλοῦ, 27) Κώμης Κεπήρ, 28) Λειβαδιῶν, 29) Λεοναρίσσου, 30) Λυθράγκωμης, 31) Μανδρῶν, 32) Μελανάργων, 33) Μελήνης, 34) Μονάρκας, 35) Μπογαζίου, 36) Νέτας, 37) Ὀβγόρου, 38) Πατρικίου, 39) Περιβολιῶν Τρικώμου, 40) Πλατανίσσου, 41) Ριζοκαρπάσου, 42) Ταύρου, 43) Τρικώμου, καί 44) Φλαμουδίου.

2. Μονές: α) Ἀνδρῶες: 1) Ἀποστόλου Ἀνδρέου, 2) Ἀγίου Νικολάου Δαυλοῦ, 3) Ἀγίας Φωτεινῆς Καρπασίτιδας, 4) Παναγίας Ἐλεούσας, 5) Παναγίας Κανακαριᾶς, 6) Παναγίας Καντάρας, 7) Παναγίας Κυρᾶς Λειβαδιῶν, 8) Παναγίας Περγαμινιώτισσας Ἀκανθοῦς, καί 9) Παναγίας Τοχνίου Μανδρῶν.

6) Γυναικεῖες: Ἀγίου Γεωργίου Σακκᾶ.

ΧΙΙ. Ἱερά Ἐπισκοπή Ἀρσινόης

Κοινότητες: 1) Ἀγίας Μαρίνας Χρυσοχοῦς, 2) Ἀγίου Δημητρίου, 3) Ἀκουρδαλιῶν Ἦνω, 4) Ἀκουρδαλιῶν Κάτω, 5) Ἀναδιοῦ, 6) Ἀργάκας, 7) Ἀρόδων Ἦνω, 8) Γιαλιᾶς Κάτω, 9) Γιόλου, 10) Γουδίου, 11) Δρούσιας, 12) Δρύμου, 13) Δρυνιάς, 14) Θελέτρας, 15) Ἰννίας, 16) Κάθηκα, 17) Κινούσας, 18) Κρήτου Μαρόττου, 19) Κρήτου Τέρρας, 20) Λάσας, 21) Λυσοῦ, 22) Μελάντρας, 23) Μηλιᾶς, 24) Μηλιοῦς, 25) Νέου Χωρίου, 26) Νέων Δημάτων, 27) Παχυάμμου, 28) Πελαθοῦσας, 29) Περιστερώνας, 30) Πόλεως Χρυσοχοῦς, 31) Προδρομίου, 32) Προσφυγικοῦ Συνοικισμοῦ Χρυσοχοῦς, 33) Πωμοῦ, 34) Σκούλλης, 35) Στενῆς, 36) Σίμου, 37) Τέρρας, 38) Φιλούσας Χρυσοχοῦς, 39) Φοίτης, καί 44) Χόλης.

ΧΙΙΙ. Ἱερά Ἐπισκοπή Ἀμαθοῦντος

Κοινότητες: 1) Ἀγίου Τύχωνα, 2) Ἀκαπνοῦς, 3) Ἀρακαπᾶ, 4) Ἀσγάτας, 5) Βάσας (Σανίδας), 6) Βίκλας, 7) Διερώνας, 8) Ἑπταγώνιας, 9) Κελλακίου, 10) Κλωναρίου, 11) Μοναγρουλλίου, 12) Μονῆς, 13) Παρεκκλησιᾶς, 14) Πεντακώμου, 15) Πραστειοῦ (Κελλακίου), 16) Πύργου, 17) Σανίδας, 18) Προφήτου Ἡλιοῦ, 19) Συκόπετρας, καί 20) Ἀρμενοχωρίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ι. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Άρθρο 1

Ἡ ἐκκλησιαστικῶς ἀξιόποινη πράξη

1. Ἐκκλησιαστικῶς ἀξιόποινη πράξη θεωρεῖται κάθε τελικῶς ἄδικη καὶ καταλογιστὴ πράξη, ἢ κύρωση τῆς ὁποίας συνάγεται ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς Κανονικῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή ἀπὸ τὸ συνδυασμὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῆς ἐρμηνευτικῆς τους καὶ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη καὶ τὰ Παραρτήματά του. Ὡς πράξη νοεῖται καὶ ἡ παράλειψη.

2. Ἐκκλησιαστικὸ ἀδίκημα τελέσεως, πού στοιχειοθετεῖται μὲ παράλειψη, τιμωρεῖται μόνον ἐφόσον ὁ ὑπαίτιος εἶχε ἰδιαίτερη νομικὴ ὑποχρέωση νὰ τελέσει τὴν πράξη πού παρέλειψε, ἔτσι ὥστε νὰ εἶχε ἀποφευχθεῖ τὸ ἐκκλησιαστικῶς ἀξιόποινο ἀποτέλεσμα. Ἡ ἰδιαίτερη νομικὴ ὑποχρέωση γιὰ τοὺς κληρικούς ἐρμηνεύεται μὲ κριτήρια ἐκκλησιαστικά.

3. Σὲ κάθε περίπτωση, πού Ἱερός Κανόνας περιέχει εἰδικὴ ρύθμιση Οὐσιαστικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, ὑπερισχύει ἡ διάταξη τοῦ Κανόνα.

Άρθρο 2

Τὸ ἄδικο τῆς πράξεως

Ἡ πράξη θεωρεῖται ἀρχικῶς ἄδικη, ἐφόσον πληροῖ τὴν ἀντικειμενικὴ ὑπόσταση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος. Τελικῶς δὲ ἄδικη θεωρεῖται ἡ πράξη, στὴν τέλεση τῆς ὁποίας δὲν συνέτρεξε λόγος ἄρσεως τοῦ ἀδίκου, ἀπὸ τοὺς κατωτέρω ἀναφερόμενους.

Άρθρο 3

Ἄρση τοῦ ἀδίκου

Ὁ ἀρχικῶς ἄδικος χαρακτήρας τῆς πράξεως αἴρεται, ἐκτὸς τῶν λόγων πού ἀναφέρονται στὰ ἄρθρα 4 καὶ 5 τοῦ παρόντος, καὶ ἐάν ἀποδειχθεῖ ἡ συνδρομὴ κατὰ τὴν τέλεση τῆς πράξεως λόγου ἄρσεως τοῦ ἀδίκου, πού ἀπορρέει ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Κανονικὴ Παράδοση.

Άρθρο 4

Προσταγή

Ο αρχικώς άδικος χαρακτήρας τής πράξεως αίρεται, εάν ό δράστης τέλεσε τήν πράξη ένεκα προσταγής άνωτέρου εκκλησιαστικού όργάνου. Εάν, όμως, ή προσταγή άφορούσε προσβολή θεμελιώδους σημασίας έννόμου άγαθού, αυτός πού έδωσε τήν προσταγή τιμωρείται ως έμμεσος άτυουργός, ένώ ό δράστης ως άμεσος. Εάν, ένεκα του άνωτέρω άναφερόμενου λόγου, τής προσβολής θεμελιώδους σημασίας έννόμου άγαθού, ό άποδέκτης τής προσταγής άρνήθηκε νά τήν εκτελέσει, δέν φέρει ευθύνη για άνυπακοή, ή άπειθεια, ή για άλλη συναφούς χαρακτηρισμού πράξη.

Άρθρο 5

Κατάσταση άνάγκης

Ο αρχικώς άδικος χαρακτήρας τής πράξεως αίρεται, εάν ό δράστης, μέ τήν πραγμάτωση τής άντικειμενικής ύποστάσεως εκκλησιαστικού άδικήματος, διέσωσε μείζονος σημασίας εκκλησιαστικό έννομο άγαθό, μέ τήν επιφύλαξη τών κανονικών διατάξεων για τήν προσβολή κατά τής ζωής.

Άρθρο 6

Τό καταλογιστό τής πράξεως

1. Αρχικώς καταλογιστή θεωρείται ή τελικώς άδικη πράξη του ίκανού για καταλογισμό δράστη. Τελικώς δέ καταλογιστή, έφόσον διαπιστώνεται ότι ό ίκανός για καταλογισμό δράστης τέλεσε τήν πράξη ύπαιτίως και δέν έμφιλοχώρησε στό πρόσωπό του λόγος άρσεως του άρχικού καταλογισμού από τούς άναφερόμενους στό άρθρο 8 του παρόντος.

2. Η τελικώς άδικη πράξη δέν καταλογίζεται στό δράστη, εάν αυτός, κατά τό χρόνο τελέσεώς της ένεκα προσωρινής, ή μόνιμης, διαταράξεως τής συνειδήσεώς του, δέν μπόρεσε νά άντιληφθεί τόν άδικο χαρακτήρα της.

3. Εάν ό δράστης, ένω εύρισκόταν στην άνωτέρω κατάσταση, μπόρουσε νά άντιληφθεί μερικώς τόν άδικο χαρακτήρα τής πράξεως, τιμωρείται μέ ποινή μειωμένη.

4. Εάν ό δράστης από πρόθεση περιήλθε σέ κατάσταση άνικανότητας για καταλογισμό, γνωρίζοντας τό ένδεχόμενο νά διαπράξει εκκλησιαστικό άδίκημα, τιμωρείται μέ ποινή μειωμένη. Τά περί μειωμένης ποινής δέν εφαρμόζονται, εάν ό δράστης περιήλθε σέ κατάσταση άνικανότητας για καταλογισμό, μέ άποκλειστικό σκοπό νά διαπράξει εκκλησιαστικό άδίκημα.

Άρθρο 7

Δόλος και πραγματική πλάνη

1. Μέ δόλο πράττει όποιος θέλει νά πραγματώσει, και γνωρίζει ότι μέ τήν πράξη του πραγματώνει, τήν αντικειμενική υπόσταση εκκλησιαστικού άδικήματος, άνεξαρτήτως τής συνεπιγνώσεώς του ότι ή πράξη του άντιβαίνει στό δέον τής Έκκλησίας.

2. Έάν ό δράστης άγνοεί, ή έσφαλμένως έκλαμβάνει έστω και ένα στοιχείο τής αντικειμενικής υποστάσεως του εκκλησιαστικού άδικήματος, αίρεται ό άρχικός καταλογισμός τής πράξεως sé αυτόν και άπαλλάσσεται, ένεκα πραγματικής πλάνης. Τό ίδιο ίσχύει και για τά στοιχεία, τά όποια έπαυξάνουν τό εκκλησιαστικώς άξιόποινο, όποτε άπαλλάσσεται από τήν αύξημένη ποινή.

3. Έάν ό δράστης έσφαλμένως έκλαμβάνει τά πραγματικά περιστατικά, τά όποια συγκροτούν λόγο άρσεως του άδίκου, άπαλλάσσεται, ένεκα πραγματικής πλάνης. Έάν ό δράστης τέλεσε εκκλησιαστικό άδίκημα, άγνοώντας τή συνδρομή λόγου άρσεως του άδίκου, τιμωρείται μέ ποινή μειωμένη.

Άρθρο 8

Λόγοι άρσεως του άρχικού καταλογισμού

1. Έάν ό δράστης, ίκανός για καταλογισμό και μέ δόλο, τέλεσε τήν πράξη, ένεκα εύλογης και άφόρητης ψυχικής πιέσεως, αίρεται ό άρχικός καταλογισμός sé αυτόν και άπαλλάσσεται.

2. Τό Δικαστήριο μπορεί νά δεχθεί και άλλους λόγους άρσεως του άρχικού καταλογισμού, πού άπορρέουν από τήν κανονική πράξη τής Έκκλησίας.

3. Άπαλλάσσεται ό δράστης, ίκανός για καταλογισμό και μέ δόλο, εάν δέν μπόρεσε νά άντιληφθεί, κατά τό χρόνο τελέσεως τής πράξεως, τόν άδικο χαρακτήρα της, γιατί, μή έχοντας συνείδηση του άδικου χαρακτήρα της, έσφαλμένως νόμιζε ότι ή πράξη του δέν άποδοκιμάζεται στό δέον τής Έκκλησίας, και τό Δικαστήριο κρίνει τήν πλάνη του αύτή συγγνωστή.

Άρθρο 9

Άπόπειρα

1. Έννοια τής άπόπειρας: "Όποιος άποφάσισε τήν τέλεση εκκλησιαστικού άδικήματος, πραγμάτωσε δέ όρισμένα μόνο στοιχεία από αυτά πού

ἀναγκαίως κατατείνουν στήν πλήρωση τῆς ἀντικειμενικῆς ὑποστάσεώς του, μπορεῖ νά τιμωρηθεῖ μέ μειωμένη ποινή.

2. Ὑπαναχώρηση: Ἐάν ὁ δράστης, στό στάδιο τῆς ἀπόπειρας, ὑπανεχώρησε μέ δική του βούληση, τό Δικαστήριο ἐπιβάλλει μειωμένη ποινή, ἥ κρίνει τήν ἀπόπειρα ἀτιμώρητη, δικαιούμενο νά ὑποχρεώσει αὐτόν σέ ἔργα φιλανθρωπίας, ἥ ἐκκλησιαστικῆς διακονίας. Τήν ἴδια ὑποχρέωση μπορεῖ νά ἐπιβάλλει καί ἐάν κρίνει τήν ἀπόπειρα ἀτιμώρητη.

3. Ἀπρόσφορη ἀπόπειρα: Ἐάν ὁ δράστης ἀγνοοῦσε ὅτι μέ τήν πράξη του δέν ἦταν δυνατό νά διαπραχθεῖ τό ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, εἴτε ἔνεκα μέσου, εἴτε ἔνεκα ἀντικειμένου, τό Δικαστήριο ἐπιβάλλει μειωμένη ποινή, ἥ μπορεῖ νά κρίνει τήν ἀπόπειρα ἀτιμώρητη, δικαιούμενο ὅμως, ἐάν δέν ἐπιβάλλει μειωμένη ποινή, νά ὑποχρεώσει αὐτόν σέ ἔργα φιλανθρωπίας, ἥ ἐκκλησιαστικῆς διακονίας.

4. Ἡ ἀπόπειρα αὐτοκτονίας, προκειμένου περί κληρικοῦ, τιμωρεῖται μέ πλήρη ποινή, ὡς ἐπί ἀδικήματος κατά τῆς ζωῆς, ἐπιφυλασσομένων τῶν περί ὑπαναχωρήσεως καί ἀπρόσφορης ἀπόπειρας διατάξεων.

ἄρθρο 10

Συμμετοχή

1. Ἄμεσος αὐτουργός θεωρεῖται ὅποιος διαπράττει ὁ ἴδιος τό ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα. Ἐάν δύο, ἥ περισσότεροι, μέ κοινό δόλο διαπράξουν μαζί ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, θεωροῦνται συναυτουργοί καί ὁ καθένας τιμωρεῖται μέ τήν ποινή τοῦ αὐτουργοῦ.

2. Ἐμμεσος αὐτουργός θεωρεῖται ὅποιος, κατά τό ἄρθρο 4, ἔδωσε προσταγή γιά τή διάπραξη ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, καθώς καί ὅποιος προκάλεσε τήν ἀπόφαση τελέσεως τῆς πράξεως σέ ἀκαταλόγιστο, ἥ μειωμένου καταλογισμοῦ, πρόσωπο. Ὁ ἔμμεσος αὐτουργός τιμωρεῖται μέ τήν ποινή τοῦ αὐτουργοῦ.

3. Ἡθικός αὐτουργός θεωρεῖται ὅποιος προκάλεσε σέ ἄλλο τήν ἀπόφαση νά διαπράξει ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα. Ὁ ἠθικός αὐτουργός τιμωρεῖται, κατά τήν κρίση τοῦ Δικαστηρίου, μέ τήν ποινή τοῦ αὐτουργοῦ, ἥ μέ μειωμένη ποινή.

4. Ἄμεσος συνεργός θεωρεῖται ὅποιος παρέσχε ἄμεση συνδρομή στόν αὐτουργό, κατά τήν τέλεση τῆς πράξεως. Ὁ ἄμεσος συνεργός τιμωρεῖται, κατά τήν κρίση τοῦ Δικαστηρίου, μέ τήν ποινή τοῦ αὐτουργοῦ, ἥ μέ μειωμένη ποινή.

5. Ἀπλός συνεργός θεωρεῖται ὅποιος παρέσχε ἀπλή συνδρομή στόν αὐτουργό, πρὶν ἀπό τήν τέλεση τῆς πράξεως, ἥ κατά τήν τέλεσή της. Ὁ ἀπλός συνεργός τιμωρεῖται μέ μειωμένη ποινή.

6. Γιά τήν ἐπιβολή ποινῆς στούς συμμετόχους (ἠθικός αὐτουργός, ἄμεσος καί ἄπλός συνεργός) θά πρέπει τό Δικαστήριο νά ἀποφανθεῖ ὅτι ὁ αὐτουργός τέλεσε τουλάχιστον ἀρχικῶς ἄδικη πράξη.

7. Ὅποιος προκάλεσε σέ ἄλλο τήν ἀπόφαση διάπραξης ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, ἢ παρέσχε σ' αὐτόν τά μέσα τελέσεώς του, καί τό ἀδίκημα δέν πραγματώθηκε, καθὼς καί ὅποιος ἀποδέχθηκε τέτοια πρόκληση, ἢ προσφορά, καί τό ἀδίκημα δέν πραγματώθηκε, τιμωρεῖται μέ μειωμένη ποινή. Ἐάν ὁ ὑπαίτιος, μέ δική του βούληση, ἀνακάλεσε τήν πρόκληση, ἢ προσφορά, ἢ ἀποδοχή, τό Δικαστήριο μπορεῖ νά κρίνει τήν πράξη ἀτιμώρητη.

8. Εἰδικά σέ ἀδικήματα κατά τῆς ζωῆς, συμπεριλαμβανομένης τῆς ἀμβλώσεως, ὁποιαδήποτε μορφή συμμετοχῆς ἀπό κληρικό τιμωρεῖται μέ τήν ποινή τοῦ αὐτουργοῦ. Ὅποιαδήποτε μορφή συμμετοχῆς κληρικοῦ σέ αὐτοκτονία, ἢ ἀπόπειρα αὐτοκτονίας, ἄλλου προσώπου τιμωρεῖται μέ πλήρη ποινή, ὡς ἐπί ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος κατά τῆς ζωῆς.

9. Ὅποιος παρέχει ὁποιασδήποτε μορφῆς συνδρομή στό δράστη ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, μετά τήν πραγμάτωσή του, καί σέ συνάφεια πρὸς τοῦτο, τιμωρεῖται μέ ποινή μειωμένη, σέ σχέση μέ τήν ποινή τοῦ αὐτουργοῦ. Ἐάν, ὅμως, αὐτός πού παρέσχε τήν ἀνωτέρω συνδρομή εἶναι συγγενῆς τοῦ δράστη ἐξ αἵματος μέχρι τρίτου βαθμοῦ, ἢ ἐξ ἀγχιστείας μέχρι δευτέρου, θετός γονέας, ἢ θετό τέκνο, ἢ σύζυγός του, ἡ πράξη μένει ἀτιμώρητη.

Ἄρθρο 11

Συρροή ἐκκλησιαστικῶν ἀδικημάτων

καί τό κατ' ἐξακολούθηση ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα

1. Κατ' ἰδέαν ἀληθινή συρροή: Ἐάν ὁ ὑπαίτιος τέλεσε μέ μία πράξη περισσότερα ἐκκλησιαστικά ἀδικήματα, τό Δικαστήριο ἐπιβάλλει τή βαρύτερη ποινή καί, συνεκτιμώντας τή βλάβη, πού προκλήθηκε σέ ἐκκλησιαστικά ἔννομα ἀγαθά, τήν προσαυξάνει μέχρι τοῦ ἀνώτατου ὀρίου της. Σέ ὅσες περιπτώσεις δέν εἶναι δυνατή ἡ προσαύξηση, ἡ δέ διάπραξη τῶν περισσότερων αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀδικημάτων ἐπέφερε ἰσχυρό σκανδαλισμό, τό Δικαστήριο μπορεῖ νά ἐπιβάλλει διπλή ποινή.

2. Πραγματική ἀληθινή συρροή: Ἐάν ὁ ὑπαίτιος τέλεσε μέ περισσότερες πράξεις περισσότερα ἐκκλησιαστικά ἀδικήματα, τό Δικαστήριο ἐπιβάλλει τή βαρύτερη, ἀπό τίς προβλεπόμενες, ποινή καί, συνεκτιμώντας τίς προσβολές τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐννόμων ἀγαθῶν, πού προῆλθαν ἀπό αὐτές, προσαυξάνει τήν ποινή, χωρίς ἡ προσαύξηση νά μπορεῖ νά ὑπερβεῖ

τά τρία τέταρτα τοῦ ἀθροίσματος τῶν ποινῶν, πού προβλέπονται γιά τά ἄλλα διαπραχθέντα ἀδικήματα. Ἐάν συντρέχουν δύο ποινές, ἡ προσαύξηση τῆς βαρύτερης ποινῆς δέν μπορεῖ νά εἶναι ἀνώτερη ἀπό τό ἡμισυ τῆς ἄλλης. Σέ ὅσες περιπτώσεις δέν εἶναι δυνατή ἡ ἀνωτέρω προσαύξηση, ἡ δέ διάπραξη τῶν περισσοτέρων αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀδικημάτων ἐπέφερε ἰσχυρό σκανδαλισμό, τό Δικαστήριο μπορεῖ νά ἐπιβάλλει διπλή ποινή.

3. Τό κατ' ἐξακολούθηση ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα: Ἐάν περισσότερες πράξεις τοῦ ἴδιου προσώπου στοιχειοθετοῦν ἐξακολούθηση τοῦ ἴδιου ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, τό Δικαστήριο μπορεῖ εἴτε νά ἐφαρμόσει τίς διατάξεις γιά τήν πραγματική ἀληθινή συρροή, εἴτε, συνεκτιμώντας τήν ἀπαξία κάθε πράξεως, νά ἐπιβάλλει ποινή προσαυξημένη κατά τό ἓνα τέταρτο, πέρα ἀπό τό ἀνώτατο ὄριό της. Σέ περιπτώσεις, στίς ὁποῖες ἡ διάπραξη τοῦ κατ' ἐξακολούθηση ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος ἐπέφερε ἰσχυρό σκανδαλισμό, τό Δικαστήριο μπορεῖ νά ἐπιβάλλει καί ἄλλη ποινή.

4. Φαινομενική κατ' ἰδέαν καί πραγματική συρροή: Ἐάν στίς περιπτώσεις τῶν παραγράφων 1 καί 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου, τό Δικαστήριο κρίνει ὅτι ἡ διάπραξη περισσοτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀδικημάτων, εἴτε μέ μία, εἴτε μέ περισσότερες πράξεις, δέν προσδίδει σέ καθένα ἀπό αὐτά αὐτοτέλεια ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικίου, τό Δικαστήριο ἐπιβάλλει μία μόνο ποινή.

ἄρθρο 12

Ἐπιβολή καί ἐπιμέτρηση τῆς ποινῆς

1. Τό Δικαστήριο, σέ κάθε περίπτωση, συνεκτιμώντας κυρίως τίς ἰδιαιτέρες περιστάσεις τῆς πράξεως, τήν προσωπικότητα τοῦ ὑπαίτιου, τό εἶδος καί τήν ἔνταση προσβολῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνόμου ἀγαθοῦ, τήν ὑπέρμετρη παρέλευση χρόνου ἀπό τήν τέλεση τῆς πράξεως, ἢ τή μετάνοια, πού ἐπέδειξε ὁ ὑπαίτιος, καί τίς ἐνέργειές του, γιά νά ἐπανορθώσει τίς συνέπειες τῆς πράξεώς του, μπορεῖ, κατ' ἐπιείκειαν, νά κρίνει τήν πράξη ἀτιμώρητη καί νά ἐπιβάλλει σ' αὐτόν ἔργα φιλανθρωπίας, ἢ ἐκκλησιαστικῆς διακονίας.

2. Τά ἀνωτέρω κριτήρια χρησιμοποιοῖ τό Δικαστήριο καί γιά τήν ἐπιμέτρηση τῆς ποινῆς.

3. Σέ κάθε περίπτωση, ὁ ἰδιάζων σκανδαλισμός τῶν πιστῶν λαμβάνεται ὑπόψη κατά τήν ἐπιμέτρηση τῆς ποινῆς.

4. Σέ κάθε περίπτωση, πού, κατά τήν ἐπιμέτρηση τῆς ποινῆς, δέν εἶναι δυνατός, ἀπό τή φύση της, ὁ ὑπολογισμός μειωμένης ποινῆς, τό Δικαστήριο ἐπιβάλλει ἄλλη ἡπιότερη ποινή.

II. ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

Α'. ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο 1

Κατά τόπο αρμοδιότητα

1. Στην κατά τόπο αρμοδιότητα του επαρχιούχου Αρχιερέως, ή Επισκοπικού Δικαστηρίου, υπάγονται όλοι, όσοι διέπραξαν άδίκημα εντός της οικείας εκκλησιαστικής Έπαρχίας. Εάν τό άδίκημα διαπράχθηκε στην άλλοδαπή, αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο είναι ό Αρχιερέύς, ή τό Έπισκοπικό Δικαστήριο της Έπαρχίας, στην όποία άνήκει ό κατηγορούμενος κληρικός, εάν δέ πρόκειται για λαϊκό, ό Αρχιεπίσκοπος, ή τό Έπισκοπικό Δικαστήριο της Αρχιεπισκοπής.

2. Σε περίπτωση, κατά την όποία τό κατηγορητήριο περιλαμβάνει περισσότερους από έναν κατηγορουμένους, ή κατά τόπο αρμοδιότητα προσδιορίζεται, ως αν ό πρώτος αναγραφόμενος στό κατηγορητήριο κατηγορούμενος ήταν ό μόνος κατηγορούμενος.

Άρθρο 2

Καταγγελία

1. Η καταγγελία υποβάλλεται στά δικαιοδοτικά όργανα της Έκκλησίας της Κύπρου, τά όποία καί την παραπέμπουν στην Ανακριτική Έπιτροπή, εκτός εάν ή καταγγελία άφορᾶ σε μικρής σημασίας εκκλησιαστικά άδικήματα κληρικών, μοναχών καί λαϊκών, τά όποία, κατά τό άρθρο 79 του Καταστατικού Χάρτη, εκδικάζει μόνος ό επιχώριος Αρχιερέύς.

2. Τή διάπραξη εκκλησιαστικού άδικήματος μπορεί νά καταγγείλει ό άμέσως παθών από τό άδίκημα, μέ την προϋπόθεση ότι έχει συμπληρώσει τό 14ο έτος της ηλικίας του, εάν δέ όχι, τό πρόσωπο πού άσκει την έπιμέλεια του παθόντος.

3. Την τέλεση εκκλησιαστικού άδικήματος μπορεί, επίσης, νά καταγγείλει κάθε ενήλικο μέλος της Έκκλησίας. Εάν ό καταγγέλλων δέν είναι μέλος της Όρθόδοξης Έκκλησίας, έναπόκειται στή διακριτική ευχέρεια της Ανακριτικής Έπιτροπής νά άποδεχθεί την καταγγελία.

4. Η Ανακριτική Έπιτροπή κρίνει τό τύποις παραδεκτό της καταγγελίας από πρόσωπο πού πάσχει από διανοητική ταραχή, όπως αυτή όρίζεται στό άρθρο 3 του περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου.

Άρθρο 3

Άποδεικτικά μέσα

Τά κυριότερα άποδεικτικά μέσα στην έκκλησιαστική δίκη εΐναι: α) οί μάρτυρες, β) τά έγγραφα, γ) ή όμολογία του κατηγορουμένου, δ) ή πραγματογνωμοσύνη, ε) ή αύτοψία. Έπιτρέπεται καί κάθε άλλο μέσο, πού τείνει στην άπόδειξη τής ουσιαστικής άλήθειας.

Άρθρο 4

Άρχή τής ήθικής άποδείξεως

1. Στην έκκλησιαστική δίκη, οί δικαστές δέν εΐναι ύποχρεωμένοι νά ακολουθοϋν αυστηρά τούς νομικούς κανόνες τής άποδείξεως, αλλά τόσο κατά τήν προδικασία, όσο καί τήν κυρίως δίκη,μποροϋν νά άποφασίζουν κατά συνείδηση.

2. Άποδεικτικά μέσα, πού λήφθηκαν παράνομα, δέν λαμβάνονται ύπόψη για άπόδειξη ένοχής καί έπιβολή ποινής. Κατ' έξάίρεση, τό Δικαστήριο μπορεΐ νά λάβει ύπόψη τέτοια μέσα, εάν μέ αυτά άποδεικνύεται άδίκημα κωλυτικό τής ίεροσύνης καί μέ τήν προϋπόθεση ότι ή προσαγωγή τους γίνεται άπό τό πρόσωπο, πού έλαβε τό έν λόγω άποδεικτικό μέσο. Τοϋτο δέν έπιδρά στις ένδεχόμενες ευθϋνες, ποινικές ή έκκλησιαστικές, τών προσώπων πού εΐχαν προβεΐ στή λήψη τους.

Άρθρο 5

Μή έξεταστέα πρόσωπα ως μάρτυρες

1. Δέν έξετάζονται, ως μάρτυρες, κατά τήν προδικασία καί τήν κυρίως δίκη, κληρικοί, σέ σχέση μέ όσα γνωρίζουν άπό έξομολόγηση.

2. Μποροϋν νά άρνηθοϋν παροχή μαρτυρίας: α) ή σύζυγος του κατηγορουμένου, άκόμη καί εάν ό γάμος έχει λυθει, β) οί συγγενείς του έξ αίματος κατ' ευθειαν γραμμή άπεριόριστα, εκ πλαγίου μέχρι καί του δεύτερου βαθμοϋ καί έξ άγχιστείας, έπίσης, μέχρι καί του δεύτερου βαθμοϋ, γ) οί συνήγοροι, οί ίατροί καί οί βοηθοί τους, για όσα εμπιστευτικά πληροφορήθηκαν κατά τήν άσκηση του επαγγέλματός τους, καθώς καί οί κληρικοί, για όσα εμπιστεύθηκε σ' αυτούς, εκτός έξομολογήσεως, ό κατηγορούμενος.

Άρθρο 6

Λόγοι αποκλεισμού

Δέν ασκούν σε οποιαδήποτε υπόθεση έργο Δικαστή, Άνακριτή, μέλους τής Άνακριτικής Έπιτροπής, Έκκλησιαστικού Εισαγγελέως, ή Γραμματέως, όσοι:

α) Είμαι μεταξύ τους συγγενείς έξ αίματος, ή έξ υίοθεσίας, κατ' εϋθειάν γραμμή άπεριόριστα, έξ πλαγίου δέ μέχρι καί τοϋ τρίτου βαθμοϋ, ή έξ άγχιστείας μέχρι καί τοϋ δεϋτερου βαθμοϋ, ή ύφίσταται μεταξύ τους πνευματική συγγένεια άπό τό βάπτισμα (άνάδοχου, ή συζϋγου του καί άναδεκτοϋ, ή συζϋγου, ή γονέων, ή κατιόντων του).

β) Είμαι παθόντες άπό τό δικαζόμενο έκκλησιαστικό άδίκημα.

γ) Είμαι σύζυγοι, ή συγγενείς, μέ τόν κατηγορούμενο, ή τόν παθόντα, έξ αίματος, ή έξ υίοθεσίας, κατ' εϋθειάν γραμμή άπεριόριστα, έξ πλαγίου δέ, ή έξ άγχιστείας, μέχρι καί τοϋ τέταρτου βαθμοϋ, ή ύφίσταται πνευματική συγγένεια κατά τό έδάφιο α.

δ) Έχουν έξετασθει ώς μάρτυρες, ή γνωμοδοτήσει σε σχέση μέ τήν υπόθεση.

ε) Έχουν συμπράξει στην έκδίκαση τής ύποθέσεως σε πρώτο βαθμό, ή, σε περίπτωση έπαναλήψεως τής διαδικασίας, σε προηγούμενη έκδίκαση τής ύποθέσεως.

Άρθρο 7

Λόγοι έξαιρέσεως

1. Οί άνωτέρω λόγοι αποκλεισμοϋ τών δικαστικών προσώπων άπό τήν άσκηση τών καθηκόντων τους σε συγκεκριμένη υπόθεση είναι καί λόγοι έξαιρέσεώς τους.

2. Τά άνωτέρω δικαστικά πρόσωπα είναι περαιτέρω έξαιρετέα, εάν έχουν διεγείρει, ή διεγείρουν, ύπόνοιες μεροληψίας, δηλαδή ύφίστανται γεγονότα, πού έμφανώς είναι ικανά νά δικαιολογήσουν δυσπιστία για τήν άμερόληπτη άσκηση τών καθηκόντων τους.

3. Τά άνωτέρω δικαστικά πρόσωπα όφείλουν νά δηλώσουν άμέσως στην Άνακριτική Έπιτροπή, ή στό Δικαστήριο, τό γνωστό σ' αυτά λόγο έξαιρέσεώς τους, αίτούμενα τήν έξαίρεσή τους.

4. Γενικά, ό τρόπος τής διευθύνσεως τής διαδικασίας, ή τής ύποβολής έρωτήσεων πρός τούς μάρτυρες, ή τόν κατηγορούμενο, δέν μπορεί άπό μόνος του νά θεμελιώσει λόγο έξαιρέσεως. Μπορεί όμως νά θεμελιώσει

τήν ἐξαίρεση, ὅταν συνδυάζεται μέ ἄλλα περιστατικά, πού μαρτυροῦν ὅτι ὁ δικαστής διακατέχεται δυσμενῶς πρὸς τόν κατηγορούμενο.

Ἄρθρο 8

Ἐφαρμογή τῶν λόγων ἀποκλεισμοῦ καί ἐξαίρέσεως

Τά περί ἀποκλεισμοῦ καί ἐξαίρέσεως δικαστικῶν προσώπων ἔχουν ἐφαρμογή μόνο ἐπί πολυμελῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων.

Ἄρθρο 9

Ἐποβολή αἰτήσεως ἐξαίρέσεως

1. Ἡ αἴτηση ἐξαίρέσεως ὑποβάλλεται σέ ὁποιοδήποτε στάδιο τῆς δίκης, μέχρι τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως, ἀμέσως, ἀφοῦ περιέλθει σέ γνώση τοῦ αἰτούντος ὁ λόγος ἐξαίρέσεως καί προτοῦ ὁ αἰτῶν, μετά τήν ἀνωτέρω γνώση, προβεῖ, ἢ μετάσχει, σέ ὁποιοδήποτε ἄλλο διαδικαστικό διάβημα, ἢ διαδικαστική πράξη.

2. Ἡ αἴτηση ἐξαίρέσεως πρέπει νά περιέχει τά πραγματικά γεγονότα, πού θεμελιώνουν τήν ἐξαίρεση τῶν δικαστικῶν προσώπων.

Ἄρθρο 10

Ἐκδίκαση αἰτήσεως ἐξαίρέσεως

1. Τήν αἴτηση ἐξαίρέσεως πρεσβυτέρων ἀπό τό Ἐπισκοπικό Δικαστήριο ἐκδικάζει ὁ Ἀρχιερέυς-Πρόεδρος του. Ὁ ἐξαιρεθεῖς ἀντικαθίσταται ἀπό τούς τυχόν ὑφισταμένους ἀναπληρωτές, κατά τή σειρά τοῦ διορισμοῦ τους, καί, ἐάν δέν ὑπάρχουν ἀναπληρωτές, ἀπό μέλος, πού κληρώνεται ἀπό τριπλάσιο, τουλάχιστον, ἀριθμό μελῶν δικαστηρίων ὁμόρων Ἐπαρχιῶν. Ἡ κλήρωση διενεργεῖται ἀπό τόν Ἀρχιερέα-Πρόεδρο.

2. Αἴτηση ἐξαίρέσεως τοῦ Ἀρχιερέως-Προέδρου τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου ἐκδικάζεται ἀπό Ἀρχιερέα, πού κληρώνεται μεταξύ Ἀρχιερέων ὁμόρων Ἐπαρχιῶν. Ἡ κλήρωση διενεργεῖται ἀμέσως ἀπό τόν ἀρχαιότερο, κατά τά πρεσβεῖα, πρεσβύτερο ἀπό τά μέλη τοῦ Δικαστηρίου, τῶν ὁποίων δέν ζητήθηκε ἡ ἐξαίρεση. Ἐξαίρεση Ἀρχιερέως, πού κληρώθηκε, δέν εἶναι δυνατή, ἐκτός ἐάν ἡ ἐξαίρεσή του ἀφορᾷ λόγο ἀποκλεισμοῦ. Ὁ Ἀρχιερέυς, πού κληρώθηκε, προβαίνει χωρίς χρονοτριβή στήν ἐκδίκαση τῆς αἰτήσεως ἐξαίρέσεως. Ἐάν ὁ Ἀρχιερέυς-Πρόεδρος ἐξαιρεθεῖ, διενεργεῖται κλήρωση γιά τήν ἀντικατάστασή του μεταξύ τῶν ὁμόρων Ἀρχιερέων, ἐξαιρουμένου τοῦ Ἀρχιερέως, πού διενεργεῖ τήν κλήρωση. Ἐξαίρεση

Ἀρχιερέως, πού ἔχει κληρωθεῖ ὡς Πρόεδρος, δέν μπορεί νά ζητηθεῖ, ἐκτός ἐάν ἡ ἐξαίρεσή του ἀφορᾷ λόγο ἀποκλεισμοῦ.

3. Ἐπί δικαστικῶν ὀργάνων, πού ἀποτελοῦνται ἀπό περισσοτέρους τοῦ ἐνός Ἀρχιερεῖς, ὁ ἐξαίρεθεις δέν ἀντικαθίσταται, ἐφόσον τό Δικαστήριον, καί χωρίς τόν ἐξαίρεθέντα, ἔχει ἀπαρτία.

4. Δέν ἐπιτρέπεται νά ζητηθεῖ ἡ ἐξαίρεση τοῦ συνόλου τῶν μελῶν πολυμελοῦς δικαιοδοτικοῦ ὀργάνου, πού συγκροτεῖται ἀπό Ἀρχιερεῖς, ἢ τόσου ἀριθμοῦ Ἀρχιερέων, ὥστε νά καθίσταται ἀδύνατη ἡ συγκρότηση τοῦ Δικαστηρίου.

Ἄρθρο 11

Ἀποσιώπηση λόγου ἀποκλεισμοῦ

Ὅποιος ἀποσιωπᾷ ὅτι συντρέχει γιά τόν ἴδιο λόγος ἀποκλεισμοῦ, διαπράττει τό ἰδιώνυμο ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα τῆς ἀποσιωπήσεως λόγου ἀποκλεισμοῦ, τό ὁποῖο τιμωρεῖται μέ ποινή ἀργίας τουλάχιστον τριῶν μηνῶν, μέ, ἢ χωρίς, στέρση ἀποδοχῶν, ἐπιβαλλόμενη ἀπό τό ἀρμόδιο δικαιοδοτικό ὄργανο. Οἱ πρεσβύτεροι, πού καταδικάσθηκαν γιά τό ἀδίκημα αὐτό, ἐκπίπτουν τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστῆ.

Ἄρθρο 12

Ἀνακριτική Ἐπιτροπή

1. Ἡ Ἀνακριτική Ἐπιτροπή συγκροτεῖται ἀπό πέντε κληρικούς, ἀπό τοὺς ὁποίους οἱ τρεῖς, τουλάχιστον, εἶναι Ἀρχιερεῖς. Ὁ κατά τήν ἐκκλησιαστική τάξη πρῶτος εἶναι ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς.

2. Ἡ θητεία τοῦ Προέδρου καί τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι πενταετής. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ὅμως δύναται, ἐάν κρίνει ὅτι ὑπάρχει εὐλογη αἰτία, νά ἀντικαταστήσει τόν Πρόεδρο, ἢ καί ὁποιοδήποτε μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς. Στήν περίπτωση αὐτήν, ἡ θητεία αὐτοῦ, πού ὀρίζεται σέ ἀντικατάσταση, λήγει κατά τό χρόνο, κατά τόν ὁποῖο θά ἔληγε ἡ θητεία τοῦ μέλους, πού ἀντικαταστάθηκε.

3. Ἡ Ἐπιτροπή εὑρίσκεται σέ ἀπαρτία, ὅταν τρία ἀπό τά μέλη της λαμβάνουν μέρος στή συνεδρίαση.

4. Ἡ σύγκληση τῆς Ἐπιτροπῆς σέ συνεδρίαση γίνεται ἀπό τόν Πρόεδρό της, ἢ, σέ περίπτωση ἀδυναμίας, ἢ παραλείψεως του, ἀπό τόν ἐπόμενον, κατά τήν τάξη, Ἀρχιερέα.

5. Ὁ συγκαλῶν τήν Ἐπιτροπή ὀφείλει νά εἰδοποιεῖ ὅλα τά λοιπά μέλη

της γιά τόν τόπο, τό χρόνο καί τήν ήμερήσια διάταξη τῆς συνεδριάσεως. Σέ ἐξαιρετικές περιπτώσεις, οἱ συνεδριάσεις δύνανται νά διεξάγονται μέ τηλεδιάσκεψη.

6. Μέ ἐπιφύλαξη τῆς διατάξεως τῆς παραγράφου 3 τοῦ παρόντος ἄρθρου, ἡ Ἀνακριτική Ἐπιτροπή δύναται νά λειτουργεῖ, παρά τήν ὕπαρξη κενῆς θέσεως.

7. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς λαμβάνονται μέ πλειοψηφία τῶν παρόντων μελῶν της.

8. Χρέη γραμματέως ἀσκεῖ ἓνα ἀπό τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, πού ὀρίζεται ἀπό τήν ἴδια ἀνάλογα ἀπό τήν περίπτωση.

Ἄρθρο 13

Διερεύνηση πρὸς ἄσκηση ποινικῆς διώξεως

1. Ἡ Ἀνακριτική Ἐπιτροπή ἀποφασίζει, μετὰ ἀπό καταγγελία τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ἢ, σέ περίπτωση ἀρνήσεως, ἢ παραλείψεως, αὐτοῦ νά ὑποβάλει τήν καταγγελία, αὐτεπάγγελτα, ἢ κατὰ παραγγελία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, γιά τή διεξαγωγή, ἢ μή, ἀνακρίσεως πρὸς διερεύνηση:

α) Ἐάν ὑπάρχουν ἀποχρῶσες ἐνδείξεις ὅτι κάποιος Ἀρχιερεὺς ἔχει διαπράξει ὁποιοδήποτε ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, καί

β) Ἐάν ὑπάρχουν ἀποχρῶσες ἐνδείξεις ὅτι κάποιος κληρικός, ἢ μοναχός, ἢ λαϊκός, ἔχει διαπράξει ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, πού ἐμπίπτει στή δικαιοδοσία τῶν πολυμελῶν δικαιοδοτικῶν ὀργάνων.

2. Ἐάν ἡ Ἐπιτροπή κρίνει ὡς ἀναγκαῖα τή διεξαγωγή ἀνακρίσεως, ὀρίζει ὡς Ἀνακριτῆ ἓνα ἀπό τά μέλη της. Στήν περίπτωση, κατὰ τήν ὁποία ὁ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση εἶναι Ἀρχιερεὺς, ὡς Ἀνακριτῆς ὀρίζεται ἓνας ἀπό τοὺς τρεῖς Ἀρχιερεῖς, πού εἶναι μέλη της. Χρέη γραμματέως τοῦ Ἀνακριτῆ ἀσκεῖ κληρικός, ὁ ὁποῖος ὀρίζεται ἀπό τήν Ἀνακριτική Ἐπιτροπή.

3. Ἡ Ἀνακριτική Ἐπιτροπή παρακολουθεῖ τήν πορεία τοῦ ἔργου τοῦ Ἀνακριτῆ, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τή διεξαγωγή τῆς ἀνακρίσεως.

Ἄρθρο 14

Ἀρμοδιότητες καί καθήκοντα τοῦ Ἀνακριτῆ

1. Ὁ Ἀνακριτῆς ὀφείλει νά προσπαθήσει νά διερευνήσει ὅλες τίς πτωχές τῆς ὑποθέσεως πρὸς ἀνεύρεση τῆς οὐσιαστικῆς ἀλήθειας. Πρὸς τοῦτο συλλέγει κάθε σχετική μαρτυρία, ἀνεξάρτητα ἐάν αὐτή τείνει σέ θεμελίωση τῆς ἐνοχῆς, ἢ σέ ἀπαλλαγῆ, τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση.

2. Ὁ Ἀνακριτὴς καλεῖ στό γραφεῖό του, ἢ ἐπισκέπτεται, τούς, κατά τήν κρίση του, πιθανούς μάρτυρες, περιλαμβανομένων καί ὄσων τυχόν ὑποδεικνύει ἐκάστοτε ὁ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση. Στήν τελευταία περίπτωση, ὁ Ἀνακριτὴς δέν εἶναι ὑποχρεωμένος νά ἐξετάσει μάρτυρα, πού ὑποδείχθηκε, ἐάν, κατά τήν κρίση του, πού πρέπει νά αἰτιολογεῖται γραπτῶς μέ σημείωμα στόν ἀνακριτικό φάκελο, αὐτός πρόδηλα δέν μπορεῖ νά συμβάλει οὐσιαστικά στήν ὑπόθεση.

3. α) Ὁ Ἀνακριτὴς δύναται νά ἐπισκεφθεῖ, ἢ νά καλέσει γραπτῶς στό γραφεῖό του, τόν καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση, πρὸς λήψη τῆς καταθέσεώς του.

β) Πρὶν ἀπό τήν ἔναρξη τῆς καταθέσεως, ὁ Ἀνακριτὴς ὀφείλει νά πληροφορήσει τόν καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση, ὅτι δέν εἶναι ὑποχρεωμένος νά πεῖ ὅ,τιδήποτε, ἐάν ὅμως ἐπιλέξει νά καταθέσει, ἢ κατάθεσή του θά ληφθεῖ γραπτῶς καί θά μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ εἴτε ὑπέρ του, εἴτε σέ βάρος του. Τήν ἐν λόγω πληροφόρηση τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση ὀφείλει ὁ Ἀνακριτὴς νά καταγράψει.

γ) Ἐάν ὁ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση ἐπιλέξει νά καταθέσει, ὅ,τιδήποτε πεῖ καταγράφεται ἐπί λέξει καί ἐν τέλει διαβάζεται σ' αὐτόν. Αὐτός ἔχει δικαίωμα νά ζητήσῃ ὅπως καταγραφοῦν οἱ τυχόν διορθώσεις, ἢ τροποποιήσεις, τίς ὁποῖες ἐπιθυμεῖ. Στή συνέχεια, ὁ Ἀνακριτὴς καλεῖ τόν καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση νά διαβάσει καί ὑπογράψῃ τήν κατάθεσή του καί νά μονογραφήσῃ τίς τυχόν διορθώσεις, ἢ τροποποιήσεις. Ἐάν ὁ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση ἀρνηθεῖ νά καταθέσει, ὁ Ἀνακριτὴς καταγράφῃ τήν ἄρνηση, ἐφόσον δέ ὁ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση προβάλλει καί λόγους γιά τήν ἄρνηση, καταγράφῃ καί αὐτούς.

δ) Στό τέλος τοῦ ἐγγράφου, ὁ Ἀνακριτὴς διαβεβαιώνει ὅτι ὁ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση ἐκούσια κατέθεσε αὐτά, πού καταγράφηκαν, καί ὑπογράφῃ τήν ἐν λόγω διαβεβαίωση.

4. Ὡς πρὸς τήν καταχώριση καταθέσεως μάρτυρα, ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογία τά ἀνωτέρω προβλεπόμενα περί τῆς καταθέσεως τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση.

5. α) Οἱ κατά τήν κρίση τοῦ Ἀνακριτῆ πιθανοί μάρτυρες, ἢ αὐτοί, πού ὑποδείχθηκαν ἀπό τόν καθ' οὗ ἡ ἀνάκριση, καλοῦνται ἐγγράφως ἀπό τόν Ἀνακριτῆ νά παραστοῦν σέ τόπο καί χρόνο, ὅπως ὁ Ἀνακριτὴς θά ὀρίσει εὐλόγα, μέ σκοπό τήν ἐξέτασή τους καί τή λήψη καταθέσεως.

- β) Ὅποιος εἶναι μέλος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, καί χωρίς εὐλογία αἰτία ἀρνεῖται νά παραστέῃ στὸν τόπο καί κατὰ τὸ χρόνο, πού ἔχει ὀρίσει ὁ Ἄνακριτῆς, θεωρεῖται ἔνοχος ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος ἀρνήσεως μαρτυρίας καί ὑπόκειται, ἐάν μὲν εἶναι κληρικός, σέ ποινή ἀργίας μέχρι τριῶν μηνῶν, ἐάν δέ εἶναι λαϊκός, σέ ἐπιτίμιο, πού ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα τοῦ τόπου διεξαγωγῆς τῆς ἀνακρίσεως.
- γ) Ὁ Ἄνακριτῆς δύναται, ἐάν θεωρεῖ τὴν παρουσίαση ἐγγράφου ἀναγκαῖα, ἢ ἐπιθυμητή, γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς διεξαγόμενης ἀνακρίσεως, νά ζητήσῃ γραπτῶς ἀπὸ τὸ πρόσωπο, στὴν κατοχή, ἢ στὸν ἔλεγχο, τοῦ ὁποῖου, ὅπως πιστεύει, εὐρίσκεται τὸ ἔγγραφο, νά τὸ προσκομίσει καί νά τὸ παραδώσῃ στὸν Ἄνακριτῆ. Ὁ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κληθεὶς μπορεῖ, ἀντὶ νά προσκομίσει αὐτοπροσώπως τὸ ἔγγραφο, νά ἐνεργήσῃ, ὥστε τὸ ἔγγραφο πράγματι νά προσκομισθεῖ καί παραδοθεῖ στὸν Ἄνακριτῆ.
- δ) Ὅποιος εἶναι μέλος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καί χωρίς εὐλογία αἰτία ἀρνεῖται νά προσκομίσει, ἢ νά παραδώσῃ, ὁποιοδήποτε ἔγγραφο, τὸ ὁποῖο πράγματι εὐρίσκεται στὴν κατοχή, ἢ στὸν ἔλεγχό του, θεωρεῖται ἔνοχος ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος ἀρνήσεως μαρτυρίας, καί ὑπόκειται στίς πιὸ πάνω ὑπὸ β) προβλεπόμενες ἐκκλησιαστικές ποινές.
- ε) Οἱ διατάξεις περὶ παρουσιάσεως ἐγγράφου δὲν ἐφαρμόζονται σέ σχέση μέ ἔγγραφο, ἢ ἀποκάλυψη, παρουσίαση, ἢ παράδοση, τοῦ ὁποῖου ἀπαγορεύεται, ἢ γιὰ τὴν ὁποία ἀπαιτεῖται, κατὰ τοὺς νόμους τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ἔνταγμα τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἢ διάταγμα πολιτειακοῦ Δικαστηρίου. Στὴν τελευταία αὐτὴν περίπτωση, ὁ Ἄνακριτῆς, ἐφόσον τὸ κρίνει ἀπαραίτητο, ὀφείλει νά ἐπιδιώξῃ τὴν ἔκδοση τῆς ἐν λόγῳ πολιτειακῆς πράξεως.
6. Ὅταν ὁ Ἄνακριτῆς ἔχει, κατὰ τὴν κρίση του, συλλέξῃ τὸ ἀπαιτούμενο ἀποδεικτικὸ ὑλικό, συντάσσει τὸ πόρισμά του, τὸ ὁποῖο καί ὑποβάλλει, μαζί μέ τὸ φάκελο τῆς ἀνακρίσεως, στὴν Ἀνακριτικὴ Ἐπιτροπὴ. Τὸ πόρισμα τοῦ Ἀνακριτῆ περιλαμβάνει περίληψη τῶν μαρτυριῶν καί τὴν εἰσήγησή του, ἐάν στοιχειοθετεῖται, ἢ ὄχι, διάπραξη ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, καί, σέ καταφατικὴ περίπτωση, ἐάν τὸ ἀποδεικτικὸ ὑλικὸ δικαιολογεῖ τὴ δίωξη κατὰ συγκεκριμένου προσώπου, ἢ προσώπων.

Άρθρο 15

Άσκηση ποινικής διώξεως και παραπομπή

1. Μετά τό τέλος τής άνακρίσεως, ή Άνακριτική Έπιτροπή προβαίνει στην εξέταση και άξιολόγηση τοῦ φακέλου τής άνακρίσεως και τοῦ πορίσματος τοῦ Άνακριτή και άποφαίνεται για τήν άσκηση διώξεως κατά συγκεκριμένου προσώπου, ή προσώπων, και για τήν παραπομπή τῶν κατηγορουμένων σέ δίκη.

2. Έφόσον άποφασίσει τήν άσκηση διώξεως και τήν παραπομπή, όρίζει τόν κληρικό, ό όποιος θά έκπληρώσει χρέη Έκκλησιαστικοῦ Είσαγγελέως, για παρουσίαση τής ύποθέσεως ένώπιον τοῦ άρμόδιου έκκλησιαστικοῦ δικαιοδοτικοῦ όργάνου, και άναθέτει σ' αὐτόν τή σύνταξη τοῦ κατηγορητηρίου. Έάν ό κατηγορούμενος εἶναι Άρχιερεύς, ό Έκκλησιαστικός Είσαγγελεύς πρέπει νά εἶναι και αὐτός Άρχιερεύς, και, εάν εἶναι δυνατόν, νά προηγεῖται κατά τά πρεσβεῖα τοῦ κατηγορουμένου.

3. Έάν ή Άνακριτική Έπιτροπή κρίνει ότι δέν υπάρχουν άποχρῶσες ένδείξεις για τήν άσκηση διώξεως και τήν παραπομπή, θέτει τό φάκελο τής άνακρίσεως στό άρχεῖο.

4. Η Άνακριτική Έπιτροπή, εάν κρίνει ότι τό άδίκημα, για τό όποιο ἔχει διενεργηθεῖ ή άνάκριση, άνήκει στη δικαιοδοσία Άρχιερέως, ή Ήγουμένου, παραπέμπει τό φάκελο σ' αὐτούς.

Άρθρο 16

Σύνταξη κατηγορητηρίου

Ό Έκκλησιαστικός Είσαγγελεύς συντάσσει τό κατηγορητήριο μέ βάση τό άνακριτικό ύλικό και τήν άπόφαση τής Άνακριτικής Έπιτροπής, πρὸς τοῦτο δέ άκολουθεῖ τούς κανόνες συντάξεως κατηγορητηρίου, ὅπως αὐτοῖ έκτίθενται στό έπόμενο άρθρο.

Άρθρο 17

Τό κατηγορητήριο

1. Όταν τό κατηγορητήριο περιλαμβάνει περισσότερες από μία κατηγορίες, οί κατηγορίες άριθμοῦνται κατά σειρά.

2. Η κάθε κατηγορία άποτελεῖται από δύο μέρη. Στο πρώτο, υπό τόν τίτλο «κατηγορία», διατυπώνεται τό έκκλησιαστικό άδίκημα, στό όποιο άφορᾶ ή κατηγορία, και αναγράφεται ό κανόνας, ή οί κανόνες, πού παραβιάσθηκαν, και οί κανόνες, πού προβλέπουν τήν έπιβλητέα ποινή, ή τό

σύνολο τῶν κανονικῶν κειμένων, ἀπό τά ὁποῖα συνάγεται ἡ ἐκκλησιαστικῶς ἀξιόποινη συμπεριφορά τοῦ κατηγορουμένου, στό δέ δεύτερο περιγράφονται τά γεγονότα, τά ὁποῖα στοιχειοθετοῦν τήν ἀντικειμενική καί ὑποκειμενική ὑπόσταση τοῦ ἀδικήματος, δηλαδή ἡ πράξη, ὁ τόπος καί ὁ χρόνος τελέσεώς της, οἱ περιστάσεις της καί τό ἀντικείμενό της, καθῶς καί τά στοιχεῖα, τά ὁποῖα θεμελιώνουν τήν ἐν ἐπιγνώσει ἀπόφαση τοῦ κατηγορουμένου νά πραγματώσει τήν ἀντικειμενική ὑπόσταση.

3. Ὄταν ὁ κανόνας θεσπίζει πολύτροπο ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, πρέπει νά ἀναφέρεται ὁ τρόπος πραγματώσεώς του.

4. Ὄταν ὁ κανόνας θεσπίζει γνήσιο ἀπό παράλειψη ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, πρέπει νά ἀναφέρεται ἡ συμπεριφορά τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ὁποία θεωρεῖται παράλειψη, ὡς καί ἡ νομική ὑποχρέωσή του γιά ἀποφυγή τοῦ ἀποτελέσματος. Ἐάν ὁ κατηγορούμενος διέπραξε ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα τελέσεως μέ παράλειψη, πρέπει νά ἀναφέρεται ἡ συμπεριφορά τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ὁποία θεωρεῖται παράλειψη.

5. Σέ κατηγορία γιά ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, δέν εἶναι ἀναγκαῖο νά ἀντικρούεται ἰσχυρισμός περί ἄρσεως τοῦ ἀδίκου, ἢ τοῦ καταλογισμοῦ, ἢ περί ὑπάρξεως ἐλαφρυντικῶν, ἢ ἡ ὑπαρξη λόγων ὁποιασδήποτε ἐξαιρέσεως, ἢ ἀπαλλαγῆς ἀπό τήν ἐφαρμογή, ἢ ἐπιφυλάξεως, ἢ περιορισμοῦ στήν ἐφαρμογή τοῦ κανόνα, ὁ ὁποῖος θεσπίζει τό ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, δεδομένου ὅτι οἱ ἐν λόγῳ ἰσχυρισμοί, ἐάν προταθοῦν, κρίνονται ἀπό τό Δικαστήριο.

6. Σέ κατηγορία γιά συμμετοχή σέ ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, εἶναι ἀναγκαῖο νά ἀναφέρονται, σέ περίπτωση μέν ἠθικῆς αὐτουργίας, ὁ τρόπος, ἢ τά μέσα, μέ τά ὁποῖα ὁ ἠθικός αὐτουργός προκάλεσε τήν τέλεση τῆς πράξεως στόν αὐτουργό, σέ περίπτωση δέ συνεργείας, τά γεγονότα τά ὁποῖα συγκροτοῦν τήν ἄμεση, ἢ τήν ἀπλή, συνέργεια.

7. Ἡ κατηγορία πρέπει νά διατυπώνεται κατά τρόπο, ὁ ὁποῖος ἀντικειμενικά μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι εἶναι εὐλόγα ἐπαρκῆς, πρὸς τό σκοπό τῆς παροχῆς στόν κατηγορούμενο πληροφοριῶν περί ἐγγράφων, γεγονότων, πραγμάτων, προσώπων, τόπων, χρόνου, ἢ ὁποιοδήποτε ἄλλου ζητήματος, σχετικοῦ μέ τήν κατηγορία. Γεγονότα καί ἔγγραφα μποροῦν νά περιλαμβάνονται σέ παράρτημα.

8. Τυχόν λάθος στήν ἔκθεση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, ἢ στίς λεπτομέρειες, πού πρέπει νά ἀναφερθοῦν στό κατηγορητήριο, δέν ὀδηγεῖ σέ ἀπόρριψη τοῦ κατηγορητηρίου, ἐκτός ἂν, κατά τή γνώμη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, ὁ κατηγορούμενος πράγματι ἐξαιτίας τοῦ λάθους

αὐτοῦ παραπλανήθηκε, κατά τρόπο ὥστε νά ἔχει ἐπηρεασθεῖ σοβαρά στήν ὑπεράσπισή του. Σέ κάθε ἄλλη περίπτωση, ὁ Ἐκκλησιαστικός Εἰσαγγελεὺς διορθώνει τό λάθος, μέ τροποποίηση τοῦ κατηγορητηρίου.

9. Ὅποιοσδήποτε ἀριθμός κατηγοριῶν, εἴτε γιά τό ἴδιο ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, εἴτε γιά διαφορετικά ἐκκλησιαστικά ἀδικήματα, μπορεῖ νά περιληφθεῖ στό ἴδιο κατηγορητήριο.

10. Στό κατηγορητήριο ἀναγράφονται ὅλοι οἱ μάρτυρες, οἱ ὁποῖοι ἔδωσαν κατάθεση κατά τήν ἀνάκριση, καί ὅλοι οἱ μάρτυρες, τοὺς ὁποίους ὁ Ἐκκλησιαστικός Εἰσαγγελεὺς προτίθεται νά κλητεύσει κατά τήν ἀκρόαση.

ἄρθρο 18

Συγκατηγορούμενοι

1. Τά ἀκόλουθα πρόσωπα δύνανται νά περιληφθοῦν στό ἴδιο κατηγορητήριο, ὡς κατηγορούμενα, καί νά δικασθοῦν μαζί, ἐκτός ἐάν τό Ἐκκλησιαστικό Δικαστήριο αἰτιολογημένα διατάξει νά δικασθοῦν χωριστά:

- α) πρόσωπα κατηγορούμενα γιά τέλεση τοῦ ἴδιου ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος.
- β) πρόσωπα κατηγορούμενα γιά διαφορετικά ἐκκλησιαστικά ἀδικήματα, τά ὁποῖα ἔχουν διαπραχθεῖ κατά τή διάρκεια τῆς ἴδιας πράξεως.
- γ) πρόσωπα κατηγορούμενα ὡς ἀυτουργοί γιά τέλεση τοῦ ἴδιου ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος καί πρόσωπα, τά ὁποῖα, σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ γενικοῦ οὐσιαστικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ποινικοῦ δικαίου, θεωροῦνται ὅτι ἔχουν μετάσχει στή διάπραξη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, ὡς ἠθικοί ἀυτουργοί, συνεργοί, ἢ ἄλλως.
- δ) πρόσωπα κατηγορούμενα γιά ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα καί πρόσωπα κατηγορούμενα γιά ἄλλο ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, στενά συνδεμένο μέ τό πρῶτο καί πού τελέσθηκε σέ ἀλληλουχία, ἢ ἐξ ἀφορμῆς, τοῦ πρῶτου.

2. Ὅποιος ὑπόκειται σέ ποινή ὡς πρόσωπο, τό ὁποῖο μετεῖχε σέ ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, μπορεῖ νά κατηγορηθεῖ εἴτε γιά τέλεση τοῦ ἐν λόγω ἐκκλησιαστικοῦ ἀδικήματος, εἴτε γιά συμμετοχή στήν τέλεσή του, ἢ γιά ἠθική ἀυτουργία, συνισταμένη σέ πρόκληση ὁποιοῦδήποτε ἄλλου προσώπου νά διαπράξει τό ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, εἴτε τό ἄλλο πρόσωπο, τό ὁποῖο μετεῖχε στή διάπραξη τοῦ ἀδικήματος, ἔχει, ἢ δέν ἔχει, κατηγορηθεῖ,

ἢ καταδικασθεῖ, καί εἴτε ὑπόκειται, ἢ ὄχι, στήν ἐκκλησιαστική δικαιοσύνη.

Ἄρθρο 19

Καταχώριση κατηγορητηρίου

Μετά τή σύνταξη τοῦ κατηγορητηρίου, ὁ Ἐκκλησιαστικός Εἰσαγγελεύς καταχωρίζει τό κατηγορητήριο στή γραμματεία τοῦ ἀρμόδιου Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου καί στή συνέχεια ἀποστέλλει στόν κατηγορούμενο ἀντίγραφα τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων, τό κατηγορητήριο καί κλήση, πού ἀπευθύνεται πρὸς αὐτόν, γιά νά ἐμφανισθεῖ σέ συγκεκριμένη ἡμέρα καί ὥρα ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου.

Β'. ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο 20

Διαδικασία κατά την πρώτη δικάσιμη

Κατά την ορισμένη ημέρα και ώρα, εάν:

- α) ο κατηγορούμενος εμφανισθεί, ή διαδικασία της δίκης αρχίζει σύμφωνα με τό άρθρο 21.
- β) ο κατηγορούμενος δέν εμφανισθεί, τό Έκκλησιαστικό Δικαστήριο εξετάζει, εάν ή κλήση και τά έγγραφα, πού αναφέρονται στό άρθρο 19, επιδόθηκαν νόμιμα, και σέ καταφατική περίπτωση, προχωρεί σέ διεξαγωγή της δίκης έρήμην του κατηγορουμένου.

Άρθρο 21

Γενικές εξουσίες του Δικαστηρίου

1. Τό Έκκλησιαστικό Δικαστήριο δύναται είτε νά καταδικάσει, είτε νά άθωώσει, τόν κατηγορούμενο, για όλόκληρο τό κατηγορητήριο, είτε νά τόν καταδικάσει για μία, ή περισσότερες, από τίς κατηγορίες, και νά τόν άθωώσει για άλλες.

2. Εάν οί διαφορετικές κατηγορίες στό κατηγορητήριο άφορούν διαφορετικά πραγματικά γεγονότα, τό Έκκλησιαστικό Δικαστήριο μπορεί, σέ οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, εάν θεωρεί ότι αυτό έξυπηρετεί τό σκοπό της δικαιοσύνης, νά διατάξει όπως ο κατηγορούμενος δικασθεί χωριστά για οποιαδήποτε, ή οποιοσδήποτε, από τίς κατηγορίες αυτές.

3. Εάν τό Έκκλησιαστικό Δικαστήριο καταδικάσει τόν κατηγορούμενο σέ όλόκληρο τό κατηγορητήριο, τό έννομο άποτέλεσμα της καταδίκης αυτής ίσοδυναμεί με καταδίκη για καθεμία από τίς κατηγορίες, οί όποιες περιλαμβάνονται στό κατηγορητήριο, και, άκολούθως, τό Έκκλησιαστικό Δικαστήριο δύναται νά επιβάλει στον κατηγορούμενο την ίδια ποινή, ως άν αυτός είχε καταδικασθεί σέ κάθε τέτοια κατηγορία χωριστά. Για τά ίδια γεγονότα, μόνο μία ποινή μπορεί νά επιβληθεί στό ίδιο πρόσωπο.

4. Όταν, καθ' όποιοδήποτε στάδιο της δίκης, φαίνεται στό Δικαστήριο ότι τό κατηγορητήριο είναι κατά τύπο, ή ουσία, ελαττωματικό, τό Δικαστήριο μπορεί, άν κρίνει άναγκαίο, νά έκδώσει διάταγμα για τή μεταβολή του, προκειμένου τό κατηγορητήριο νά συνάδει με τά περιστατικά της υποθέσεως, υπό την προϋπόθεση ότι ύφίσταται ταυτότητα πράξεως και προσώπου.

5. Όταν τό κατηγορητήριο μεταβάλλεται, σύμφωνα μέ τήν παρ. 4, τό διάταγμα γιά τή μεταβολή σημειώνεται επί τοῦ κατηγορητηρίου.

ἄρθρο 22

Διαδικασία μετά ἀπό μεταβολή τοῦ κατηγορητηρίου

1. Όταν κατηγορητήριο μεταβάλλεται σύμφωνα μέ τό προηγούμενο ἄρθρο, τό Δικαστήριο καλεῖ ἀμέσως τόν κατηγορούμενο νά ἀπαντήσῃ ἐκ νέου καί νά δηλώσῃ κατά πόσο παραδέχεται, ἤ ὄχι, τίς κατηγορίες, ὅπως ἔχουν μεταβληθεῖ, καί κατά πόσο εἶναι ἔτοιμος νά δικασθεῖ στή βάση τοῦ τροποποιημένου κατηγορητηρίου.

2. Ἐάν ὁ κατηγορούμενος δηλώσῃ ὅτι δέν εἶναι ἔτοιμος, τό Δικαστήριο ἐξετάζει τούς λόγους, πού προβάλλει, καί, ἂν, κατά τήν κρίση του, ἡ συνέχιση τῆς διαδικασίας ἀμέσως δέν θά ἐπηρεάσῃ δυσμενῶς τόν κατηγορούμενο, σέ ὄ,τι ἀφορᾷ στήν υπεράσπισή του, ἤ τόν Ἐκκλησιαστικό Εἰσαγγελέα, στό χειρισμό τῆς υποθέσεως, προχωρεῖ στή συνέχιση τῆς δίκης.

3. Ἐάν, κατά τήν κρίση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, ἡ μεταβολή τοῦ κατηγορητηρίου εἶναι τέτοιας μορφῆς, ὥστε ἡ συνέχιση τῆς δίκης ἀμέσως νά ἐπηρεάζῃ τόν κατηγορούμενο, ἤ τόν Ἐκκλησιαστικό Εἰσαγγελέα, τό Δικαστήριο ἀναβάλλει τή δίκη καί καθορίζει νέα δικάσιμη γιά συνέχισή της.

4. Όταν κατηγορητήριο μεταβάλλεται σύμφωνα μέ τά ἀνωτέρω, μετά τήν ἔναρξη τῆς δίκης, ἡ μαρτυρία, πού ἔχει ἤδη δοθεῖ, μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ χωρίς ἐπανάληψή της, ἀλλά οἱ διάδικοι δικαιοῦνται νά καλέσουν, ἢ κλητεύσουν, ἐκ νέου ὅποιοδήποτε μάρτυρα, γιά νά τόν ἐξετάσουν, ἢ ἀντεξετάσουν, σέ σχέση μέ ὅσα θέματα προκύπτουν ἀπό τέτοια μεταβολή.

ἄρθρο 23

Παρουσία καί ἀποκλεισμός κατηγορουμένου

1. Μέ ἐπιφύλαξη τῆς παρ. 2, ὁ κατηγορούμενος δικαιοῦται νά εἶναι παρών στό Δικαστήριο καθ' ὅλη τή διάρκεια τῆς δίκης.

2. Ἐάν ὁ κατηγορούμενος δέν συμπεριφέρεται εὐπρεπῶς, τό Δικαστήριο μπορεῖ νά διατάξῃ τήν ἀποβολή του ἀπό τήν αἴθουσα, ὅποτε ἡ δίκη συνεχίζεται ἀπόντος τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλά μέ τήν παρουσία τοῦ συνηγόρου του, ἐάν ὑπάρχει. Ἐάν δέν ὑπάρχει συνηγόρος, τό Δικαστήριο προχωρεῖ σέ διορισμό συνηγόρου, ἀπό ὅσους ἔχουν τά προσόντα, καί μερिमνά γιά τήν ἐνημέρωσή του.

3. Έάν καθ' όποιοδήποτε στάδιο, μετά τήν απόφαση περί απόβολής του κατηγορουμένου, ό τελευταίος διαβιβάσει στό Δικαστήριο υπόσχεση ότι του λοιπού θά συμπεριφέρεται εύπρεπώς, τό Δικαστήριο μπορεί νά επιτρέψει τήν έκ νέου παρουσία του στην αίθουσα τής δίκης.

Άρθρο 24

Μετάφραση μαρτυρίας

1. Μαρτυρία, πού δέν παρέχεται στην έλληνική γλώσσα, μεταφράζεται.

2. Προφορική μαρτυρία, πού παρέχεται σε γλώσσα μή κατανοητή από τον κατηγορούμενο, καί αυτός είναι παρών, μεταφράζεται σε γλώσσα κατανοητή από αυτόν από διερμηνέα, πού διορίζει τό Δικαστήριο.

3. Σέ περίπτωση γραπτής μαρτυρίας, εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις τής παρ. 2.

4. Τό Δικαστήριο δύναται νά έλέγξει τήν ικανότητα του διερμηνέως, μέ τρόπο πού κρίνει εύλογο. Ό διερμηνεύς, προτου αναλάβει καθήκοντα, υπόσχεται ότι θά τά έκπληρώσει, μεταφράζοντας πιστά τή μαρτυρία.

Άρθρο 25

Άπαγγελία του κατηγορητηρίου

Ή δίκη αρχίζει μέ άπαγγελία του κατηγορητηρίου.

Άρθρο 26

Δικαιώματα του κατηγορουμένου

Κάθε κατηγορούμενος ένώπιον όποιουδήποτε Έκκλησιαστικού Δικαστηρίου έχει τά ακόλουθα δικαιώματα:

- α) Νά πληροφορηθεί τούς λόγους, για τούς όποιους καλείται νά έμφανισθεί ένώπιον Έκκλησιαστικού Δικαστηρίου.
- β) Νά προβάλλει τούς ισχυρισμούς του ένώπιον του δικάζοντος Έκκλησιαστικού Δικαστηρίου καί νά έχει επαρκή χρόνο καί διευκόλυνση, για τήν προπαρασκευή τής υπερασπίσεώς του.
- γ) Νά εξέτάζει, ή νά προκαλεί τήν εξέταση μαρτύρων κατηγορίας, καί νά ζητεί τήν προσέλευση καί εξέταση μαρτύρων υπερασπίσεως, μέ τούς ίδιους όρους, πού ισχύουν για τούς μάρτυρες κατηγορίας.

- δ) Νά ἔχει συνήγορο, πού ἐπιλέγει ὁ ἴδιος, μεταξύ κληρικῶν, ἢ δικηγόρων μέ πενταετῆ πραγματική ἄσκηση τοῦ δικηγορικοῦ λειτουργήματος στήν Κύπρο, δυνάμει ἀδείας τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, πού εἶναι μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Ὅπου ὑπάρχει συνήγορος, ὑποβάλλει ἐκεῖνος, ἐκ μέρους τοῦ κατηγορουμένου, τίς ἐρωτήσεις πρός τούς μάρτυρες, ἐγείρει σχετικές ἐνστάσεις καί ἀγορεύει σέ ὅλες τίς περιπτώσεις, πού ὁ κατηγορούμενος ἔχει τέτοιο δικαίωμα.
- ε) Νά ἔχει δωρεάν νομική ἀρωγή, σέ περίπτωση ἀδυναμίας καλύψεως τῆς δαπάνης, ὅταν τό συμφέρον τῆς δικαιοσύνης τό ἀπαιτεῖ.
- ς) Νά ἔχει δωρεάν συμπαράσταση διερμηνέως, ἐάν δέν κατανοεῖ τή γλῶσσα, πού χρησιμοποιεῖται στό Δικαστήριο.

ἄρθρο 27

Ἐνστάσεις τοῦ κατηγορουμένου

1. Μετά τήν ἀπαγγελία τοῦ κατηγορητηρίου ἀπό τόν Ἐκκλησιαστικό Εἰσαγγελέα, ὁ κατηγορούμενος δικαιούται νά προβάλλει ἐνστάσεις:
  - α) ὅτι τό Δικαστήριο, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἔχει κλητευθεῖ, δέν ἔχει δικαιοδοσία νά ἐκδικάσει τήν ὑπόθεση ἐναντίον του. Ἐάν τό Δικαστήριο ἀποδεχθεῖ τήν ἔνσταση, παραπέμπει τήν ὑπόθεση πρός ἐκδίκαση ἐνώπιον τοῦ ἀρμόδιου Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου.
  - β) ὅτι ὑπάρχει δεδικασμένο, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 45.
  - γ) ὅτι τά γεγονότα, ὅπως ἀναφέρονται στό κατηγορητήριο, δέν στοιχειοθετοῦν τό ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα, γιά τό ὁποῖο κατηγορεῖται.
2. Σέ περίπτωση προβολῆς ἐνστάσεως, κατά τήν παρ. 1, τό Δικαστήριο μπορεῖ νά διατάξει, ὅπως οἱ διάδικοι προσκομίσουν μαρτυρία, γιά ἀπόδειξη γεγονότος, ἢ γεγονότων, ἐπί τῶν ὁποίων βασίζεται ἡ ἔνσταση. Τή σειρά καί τή διαδικασία προσαγωγῆς τῆς μαρτυρίας αὐτῆς καθορίζει τό Δικαστήριο.
3. Ἐάν τό Δικαστήριο ἀποφασίσει ὅτι ἡ ἔνσταση δέν εὔσταθεῖ, τήν ἀπορρίπτει καί ἀκολούθως ὁ κατηγορούμενος καλεῖται ἐκ νέου νά ἀπαντήσῃ στό κατηγορητήριο καί ἡ δίκη συνεχίζεται, κατά τόν τρόπο, πού προβλέπουν τά ἄρθρα 28 καί ἐπ., ἐνῶ ὁ κατηγορούμενος δέν ἔχει πλέον δικαίωμα ἐγέρσεως ὁποιασδήποτε ἐνστάσεως, δυνάμει τῆς παρ. 1.
4. Ὅποιαδήποτε ἔνσταση κατά τοῦ κατηγορητηρίου, πού βασίζεται σέ

τυπικό έλάττωμα, προβάλλεται από τόν κατηγορούμενο, προτού αυτός άπαντήσει σ' αυτό.

Άρθρο 28

Άπολογία και όμολογία στό Δικαστήριο

1. Έάν ό κατηγορούμενος άρνηθει τήν κατηγορία, τό Δικαστήριο έπιφύλασσεται μέχρι τό τέλος τής διαδικασίας.

2. Έάν ό κατηγορούμενος όμολογήσει ένοχή, και τό Δικαστήριο πεισθει ότι ό κατηγορούμενος έχει άντιληφθει τή σημασία τής άπαντήσεώς του, τό Δικαστήριο προχωρεί σέ καταδίκη του κατηγορουμένου.

3. Έάν ό κατηγορούμενος δέν όμολογήσει ένοχή, τό Δικαστήριο προχωρεί στην περαιτέρω διαδικασία, προς άνεύρεση τής ουσιαστικής αλήθειας.

4. Έάν ό κατηγορούμενος άρνεϊται νά άπαντήσει στό κατηγορητήριο, ή δέν άπαντά, τό Δικαστήριο προχωρεί, ως άν ό κατηγορούμενος δέν όμολόγησε ένοχή.

Άρθρο 29

Κατηγορούμενος πάσχων εκ διανοητικής διαταραχής

1. Έάν καθ' όποιοδήποτε στάδιο τής δίκης έγείρεται, καθ' όποιοδήποτε τρόπο, έρώτημα, κατά πόσο ό κατηγορούμενος εϊναι άνίκανος, λόγω ψυχικής διαταραχής, κατά τό άρθρο 3 του περί Ψυχιατρικής Νοσηλείας Νόμου, νά παρακολουθήσει τή διαδικασία, τό Δικαστήριο μπορεί νά διατάξει τή διεξαγωγή έρευνας, για νά εξακριβώσει, κατά πόσο ό κατηγορούμενος πάσχει από ψυχική διαταραχή, πού τόν καθιστά άνίκανο νά παρακολουθήσει τή διαδικασία. Άν, μετά τή διεξαγωγή τής έρευνας, τό Δικαστήριο πεισθει ότι ό κατηγορούμενος εϊναι πράγματι άνίκανος νά παρακολουθήσει τή διαδικασία, διατάσσει άναβολή τής εκδικάσεως τής υποθέσεως για χρονική περίοδο, πού δέν υπερβαίνει τούς έξι μήνες. Έάν στό τέλος τής περιόδου αυτής, ό κατηγορούμενος εξακολουθει νά μήν εϊναι σέ θέση νά παρακολουθήσει τή διαδικασία, τό Δικαστήριο άναβάλλει έπ' άόριστο τήν άκρόαση τής υποθέσεως.

2. Ό Έκκλησιαστικός Εϊσαγγελεύς, εφόσον πεισθει ότι έπαυσε νά συντρέχει ό λόγος, για τόν όποιο εϊχε διαταχθει ή έπ' άόριστο άναβολή τής δίκης, πληροφορεί σχετικά τό Δικαστήριο, τό όποιο όρίζει νέα δικάσιμη για τή διεξαγωγή τής δίκης από τήν αρχή. Μαρτυρία, πού εϊχε δοθει κατά τή δίκη, πού άναβλήθηκε, θεωρείται ότι έγκυρα δόθηκε.

Άρθρο 30

Άπαγόρευση παρουσίας μαρτύρων

Άπό τής ένάρξεως, καί μέχρι τέλους, τής άκροαματικής διαδικασίας, οί μάρτυρες όφείλουν νά παραμένουν έκτός τής αίθουσας τής δίκης. Νοείται ότι:

- α) τό Δικαστήριο μπορεί νά έπιτρέψει σέ έμπειρογνώμονες μάρτυρες νά παρακολουθήσουν τή μαρτυρία άλλων έμπειρογνωμόνων μαρτύρων, σέ σχέση μέ θέματα τής ειδικότητάς τους,
- β) παράλειψη συμμορφώσεως μέ τίς διατάξεις του άρθρου αυτού δέν συνεπάγεται άκυρότητα τής διαδικασίας.

Άρθρο 31

Τρόπος διεξαγωγής τής άκροαματικής διαδικασίας

1. Κατά τήν άκροαματική διαδικασία, ό Έκκλησιαστικός Εισαγγελεύς καί ό κατηγορούμενος, προτού ό καθένας καλέσει τούς μάρτυρές του, μπορούν νά έκθέσουν συνοπτικά τίς αντίστοιχες θέσεις τους. Η κάθε μιά άπό τίς άγορεύσεις αυτές πρέπει νά εΐναι σύντομη, ένώ τό Δικαστήριο έχει έξουσία νά τήν διακόψει, άν, κατά τήν κρίση του, έκφεύγει του σκοπού αυτής.

2. Ό Έκκλησιαστικός Εισαγγελεύς καλεΐ πρώτος τούς μάρτυρές του καί προσάγει καί άλλα άποδεικτικά μέσα, για άπόδειξη τών πραγματικών περιστατικών, τά όποια συγκροτούν τήν κατηγορία.

3. Μετά τήν περάτωση τής προσαγωγής τών άποδεικτικών μέσων, έκ μέρους του Έκκλησιαστικού Εισαγγελέως, ό κατηγορούμενος έχει δικαίωμα νά ύποστηρίξει ότι άπό τά στοιχεία, πού έχουν προσαχθεί, δέν έχει άποδειχθεί ή κατηγορία έναντίον του. Ό Έκκλησιαστικός Εισαγγελεύς έχει δικαίωμα άπαντήσεως.

4. Εάν τό Δικαστήριο άποδεχθεί τήν εισήγηση του κατηγορουμένου, ότι δέν άποδεικνύεται ή κατηγορία έναντίον του, τόν κηρύσσει άθώο. Εάν τό Δικαστήριο δέν άποδεχθεί τήν εισήγηση του κατηγορουμένου, άνακοινώνει αυτό στόν κατηγορούμενο, τόν όποίο καί πληροφορεί για τά διαδικαστικά του δικαιώματα, καί συνεχίζει τήν άκροαματική διαδικασία, όπως καθορίζεται κατωτέρω.

5. Τά διαδικαστικά δικαιώματα του κατηγορουμένου εΐναι:

- α) Νά παραμείνει σιωπηλός, ή νά καταθέσει, μή ύποκείμενος σέ άντεξέταση.

6) Νά καταθέσει ως μάρτυρας, όποτε υπόκειται σέ άντεξέταση. Στην περίπτωση αυτή δέν δίδει υπόσχεση, ή διαβεβαίωση, όπως οί μάρτυρες.

6. Μετά τήν ένασκηση ενός, από τά άνωτέρω διαδικαστικά του δικαιώματα, ό κατηγορούμενος καλεί τούς μάρτυρές του καί προσκομίζει άλλα άποδεικτικά μέσα, προς υπεράσπισή του.

7. Εάν τά νέα στοιχεία, πού θά έχουν προσαχθεϊ από τόν κατηγορούμενο, δέν μπορούσαν νά είχαν προβλεφθεϊ από τόν Έκκλησιαστικό Εισαγγελέα, τό Δικαστήριο, εάν ύποβληθεϊ σχετικό αίτημα από τόν Έκκλησιαστικό Εισαγγελέα, μπορεί νά τοϋ δώσει άδεια για προσαγωγή άποδεικτικῶν μέσων, προς άνατροπή τῶν νέων αὐτῶν στοιχείων.

8. Σέ κάθε περίπτωση μαρτυρικής καταθέσεως, ό Πρόεδρος τοϋ Δικαστηρίου παρέχει τήν άδεια στό κάθε ένα από τά μέρη νά υποβάλουν ερωτήσεις προς τούς μάρτυρες, ή νά ζητήσουν επεξηγήσεις, σχετικές μέ τίς μαρτυρίες τους.

9. Μετά τό πέρας τής άποδεικτικής διαδικασίας, άγορεύει πρώτος ό Έκκλησιαστικός Εισαγγελεύς, καί έπειτα ό κατηγορούμενος.

10. Τό Δικαστήριο μπορεί νά δώσει άδεια για σύντομες συμπληρωματικές άγορεύσεις, κατά τήν ίδια σειρά, ως άνωτέρω.

Άρθρο 32

Ρύθμιση διαδικασίας σέ περίπτωση συγκατηγορουμένων

Σέ περίπτωση ταυτόχρονης έκδικάσεως δύο, ή περισσότερων προσώπων, για τήν ίδια πράξη, εάν ένας από τούς κατηγορούμενους ένοχοποιησει, ή εν γενεί επιβαρύνει τή θέση άλλου κατηγορούμενου, ό τελευταίος δικαιούται νά τόν άντεξετάσει καί ή άντεξέταση αυτή προηγείται τής αντίστοιχης από τόν Έκκλησιαστικό Εισαγγελέα.

Άρθρο 33

Η απόφαση τοϋ Δικαστηρίου

1. Μετά τίς τελικές άγορεύσεις τῶν διαδίκων, τό Δικαστήριο μελετᾶ τό σύνολο τοϋ άποδεικτικοϋ υλικοϋ, πού έχει προσκομισθεϊ, καί τίς θέσεις τῶν πλευρῶν, καί εκδίδει τήν απόφασή του, πού πρέπει νά είναι πλήρως αίτιολογημένη.

2. Εάν τό Δικαστήριο άποφανθεϊ καταφατικά για τήν ένοχή τοϋ κατηγορουμένου, προχωρεί καί, τηρουμένου τοϋ άρθρου 34, επιβάλλει τήν προ-

βλεπόμενη ποινή. Πρίν από τήν έπιβολή τής ποινής, ό Έκκλησιαστικός Είσαγγελεύς καί ό κατηγορούμενος άγορεύουν, σέ σχέση μέ τήν έπιβλητέα ποινή. Έπιπρόσθετα, ό Πρόεδρος του Δικαστηρίου έρωτά τόν κατηγορούμενο, εάν συντρέχει λόγος μή έπιβολής ποινής.

Άρθρο 34

Διάσταση μεταξύ τών γεγόνότων, πού άποδείχθηκαν, καί αυτών πού αναφέρονται στό κατηγορητήριο

Η άσυμφωνία μεταξύ τής διατυπώσεως τών γεγόνότων στό κατηγορητήριο καί τών γεγόνότων, πού έχουν άποδειχθεί κατά τή δίκη, δέν έπηρεάζει τό κύρος τής διαδικασίας. Εάν τό Δικαστήριο κρίνει ότι ή άσυμφωνία αυτή λειτούργησε σέ βάρος του κατηγορουμένου, δύναται, είτε αυτεπάγγελτα, είτε μετά από αίτηση του κατηγορουμένου, νά αναβάλλει τή δίκη καί νά έπιτρέψει τήν έπανακλήτευση μαρτύρων για ύποβολή διευκρινιστικών έρωτήσεων.

Άρθρο 35

Καταδίκη, χωρίς μεταβολή του κατηγορηρίου, σέ περίπτωση διαστάσεως μεταξύ κατηγορητηρίου καί γεγόνότων, πού άποδείχθηκαν

1. Εάν, κατά τήν άκροαματική διαδικασία, άποδείχθηκαν όρισμένα μόνο στοιχεία, από τό σύνολο τών αναφερομένων στό κατηγορητήριο, ό κατηγορούμενος, χωρίς μεταβολή του κατηγορητηρίου, μπορεί νά κηρυχθεί ένοχος.

2. Ο κατηγορούμενος μπορεί νά καταδικασθεί, χωρίς μεταβολή του κατηγορητηρίου, για άπόπειρα τελέσεως του έκκλησιαστικού άδικήματος, πού αναφέρεται στό κατηγορητήριο.

3. Εάν, κατά τήν άκροαματική διαδικασία, άποδειχθεί ότι ό κατηγορούμενος έχει διαπράξει άλλο έκκλησιαστικό άδίκημα, από αυτό πού αναγράφεται στό κατηγορητήριο, τό Δικαστήριο δύναται, χωρίς μεταβολή του κατηγορητηρίου, νά τόν καταδικάσει για τό έν λόγω άλλο συναφές άδίκημα.

Άρθρο 36

Προσθήκη κατηγορίας

Αν, κατά τό τέλος τής διαδικασίας, άποδειχθεί ότι ό κατηγορούμενος διέπραξε άλλο έκκλησιαστικό άδίκημα, πού δέν έχει περιληφθεί στό κατηγορητήριο, καί για τό όποιο ό κατηγορούμενος δέν μπορεί νά καταδι-

κασθεῖ, χωρίς μεταβολή τῆς κατηγορίας, τό Δικαστήριο, ἐάν διαπιστώσει αἰτιολογημένα ὅτι ὁ κατηγορούμενος δέν ἔχει ἐπηρεασθεῖ σέ ὅ,τι ἀφορᾷ στήν ὑπεράσπισή του, δύναται νά διατάξει τήν προσθήκη στό κατηγορητήριο σχετικῆς κατηγορίας καί νά καταδικάσει γι' αὐτήν τόν κατηγορούμενο, ἀλλά χωρίς νά μπορεῖ νά ἐπιβάλλει ποινή βαρύτερη τοῦ μεγίστου τῆς προβλεπόμενης γιά τό βαρύτερο ἀπό τά ἀδικήματα, ὅπως ἀρχικά τά εἶχε περιλάβει τό κατηγορητήριο.

ἄρθρο 37

Αὐτοψία

1. Ἐάν τό Δικαστήριο κρίνει ὅτι ἐνδείκνυται ἡ διενέργεια αὐτοψίας, διατάσσει τή διεξαγωγή της, τηρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος καί τῶν Νόμων τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ἀπό μέλος τῆς Ἐνακριτικῆς Ἐπιτροπῆς, τό ὁποῖο καί ὑποβάλλει σχετική ἔκθεση.

2. Ὁ κατηγορούμενος δικαιούται νά εἶναι παρών κατά τήν αὐτοψία, ἐκτός ἐάν, κατά τό χρόνο πού διεξάγεται, εἶχε ἤδη ἀποβληθεῖ ἀπό τήν παρακολούθηση τῆς δίκης, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 23, παρ. 2. Σέ κάθε περίπτωση, λαμβάνει γνώση τοῦ πορίσματος τῆς αὐτοψίας.

3. Ἡ ἔκθεση τῆς αὐτοψίας ὑπαγορεύεται ἀπό τό Δικαστήριο πρός τό γραμματέα. Κάθε διάδικος ἔχει δικαίωμα νά ὑπαγορεύσει, κατά τόν ἴδιο τρόπο, τίς δικές του παρατηρήσεις γι' αὐτήν.

ἄρθρο 38

Ἀπαγγελία ἀποφάσεως

1. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου γιά τήν ἀθωότητα, ἢ τήν ἐνοχή, τοῦ κατηγορουμένου καί τήν ἐπιβλητέα ποινή ἀπαγγέλλεται σέ συνεδρίαση, κατά τήν ὁποία δικαιούνται νά παρευρίσκονται ὅλοι οἱ διάδικοι.

2. Ἐάν ὁ κατηγορούμενος εἶχε ἀποβληθεῖ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 23, παρ. 2, ἡ ἀπόφαση ἀπαγγέλλεται ἐρήμην αὐτοῦ, ἀλλά ἀντίγραφό της ἐπιδίδεται σ' αὐτόν, ὅπως τό Δικαστήριο θά καθορίσει.

3. Οὐδεμία ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου λογίζεται ἄκυρη, λόγω μόνο ἀπουσίας ὁποιουδήποτε διαδίκου, κατά τήν ἡμέρα τῆς ἀπαγγελίας της, ἐφόσον αὐτός εἶχε κληθεῖ.

4. Ἀπαγορεύεται ἡ καθ' ὅποιονδήποτε τρόπο, μετά τήν ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως, τροποποίησή της ἀπό τό Δικαστήριο, ἐκτός γιά διόρθωση γραφικοῦ λάθους.

Ἄρθρο 39

Πρακτικά τῆς δίκης

Ἀπό τήν ἔναρξη τῆς διαδικασίας τῆς δίκης μέχρι καί τήν ἀπαγγελία τῆς τελικῆς ἀποφάσεως, ὁ γραμματέας τοῦ Δικαστηρίου τηρεῖ γραπτῶς τά πρακτικά καί φυλάσσει τά τεκμήρια καί ἀποδεικτικά μέσα, πού ἔχουν τυχόν προσκομισθεῖ. Κατά τήν τήρηση τῶν πρακτικῶν, ὁ γραμματέας δύναται, κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Δικαστηρίου, νά χρησιμοποιεῖ μέσα σύγχρονης τεχνολογίας.

Ἄρθρο 40

Εὐχέρεια Δικαστηρίου πρὸς ρύθμιση τῆς διαδικασίας

Τό Δικαστήριον ἔχει ἐξουσία νά ρυθμίζει, κατ' ἐλεύθερη κρίση, τήν πορεία τῆς ἐνώπιόν του διαδικασίας, κατὰ τόν ἐκάστοτε κρινόμενον ὡς ἐπιθυμητό τρόπο καί ὑπὸ τήν προϋπόθεση ὅτι αὐτός δέν ἀντίκειται στίς διατάξεις τοῦ παρόντος.

Ἄρθρο 41

Ἔφεση Ἐκκλησιαστικοῦ Εἰσαγγελέως

1. Ἐφέσεις, κατὰ ἀθωωτικῶν ἀποφάσεων ὁποιοδήποτε Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, δέν ἐπιτρέπονται. Σέ ὅλως ἐξαιρετικές περιπτώσεις, δύναται νά παρασχεθεῖ ἄδεια ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο στόν Ἐκκλησιαστικό Εἰσαγγελέα νά ἀσκήσει ἔφεση, βάσει τεκμηριωμένης καί πλήρως αἰτιολογημένης εἰσηγήσεώς του, πρὸς τήν Ἱερά Σύνοδο, πού πρέπει νά ὑποβληθεῖ ἐντός δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπό τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως. Τό ἴδιο ἰσχύει καί γιά ἐφέσεις πρὸς αὐξηση τῆς ποινῆς πού ἐπιβλήθηκε.

2. Στίς ἀνωτέρω περιπτώσεις, ὁ Ἐκκλησιαστικός Εἰσαγγελεὺς ἀσκεῖ τήν ἔφεση ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, πού ἔχει ἐκδώσει τήν ἀπόφαση, ἐπισυνάπτοντας τήν ἄδεια τῆς Ἱεραῆς Συνόδου. Τό Δικαστήριον ἀποστέλλει ἐπικυρωμένο ἀντίγραφο τῆς ἐφέσεως, μαζί μέ τήν ἄδεια τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καί τό σύνολο τῆς δικογραφίας, στό ἀρμόδιο γιά ἐκδίκαση τῆς ἐφέσεως Δικαστήριον. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικαστηρίου, μόλις παραλάβει τήν ἔφεση, τήν ἄδεια τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καί τό σύνολο τῆς δικογραφίας, ὀρίζει, μέσα σέ δέκα ἡμέρες, δικάσιμη πρὸς ἐκδίκασή της, κοινοποιώντας αὐτή στόν ἐφεσίβλητο καί στοὺς λοιπούς διαδίκους.

”Αρθρο 42

”Έφεση καταδικασθέντος

1. Ό καταδικασθείς από Έπισκοπικό Δικαστήριο, ή πρωτόδικα από τό Πενταμελές Συνοδικό Δικαστήριο, δικαιούται νά έφεσιβάλει τήν απόφαση, προσβάλλοντας αυτήν, ώς πρός τήν ένοχή του καί/ή τήν ποινή πού έπιβλήθηκε.

2. Η έφεση κατατίθεται στό Δικαστήριο, πού έξέδωσε τήν έφεσιβαλλόμενη απόφαση, καί επικυρωμένο αντίγραφο της, μαζί μέ τή δικογραφία, υποβάλλεται στό άρμόδιο για έκδίκασή της Δικαστήριο, μαζί μέ αίτηση όρισμού δικασίμου.

3. Η έφεση άσκειται μέσα σέ δεκαπέντε ήμέρες, από τήν κοινοποίηση τής άποφάσεως στόν κατηγορούμενο. Έάν, λόγω άνωτέρας βίας, ό καταδικασθείς δέν μόρεσε νά άσκήσει έμπρόθεσμα τήν έφεση, μόρει, μέσα σέ έπτά ήμέρες, άφότου έπαυσαν νά ύπάρχουν οι λόγοι τής άνωτέρας βίας, νά ζητήσει από τό άρμόδιο για τήν έκδίκαση τής έφέσεως Δικαστήριο άδεια νά τήν άσκήσει. Έάν τό άρμόδιο Δικαστήριο κρίνει βάσιμη τήν αίτηση, παρέχει τήν άδεια άσκήσεως τής έφέσεως. Έάν, κατά τήν κρίση του, δέν ύφίσταντο λόγοι άνωτέρας βίας, άπορρίπτει τήν αίτηση.

4. Στο έφετήριο έγγραφο πρέπει νά αναφέρονται άναλυτικά οι λόγοι τής έφέσεως, οι όποιοι πλήττουν τήν πρωτόδικη καταδικαστική απόφαση.

”Αρθρο 43

Διαδικασία έκδικάσεως έφέσεως

Η κατ’ έφεση δίκη χωρεί σέ δύο στάδια:

1. Τό άρμόδιο πρός έκδίκαση τής έφέσεως Έκκλησιαστικό Δικαστήριο:

α) τάσσει προθεσμία μέχρι δέκα ήμερών:

i) στόν έφεσειόντα, για ύποβολή ύπομνήματος, πού θά έμπεριέχει άναλυτικά τούς λόγους έφέσεως. Τό ύπόμνημα αυτό, μαζί μέ τό έφετήριο έγγραφο, κοινοποιείται, μέσα σέ πέντε ήμέρες, από τόν Πρόεδρο του Δικαστηρίου στόν Έκκλησιαστικό Είσαγγελέα καί στόν τυχόν παθόντα.

ii) στόν Έκκλησιαστικό Είσαγγελέα καί στόν τυχόν παθόντα για γραπτή αντίκρουση του ύπομνήματος του έκκαλούντος.

β) όρίζει τή διεξαγωγή τής δίκης έντός δεκαπέντε ήμερών, άφότου παρήλθαν οι άνωτέρω προθεσμίες.

2. Κατά τήν ήμέρα έκδικάσεως τής έφέσεως, ό Πρόεδρος του Δικαστη-

ρίου καλεῖ τόν ἐκκαλοῦντα νά ἐκθέσει τούς λόγους τῆς ἐφέσεως καί νά σχολιάσει τό τυχόν ὑποβληθέν ὑπόμνημα τοῦ ἐφεσιβλήτου. Στή συνέχεια, δίδει τό λόγο στόν ἐφεσιβλήτο, γιά νά ἀπαντήσῃ στούς ἰσχυρισμούς τοῦ ἐκκαλοῦντος. Στό στάδιο αὐτό τῆς δίκης, ὁ Πρόεδρος, ἢ, μέ ἄδεια τοῦ Προέδρου, ὁποιοδήποτε μέλος τοῦ Δικαστηρίου, δύναται νά ὑποβάλῃ διευκρινιστικές ἐρωτήσεις πρὸς ὁποιοδήποτε διάδικο. Ἔπειτα, τό Δικαστήριο δύναται νά προβεῖ στήν ἐκ νέου ἐξέταση τῶν μαρτύρων καί νά ἐπανεξετάσῃ τίς μαρτυρίες τους καί κάθε ἄλλο ἀποδεικτικό μέσο.

3. Ἡ κατ' ἐφεση δίκη διεξάγεται στή βάση τῶν πρακτικῶν τῆς πρωτόδικης διαδικασίας. Στήν κατ' ἐφεση διαδικασία δέν ἐπιτρέπεται εἰσαγωγή νέας μαρτυρίας, ἐκτός κατόπιν ἄδειας τοῦ Δικαστηρίου καί ἐάν ὑπάρχει σοβαρός λόγος συμφέροντος ἀνευρέσεως τῆς οὐσιαστικῆς ἀλήθειας.

4. Ὄταν περατωθεῖ ἡ ἐνώπιόν του ἀκροαματική διαδικασία τῆς ἐφέσεως, τό Δικαστήριο δύναται:

- α) Νά ἀπορρίψῃ τήν ἐφεση, κρίνοντας ἀβάσιμους τούς λόγους της, καί νά ἐπικυρώσῃ τήν πρωτόδικη ἀπόφαση.
- β) Νά ἀποδεχθεῖ τήν ἐφεση τοῦ καταδικασθέντος καί νά τόν ἀπαλλάξῃ.
- γ) Νά ἀποδεχθεῖ τήν ἐφεση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Εἰσαγγελέως κατά ἀθωωτικῆς ἀποφάσεως καί νά καταδικάσῃ τόν πρωτοδίκως ἀθωωθέντα.
- δ) Νά ἀποδεχθεῖ τήν ἐφεση τοῦ καταδικασθέντος ἐν μέρει καί νά ἀντικαταστήσῃ τήν ποινή, πού εἶχε ἐπιβληθεῖ, μέ ἄλλη ἠπιότερη.
- ε) Νά ἀποδεχθεῖ τήν ἐφεση, κατά ποινῆς, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Εἰσαγγελέως καί νά ἀντικαταστήσῃ τήν ποινή, πού εἶχε ἐπιβληθεῖ, μέ ἄλλη αὐστηρότερη.
- ς) Νά ἀποδεχθεῖ τήν ἐφεση τοῦ καταδικασθέντος, σέ σχέση μόνο μέ τήν ποινή, καί νά ἀκυρώσῃ τήν ποινή, πού εἶχε ἐπιβληθεῖ, ἢ νά τήν ἀντικαταστήσῃ μέ ἄλλη ἠπιότερη.

Ἄρθρο 44

Ἡ ἀπόφαση

Ἡ ἀπόφαση ἀπαγγέλλεται στήν αἴθουσα τοῦ Δικαστηρίου. Ὁ ἐκκαλῶν καί ὁ ἐφεσιβλήτος δικαιοῦνται νά παρίστανται, πρὸς τοῦτο δέ εἰδοποιοῦνται ἔγκαιρα ἀπὸ τό γραμματέα τοῦ Δικαστηρίου. Μετά τήν ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως, ὁ γραμματέας τοῦ δικαστηρίου παραδίδει ἐπικυρωμένο ἀντίγραφο στόν καθένα ἀπὸ τούς διαδίκους.

Άρθρο 45

Δεδικασμένο

1. Κατά προσώπου, πού τελεσίδικα άθώώθηκε, ή καταδικάσθηκε, δέν δύναται νά άσκηθει εκ νέου ποινική δίωξη για τήν ίδια πράξη, έστω και εάν προσδοθει σ' αυτή διάφορος χαρακτηρισμός, εξαιρουμένων των περιπτώσεων επαναλήψεως τής διαδικασίας, πού αναφέρονται στα άρθρα 47 μέχρι 52.

2. Εάν, παρά τήν άνωτέρω απαγόρευση, άσκηθει ποινική δίωξη, αυτή κηρύσσεται άπαράδεκτη από τήν Άνακριτική Άπιτροπή, ή τό Δικαστήριο, λόγω δεδικασμένου.

Άρθρο 46

Άναστολή ποινής

Οί ποινές τής καθαιρέσεως και τοῦ μεγάλου άφορισμοῦ άναστέλλονται, έφόσον διαρκεί ή προθεσμία έφέσεως, σε περίπτωση δέ έμπρόθεσμης άσκήσεως έφέσεως, μέχρις εκδόσεως τής τελικής άποφάσεως επί τής έφέσεως.

Γ. ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Άρθρο 47

Διαταγή επαναλήψεως τής διαδικασίας

Ἐπανάληψη τῆς διαδικασίας ὑποθέσεως, πού ἐκδικάσθηκε τελεσίδικα, μπορεῖ νά διαταχθεῖ μόνο ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο, μέ αἴτηση εἴτε τοῦ καταδικασθέντος, εἴτε τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Εἰσαγγελέως, καί μόνο γιά ἕναν ἀπό τούς κατωτέρω ἀναγραφόμενους λόγους, οἱ ὁποῖοι καί πρέπει νά τεκμηριώνονται ἐπαρκῶς στήν αἴτηση. Ἡ ἐκδίκηση παραπέμπεται στό Δικαστήριον, πού εἶχε ἐκδικάσει πρωτόδικα τήν ὑπόθεση. Προκειμένου περί τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου, τοῦτο λειτουργεῖ μέ διαφορετική σύνθεση, κατ' ἀνάλογη ἐφαρμογή τῶν ὄσων προβλέπονται γιά ἐξαίρεση δικαστῶν. Στήν περίπτωση αὐτήν, τήν κλήρωση ἐνεργεῖ ὁ ἐπιχώριος Ἀρχιερεύς.

Άρθρο 48

Λόγοι επαναλήψεως

Ἡ διαδικασία δύναται νά ἐπαναληφθεῖ:

- α) Ἐφόσον ἔχουν ἐκδοθεῖ ἐμφανῶς ἀντιφατικές, περί τά πράγματα, ἀποφάσεις ἀπό διαφορετικά ἐκκλησιαστικά δικαιοδοτικά ὄργανα, ἢ ἀπό ἐκκλησιαστικό καί πολιτειακό δικαιοδοτικό ὄργανο.
- β) Ἐφόσον ἔχουν προκύψει νέα στοιχεῖα, ἢ ἀνάγκη νέας ἐκτιμῆσεως στοιχείων, ἀπό τά ὁποῖα πιθανολογεῖται ἰσχυρά ἢ μή ἐνοχή τοῦ καταδικασθέντος, ἢ ἡ τέλεση ἐλαφρότερου ἀδικήματος.
- γ) Ἐφόσον ἰσχυρῶς πιθανολογεῖται ὅτι ἄσκησαν οὐσιώδη ἐπιρροή στήν καταδίκη ψευδεῖς καταθέσεις, ἢ πλαστά, νοθευμένα, ἢ ἀλλοιωμένα ἀποδεικτικά στοιχεῖα.
- δ) Ἐφόσον προέκυψε οὐσιώδης παράβαση καθήκοντος δικαστῆ, σέ σχέση μέ συγκεκριμένη δίκη, ἢ ὁποῖα ἔχει βεβαιωθεῖ, ἢ ἰσχυρῶς πιθανολογήθηκε, κατόπιν δικαστικῆς ἐξετάσεως, ἐνώπιον ἐκκλησιαστικῆς, ἢ πολιτειακῆς, δικαστικῆς ἀρχῆς, ἔστω καί ἐάν αὐτή δέν ἀπέληξε σέ καταδίκη τοῦ δικαστῆ.

Άρθρο 49

Αἴτηση επαναλήψεως

1. Ἡ αἴτηση επαναλήψεως τῆς διαδικασίας δύναται νά ὑποβληθεῖ ἀπό τόν καταδικασθέντα, τόν Ἐκκλησιαστικό Εἰσαγγελέα τοῦ Δικαστηρίου,

πού είχε εκδικάσει τήν υπόθεση, καί τόν ἐπιχώριο Ἀρχιερέα. Ἡ αἴτηση αὐτή μπορεῖ νά ὑποβληθεῖ, μετά τό θάνατο τοῦ καταδικασθέντος, ἀπό τή σύζυγό του καί τούς ἐξ αἵματος συγγενεῖς του, μέχρι καί τοῦ δεύτερου βαθμοῦ.

2. Ἡ αἴτηση ὑποβάλλεται στό Δικαστήριο, πού εἶχε ἐκδώσει τήν ἀπόφαση.

3. Ἡ αἴτηση πρέπει νά ἀναφέρει τούς λόγους, γιά τούς ὁποίους ζητεῖται ἡ ἐπανάληψη τῆς διαδικασίας, καί τά στοιχεῖα, τά ὁποῖα τούς τεκμηριώνουν.

4. Ἐάν ἡ αἴτηση δέν περιέχει τά ἀνωτέρω στοιχεῖα, ἀπορρίπτεται ἀπό τό Δικαστήριο, χωρίς κλήση τῶν διαδίκων, ὡς τύποις ἀπαράδεκτη.

ἄρθρο 50

Ἀρμόδιο Δικαστήριο

Ἀρμόδιο, γιά τήν ἐκδίκαση τῆς αἰτήσεως ἐπαναλήψεως τῆς διαδικασίας, εἶναι τό Δικαστήριο, πού εἶχε ἐκδώσει τήν ἀπόφαση.

ἄρθρο 51

Διαδικασία ἐκδικάσεως

1. Ἡ διαδικασία χωρεῖ, ὅπως κάθε ἐπ' ἀκροατηρίῳ διαδικασία, χωρίς συμμετοχή τῶν δικαστῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχαν μετάσχει στή σύνθεση τοῦ Δικαστηρίου, πού εἶχε ἐκδικάσει τήν υπόθεση, ἐάν οἱ λόγοι, τούς ὁποίους ἐπικαλεῖται ὁ αἰτῶν, ἀναφέρονται σέ ἐκ προθέσεως παράβαση καθήκοντος τῶν δικαστῶν, πού εἶχαν συμπράξει στήν ἔκδοση τῆς ἀποφάσεως. Οἱ δικαστές, πού δέν μποροῦν κατά τά ἀνωτέρω νά μετέχουν στή σύνθεση τοῦ Δικαστηρίου, ἀντικαθίστανται, κατά τή σειρά ὀρισμοῦ τους, ἀπό τούς ἀναπληρωτές καί, ἐάν δέν ὑπάρχουν ἀναπληρωτές, ἀπό μέλη Δικαστηρίων ὁμόρων Ἐπαρχιῶν, τά ὁποῖα κληρώνονται ἀπό τριπλάσιο τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς ἀναπλήρωση ἀριθμοῦ μελῶν. Ἡ κλήρωση διενεργεῖται ἀπό τόν Πρόεδρο τοῦ Δικαστηρίου.

2. Ἐπανάληψη τῆς διαδικασίας δέν δύναται νά καταστήσει χειρότερη τή θέση τοῦ καταδικασθέντος.

3. Ἐάν τό Δικαστήριο πεισθεῖ, γιά τό, κατά νόμο καί/ἢ οὐσία, βάσιμο τῆς αἰτήσεως, ἐξαφανίζει τήν προσβαλλόμενη ἀπόφαση καί ἐκδικάζει ἐκ νέου τήν υπόθεση, ἄλλως ἀπορρίπτει τήν αἴτηση.

4. Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφαση ὑπόκειται στό ἔνδικο μέσο τῆς ἐφέσεως, σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ παρόντος Παραρτήματος.

”Αρθρο 52

’Αποκατάσταση

’Η ’Ιερά Σύνοδος μπορεί σέ κάθε περίπτωση καταδίκης, γιά μή κωλυτικό τῆς ἱεροσύνης ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα καί κατ’ ἐλεύθερη κρίση καί ἐκτίμηση, νά ἄρει τήν ποινή, πού εἶχε ἐπιβληθεῖ, ἤ τίς συνέπειές της, σέ περίπτωση εἰλικρινοῦς καί ἔμπρακτης μετάνοιας τοῦ καταδικασθέντος. Τά ἀνωτέρω ἰσχύουν ἰδίως ἐπί καταδίκης γιά ἀδίκημα περί τήν πίστη, ἢ τήν κανονική τάξη καί τήν ἐκκλησιαστική πειθαρχία.

”Αρθρο 53

Δημοσιότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς δίκης

”Ολες οἱ δικαστικές διαδικασίες, μέ βάση τόν Καταστατικό Χάρτη, διεξάγονται χωρίς τήν παρουσία ἀκροατηρίου.

”Αρθρο 54

’Ακροτελεύτια διάταξη

”Οπου δέν προβλέπεται κάτι εἰδικά στό παρόν, ἰσχύουν, κατ’ ἀναλογία, οἱ ρυθμίσεις τῆς ποινικῆς δικονομίας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ'

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Άρθρο 1

Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο

1. Λειτουργεί ως αυτότελές νομικό πρόσωπο, υπό την εποπτεία της Ίερας Συνόδου, Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο, μέ έδρα στην Ίερά Αρχιεπισκοπή.

2. Τό Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο, ως νομικό πρόσωπο, διοικείται από πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, τό όποιο άπαρτίζεται από τόν Αρχιεπίσκοπο, ως Πρόεδρο, τόν Ήγούμενο Κύκκου, ως Άντιπρόεδρο, δύο έπαρχιούχους Αρχιερείς καί έναν Ήγούμενο Σταυροπηγιακής Μονής, πού όρίζονται έκ περιτροπής άνά διετία, από τήν Ίερά Σύνοδο. Στίς συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου μετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ό διευθυντής του Κεντρικού Έκκλησιαστικού Ταμείου καί, εάν κληθεί, ό νομικός σύμβουλος του Ταμείου. Τό Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο εκπροσωπείται, ενώπιον τών δικαστικών καί διοικητικών άρχών καί στίς συναλλαγές μέ τρίτους, από τόν Πρόεδρό του, ή ένα από τά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ή τό διευθυντή, δεόντως έξουσιοδοτούμένους από τόν Πρόεδρο.

3. Στο Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο ύπηρετεί προσωπικό, τό όποιο διορίζεται από τό Διοικητικό Συμβούλιο, υπό τή διεύθυνση του διευθυντή του Ταμείου, πού διορίζεται από τήν Ίερά Σύνοδο.

Άρθρο 2

Άρμοδιότητες του Κεντρικού Έκκλησιαστικού Ταμείου

Τό Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο:

- α) Άναλαμβάνει τή μισθοδοσία τών κληρικών της Έκκλησίας Κύπρου, μέ βάση τόν Κανονισμό του Φορέα Μισθοδοσίας του Έφημεριακού Κλήρου, ό όποιος ψηφίζεται από τήν Ίερά Σύνοδο.
- β) Συντηρεί τά εκπαιδευτικά Ίδρύματα της Έκκλησίας.
- γ) Καλύπτει τούς μισθούς του προσωπικού του Έλεγκτικού Τμήματος της Έκκλησίας της Κύπρου καί τίς δαπάνες του.

- δ) Καλύπτει τίς δαπάνες εκδόσεως τοῦ ἐτήσιου Ἑορτολογίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τοῦ ἐπίσημου δελτίου Αὐτῆς «Ἀπόστολος Βαρνάβας» καί τίς λοιπές ἐκδοτικές δαπάνες τῆς Ἐκκλησίας.
- ε) Καταβάλλει τίς δαπάνες, γιά τίς διάφορες ἀποστολές τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, γιά τό Γραφεῖο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου στούς Εὐρωπαϊκοὺς Θεσμούς καί γιά ἄλλους συναφεῖς σκοπούς.
- ς) Καταβάλλει ὅποιεσδήποτε ἄλλες δαπάνες, τίς ὁποῖες τυχόν θά προσδιορίσει ἡ Ἱερά Σύνοδος.
- ζ) Ἐκπληρώνει ὅποιοδήποτε ἄλλο συναφές ἔργο, τό ὁποῖο τυχόν θά ἀναθέσει σ' αὐτό ἡ Ἱερά Σύνοδος.

Ἄρθρο 3

Πόροι τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου

1. Πόροι τοῦ Ταμείου εἶναι:

- α) Οἱ εἰδικές εἰσφορές τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπαρχιῶν, τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, τῶν Ἐπαρχιακῶν Μονῶν καί τῶν Ἐνοριῶν, πού ἀποβλέπουν στή μισθοδοσία τοῦ κλήρου.
- β) Ποσοστό ἐπί τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῶν Ἀρχιερατικῶν Ἐπαρχιῶν, τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, τῶν Ἐπαρχιακῶν Μονῶν καί τῶν Ἐνοριῶν.
- γ) Ἔσοδα ἀπό ἐπενδύσεις κινητῶν καί ἀκίνητων ἀξιῶν τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου.
- δ) Πάσης φύσεως εἰσφορές, δωρεές κ.τ.λ. ἐκ μέρους τρίτων.

2. Ὁ τρόπος καθορισμοῦ τῶν εἰδικῶν εἰσφορῶν τῆς παρ. 1, ἐδ. α, καί τοῦ ποσοστοῦ ἐπί τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τῆς παρ. 1, ἐδ. β, ρυθμίζεται ἀπό εἰδικό κανονισμό, τόν ὁποῖο ψηφίζει ἡ Ἱερά Σύνοδος.

Ἄρθρο 4

Οἰκονομικός ἔλεγχος

Οἰκονομικός ἔλεγχος τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ἀσκεῖται ἀπό ἀνεξάρτητο ἐγκεκριμένο ἐλεγκτικό Οἶκο, πού ὀρίζεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

Άρθρο 5

Φορέας Μισθοδοσίας του Έφημεριακού Κλήρου

1. Συστήνεται, από την Ίερά Σύνοδο, Φορέας Μισθοδοσίας του Έφημεριακού Κλήρου, του όποιου τά έσοδα προέρχονται από επενδύσεις, πού γίνονται ύστερα από προικοδότηση και χορηγίες της Ίεράς Αρχιεπισκοπής, των Ίερών Μητροπόλεων, των Σταυροπηγιακών Μονών, των Ένοριακών Μονών, των Ένοριών και άλλων εκκλησιαστικών Όργανισμών.

2. Ο Φορέας λειτουργεί βάσει κανονισμού, πού ψηφίζεται από την Ίερά Σύνοδο.

3. Η διεύθυνση, ή διαχείριση και ή διοίκηση, γενικά, του Φορέα αναλαμβάνονται από τό Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο.

Άρθρο 6

Έλεγκτικό Τμήμα

Άπό την Ίερά Συνόδο, και μέ έδρα στην Ίερά Αρχιεπισκοπή, λειτουργεί Έλεγκτικό Τμήμα της Έκκλησίας της Κύπρου, μέ σκοπό:

- α) Τόν οικονομικό και διαχειριστικό έλεγχο της περιουσίας και των οικονομικών δραστηριοτήτων της Ίεράς Αρχιεπισκοπής, των Αρχιερατικών Έπαρχιών και των Σταυροπηγιακών Μονών.
- β) Τή μελέτη των οικονομικών θεμάτων της Έκκλησίας και της αξιοποίησης της εκκλησιαστικής περιουσίας.
- γ) Τήν παροχή συμβουλών, σέ σχέση προς τίς οικονομικές δραστηριότητες των επί μέρους εκκλησιαστικών Όργανισμών.
- δ) Τήν εκπλήρωση όποιουδήποτε άλλου συναφούς έργου, τό όποιο τυχόν θά αναθέσει σ' αυτό ή Ίερά Σύνοδος.

Άρθρο 7

Άρμοδιότητες του Έλεγκτικού Τμήματος

Τό Έλεγκτικό Τμήμα της Έκκλησίας της Κύπρου:

1. Πέρα από τά αναφερόμενα στό άρθρο 6, μπορεί νά διενεργεί έλεγχο σέ οικονομικές δραστηριότητες των Ένοριών και των Έπαρχιακών Μονών και εκκλησιαστικών Ίδρυμάτων και Όργανισμών (περιλαμβανομένων εταιρειών μέ, ή χωρίς, νομική προσωπικότητα), στους όποιους μετέχουν, μέ ποσοστό πέραν του πενήντα τοίς εκατό, νομικά πρόσωπα της Έκκλησίας, ή εκκλησιαστικά Ίδρύματα.

2. Εἶναι ὑπεύθυνο νά ἐτοιμάζει συστήματα ἐσωτερικοῦ ἐλέγχου καί δικλίδες ἀσφαλείας καί νά τά ἀποστέλλει στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, τίς Ἀρχιερατικές Ἐπαρχίες, τίς Σταυροπηγιακές Μονές, τίς Ἐπαρχιακές Μονές καί τίς Ἐνορίες, οἱ ὁποῖες ἔχουν τήν εὐθύνη νά τά ὑλοποιήσουν, μέ σκοπό τή δημιουργία κλίματος ἀσφάλειας γιά τήν οἰκονομική διαχείριση.

3. Εἶναι ὑπεύθυνο νά ἐτοιμάζει καί νά παρουσιάζει, σέ κάθε Ἐπαρχία καί Σταυροπηγιακή Μονή, ἐτήσια οἰκονομική ἔκθεση, ἐπί τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεώς τους, καί νά προβαίνει στίς ἐνδεδειγμένες παρατηρήσεις καί εἰσηγήσεις.

4. Εἶναι ὑπεύθυνο νά ἐτοιμάζει καί νά παρουσιάζει στήν Ἱερά Σύνοδο ἐτήσια οἰκονομική ἔκθεση, ἐπί τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν Ἐπαρχιῶν καί τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, μέ τίς ἐνδεδειγμένες παρατηρήσεις καί εἰσηγήσεις. Ἡ ἔκθεση ὑποβάλλεται, μέ τίς λογιστικές καταστάσεις τῶν Ἐπαρχιῶν καί τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, πρὸς ἔγκριση ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

Ἄρθρο 8

Τό Ἐλεγκτικό Τμήμα ἀναλαμβάνει τήν ὀργάνωση καί διεξαγωγή τῶν ἐκλογῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί τῶν Μητροπολιτῶν, μετά ἀπό ἀνάθεση ἀπό τόν Τοποτηρητή τῆς χηρεύουσας Ἀρχιερατικῆς Ἐπαρχίας.

Ἄρθρο 9

Προσωπικό τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Τμήματος

1. Τό προσωπικό τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Τμήματος ἀποτελεῖται ἀπό ἓνα διευθυντή, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νά εἶναι καί ὁ διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, ἀπό ἐλεγκτές καί βοηθητικό προσωπικό. Ὁ ἀριθμός τῶν ἐλεγκτῶν καί τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ καθορίζεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο.

2. Τό προσωπικό τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Τμήματος διορίζει ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἀπό μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, μέ οἰκονομική καί λογιστική κατάρτιση. Τά μέλη τοῦ προσωπικοῦ ἔχουν μονιμότητα θέσεως. Παύονται μέ ἀπόφαση τῆς Ἱεραῆ Συνόδου γιά ἀνεπάρκεια, ἀμέλεια, ἔλλειψη ἐχεμύθειας, πλημμελῆ ἐκπλήρωση καθηκόντων, ἢ διαγωγή ἀνάρμοστη πρὸς τήν ιδιότητά τους.

Άρθρο 10

Θρονικά Ταμεία

Σέ κάθε Έπαρχία ύπάρχει Θρονικό Ταμείο, τοῦ ὁποῖου πρόσοδοι εἶναι:

- α) Τά εισοδήματα ἀπό τήν κινητή καί τήν ἀκίνητη περιουσία τῆς Έπαρχίας.
- β) Τά θρονικά δικαιώματα ἀπό τίς Ένορίες καί τίς Μονές, τά ὁποῖα καθορίζονται κάθε φορά μέ βάση πλαίσιο, τό ὁποῖο ὀρίζεται μέ κανονισμό, πού ἐκδίδεται ἀπό τήν Ίερά Σύνοδο.
- γ) Δωρεές, κληρονομίες καί κληροδοτήματα.
- δ) Πάσης φύσεως τέλη καί δικαιώματα.
- ε) Δικαιώματα ἐπί τῶν ληξιαρχικῶν καί ἐπιβεβαιωτικῶν πράξεων.

Άρθρο 11

Άπό τά Θρονικά Ταμεία καλύπτονται:

- α) Οἱ ἀπολαβές τοῦ Ἀρχιερέως καί τοῦ προσωπικοῦ τῆς Έπαρχίας.
- β) Ἡ συντήρηση τοῦ Ἀρχιερέως καί τοῦ προσωπικοῦ, πού διαμένει στήν Έπισκοπή, ὡς καί πάσης φύσεως ἔξοδα φιλοξενίας.
- γ) Ἡ συντήρηση τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Γραφείου, τῆς Έπισκοπικῆς κατοικίας καί τῶν λοιπῶν οἰκημάτων.
- δ) Τά ὁδοιπορικά τοῦ Ἀρχιερέως καί τοῦ προσωπικοῦ τῆς Έπαρχίας.
- ε) Οἱ δαπάνες γιά ἐπιδιόρθωση, βελτίωση καί αὔξηση τῆς περιουσίας τῆς Έπαρχίας.
- ς) Οἱ εισφορές πρὸς τό Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο, σύμφωνα μέ τήν πρόβλεψη τοῦ ἄρθρου 3, παρ. 1, ἔδ. α καί β.
- ζ) Οἱ φόροι.
- η) Οἱ ἐλεημοσύνες, οἱ συνδρομές σέ φιλανθρωπικά καί ἐκπαιδευτικά καθιδρύματα καί οἱ συνδρομές γιά ἐθνικές ἀνάγκες.
- θ) Ὁ ἐμπλουτισμός τῆς βιβλιοθήκης καί τοῦ σκευοφυλακίου τοῦ Θρόνου.
- ι) Ἡ παροχή ὑποτροφιῶν.
- ια) Ἄλλες δαπάνες, σχετικές μέ τό ἔργο τῆς Έπαρχίας, τίς ὁποῖες τυχόν θεωροῦν ἀναγκαῖες ἡ Θρονική Έπιτροπή ἢ ὁ οἰκείος Ἀρχιερεύς.

Άρθρο 12

Ένοριακά Ταμεία

Πρόσοδοι του Ένοριακού Ταμείου είναι:

- α) Τά εισοδήματα από την κινητή και ακίνητη περιουσία του Ναού.
- β) Τό προϊόν των πωλουμένων κεριών.
- γ) Οί εισπράξεις των δίσκων.
- δ) Τά δικαιώματα από τις ιεροτελεστίες και εκδόσεις πιστοποιητικών.
- ε) Δωρεές, κληρονομίες και κληροδοτήματα.

Άρθρο 13

Άπό τά Ένοριακά Ταμεία καλύπτονται:

- α) Οί εισφορές προς την Έπαρχία, για την εκπλήρωση της αποστολής της.
- β) Η μισθοδοσία των ψαλτών και των νεωκόρων.
- γ) Η δαπάνη, για τη συντήρηση και τη διατήρηση σέ ευπρεπή κατάσταση του Ναού, ή των Ναών, της Ένορίας.
- δ) Η δαπάνη για την προμήθεια των υλικών για τη θεία λατρεία, καθώς και των ιερών αμφίων, βιβλίων και σκευών.
- ε) Οί έλεημοσύνες και οί συνδρομές σέ φιλανθρωπικά και εκπαιδευτικά καθιδρύματα.
- ς) Οί φόροι.
- ζ) Οί δαπάνες για τη βελτίωση και επιδιόρθωση της κινητής και ακίνητης περιουσίας.
- η) Οί εισφορές προς τό Κεντρικό Έκκλησιαστικό Ταμείο, σύμφωνα μέ την πρόβλεψη του άρθρου 3, παρ. 1, έδ. α και β.

2. Όλες οί άνωτέρω δαπάνες κάθε Ένοριακού Ταμείου πρέπει νά γίνονται σύμφωνα μέ τόν προϋπολογισμό, πού έγκρίνεται άπό τόν οικείο Άρχιερέα, κατά την έναρξη του οικονομικού έτους. Για κάθε δαπάνη, έκτός του προϋπολογισμού, πρέπει νά ζητείται έκ των προτέρων ειδική έγκριση άπό τόν οικείο Άρχιερέα.

Άρθρο 14

Κοιμητηριακοί Ναοί

Η διαχείριση των Ναών των Κοιμητηρίων, τόσο των έξαρτωμένων άπό

Ἐνορία, ὅσο καί τῶν ἀνηκόντων σέ Κοινότητα, στήν ὁποία ὑπάρχουν πολλές Ἐνορίες, διέπεται ἀπό τίς διατάξεις περί Ἐνοριακῶν Ταμείων. Ἡ διοίκησή τους, στή μέν πρώτη περίπτωση, γίνεται ἀπό τήν Ἐνοριακή Ἐπιτροπή τῆς Ἐνορίας, ἀπ' ὅπου ἐξαρτῶνται, στή δέ δεύτερη περίπτωση, ἀπό Ἐπιτροπή, πού ἀποτελεῖται ἀπό ἕναν Πρόεδρο, διοριζόμενο ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα, καί τέσσερα μέλη, πού ἐκλέγονται ἀπό τίς Ἐνοριακές Ἐπιτροπές τῶν Ἐνοριῶν, στίς ὁποῖες ὑπάγεται τό Κοιμητήριο, καί ἐγκρίνονται ἀπό τόν οἰκεῖο Ἀρχιερέα.

ἄρθρο 15

Μονές τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καί τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Κοντοῦ

1. Ἡ Ἱερά Μονή Ἀποστόλου Ἀνδρέου διοικεῖται ἀπό ἐνοριακό Συμβούλιο, ἐκλεγόμενο ἀπό τούς κατοίκους τῆς κοινότητας Ριζοκαρπάσου, ὑπό τήν προεδρία τοῦ οἰκειοῦ Ἐπισκόπου, σύμφωνα μέ εἰδικούς κανονισμούς.

Ἡ διαχείριση τῆς Μονῆς διέπεται ἀπό τίς διατάξεις περί Ἐνοριακῶν Ταμείων. Τά εἰσοδήματά της διατίθενται σύμφωνα μέ τόν Καταστατικό Χάρτη καί τόν εἰδικό σκοπό, γιά τόν ὁποῖο ἐκχωρήθηκε ἡ διοίκησή της στήν ἀνωτέρω κοινότητα. Ἐάν ὁ σκοπός ἐκλείψει, ὁ οἰκεῖος Ἐπίσκοπος, σέ συνεννόηση μέ τήν ἀνωτέρω κοινότητα, θά ὀρίσει ἄλλο σκοπό, γιά τόν ὁποῖο θά διατίθενται τά εἰσοδήματά της. Σέ περίπτωση διαφωνίας μεταξύ τῆς κοινότητας καί τοῦ Ἐπισκόπου, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποφαίνεται ἀνεκκλήτως.

Σέ περίπτωση ἐπανδρώσεως τῆς Μονῆς, αὐτή θά διοικεῖται ἀπό τόν Ἡγούμενο καί τό Ἡγουμενοσυμβούλιό της, κατά τά γενικῶς ἰσχύοντα.

2. Ἡ Ἱερά Μονή Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Κοντοῦ τελεῖ ὑπό τή δικαιοδοσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κιτίου καί διοικεῖται ἀπό Διαχειριστική Ἐπιτροπή, πού ὀρίζεται ἀπό τόν οἰκεῖο Μητροπολίτη καί εὔρσκεται ὑπό τήν ἄμεση ἐποπτεία του, μέ τήρηση κατὰ τά λοιπά ἀναλόγως τῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη.

ἄρθρο 16

Διαχείριση τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας

Πρόσοδοι τῶν Μονῶν εἶναι:

- α) Τά εἰσοδήματα ἀπό τήν κινητή καί ἀκίνητη περιουσία τους.
- β) Τό προϊόν ἀπό τά κυτία, τήν πώληση κεριοῦ καί ἀφιερωμάτων τῶν Ναῶν τῆς Μονῆς.

- γ) Τά εισοδήματα από τά έργόχειρα τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς.
- δ) Δωρεές, κληρονομίες καί κληροδοτήματα πρὸς αὐτήν.
- ε) Οἱ περιουσίες, πού περιέρχονται στή Μονή ἀπό τοὺς ἀδελφούς αὐτῆς.

Ἄρθρο 17

Οἱ δαπάνες κάθε Μονῆς καλύπτουν:

- α) Τά δικαιώματα, πού καταβάλλονται στό Θρόνο.
- β) Τή συντήρηση καί διατήρηση τῶν Ναῶν τῆς Μονῆς καί τῶν μετοχίων της.
- γ) Τήν ἐπιδιόρθωση καί καλή διατήρηση τῶν οἰκημάτων τῆς Μονῆς καί τῶν μετοχίων της.
- δ) Τή συντήρηση τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς καί τῶν δοκίμων.
- ε) Τή μισθοδοσία τοῦ τυχόν ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ.
- ς) Τήν παροχή φιλοξενίας στοὺς προσκυνητές τῆς Μονῆς.
- ζ) Τίς δαπάνες γιά βελτίωση τῆς κτηματικῆς περιουσίας τῆς Μονῆς.
- η) Τήν ὑποστήριξη τῆς Παιδείας.
- θ) Τή δαπάνη γιά φιλανθρωπία καί ἐθνικὲς ἀνάγκες.
- ι) Τή δαπάνη γιά τυχόν εἰδικούς σκοπούς, γιά τοὺς ὁποίους προνοεῖ σχετικὸς κανονισμὸς, ἢ γιά ἐξυπηρέτηση ἄλλου σκοποῦ, ὕστερα ἀπὸ ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.
- ια) Τή δαπάνη γιά μόρφωση ἀδελφῶν, ἢ ὑποτρόφων, τῆς Μονῆς.
- ιβ) Τοὺς φόρους.
- ιγ) Τίς εισφορὲς πρὸς τὸ Κεντρικὸ Ἐκκλησιαστικὸ Ταμεῖο, σύμφωνα μέ τὴν πρόβλεψη τοῦ ἄρθρου 3, παρ. 1, ἐδ. α καὶ β.

Ἄρθρο 18

**Γενικὲς διατάξεις, πού ἀφοροῦν στή διαχείριση
τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας**

Τὸ οικονομικὸ ἔτος ἀρχίζει γιά ὅλες τίς ἐκκλησιαστικὲς διαχειρίσεις τὴν 1η Ἰανουαρίου καί λήγει τὴν 31η Δεκεμβρίου.

Ἄρθρο 19

Ἡ διαχείριση τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομικῶν προσώπων καί Ὁργανισμῶν γίνεται μέ βάση ἐτήσιο προϋπολογισμό, ὁ ὁποῖος συντάσσεται ἀπό τή διαχειριστική ἐπιτροπή καί ὑποβάλλεται, τό ἀργότερο μέχρι τή 15η Δεκεμβρίου τοῦ προηγούμενου ἔτους, στό πρόσωπο, ἢ στον Ὁργανισμό, πού ἔχει τήν ἀρμοδιότητα τῆς ἐγκρίσεώς του, ὅπως προβλέπεται κατωτέρω. Σέ περίπτωση μή ἐμπρόθεσμης ὑποβολῆς προϋπολογισμοῦ, αὐτόν καταρτίζει τό πρόσωπο, ἢ τό ὄργανο, πού ἔχει τήν ἀρμοδιότητα ἐγκρίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἄρθρο 20

Τήν ἔγκριση τῶν προϋπολογισμῶν ἔχει, τόσο ἐπί τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν καί τῶν Ναῶν τῶν Μονῶν, τῶν ὁποίων ἡ διοίκηση ἐκχωρήθηκε σέ κοινότητα, ὅσο καί ἐπί τῶν Ἐπαρχιακῶν Μονῶν καί Ἰδρυμάτων, πού ἐξαρτῶνται ἀπό Θρόνο, ὁ οἰκεῖος Ἀρχιερέυς.

Τήν κατάρτιση τῶν προϋπολογισμῶν τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν ἔχει τό Ἡγουμενοσυμβούλιο καί τήν ἔγκριση ἡ Ἀδελφότητα.

Τήν ἔγκριση τῶν προϋπολογισμῶν τοῦ Θρόνου ἔχει ἡ Θρονική Ἐπιτροπή.

Τήν ἔγκριση τῶν προϋπολογισμῶν τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου ἔχει τό Πενταμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Ἄρθρο 21

Μέχρι τέλους Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους, τό ἀρμόδιο γιά τήν ἔγκριση πρόσωπο, ἢ σῶμα, ὀφείλει νά ἀποφασίσει περί τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑποβληθέντος προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους. Ἐάν παραλείψει νά πράξει αὐτό ἐντός τῆς ἀνωτέρω προθεσμίας, ὁ ὑποβληθεῖς προϋπολογισμός θεωρεῖται ἐγκριμένος.

Ἄρθρο 22

Διαχειριστικό σῶμα, πού δέν ὑποβάλλει ἐμπρόθεσμα τόν προϋπολογισμό στό ἀρμόδιο πρὸς ἔγκριση πρόσωπο, ἢ ὄργανο, ἐάν, καί μετὰ ἔγγραφη ὑπόμνηση, δέν ὑποβάλλει αὐτόν ἐντός δεκαπέντε ἡμερῶν, μπορεῖ, ὕστερα ἀπό ἀκρόαση, νά παυθεῖ ἀπό τόν Ἀρχιερέα, εἴτε ὡς σύνολο, εἴτε ὡς πρὸς τὰ ὑπεύθυνα γιά τήν παράλειψη μέλη. Ἡ ἀντικατάσταση, ἢ ἡ συμπλήρωση, τῶν μελῶν γίνεται ὅσο τό δυνατό ταχύτερα, ὅπως προβλέπεται στόν Καταστατικό Χάρτη.

ἄρθρο 23

Κάθε διαχειριστικό σῶμα ὀφείλει νά ἀποστέλλει στό Ἐλεγκτικό Τμήμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἀντίγραφο τοῦ προϋπολογισμοῦ, μετά τήν ἔγκρισή του, καί μέχρι τή 15η Φεβρουαρίου ἐκάστου ἔτους.

ἄρθρο 24

Οὐδεμία ἀκίνητη ἐκκλησιαστική περιουσία ἐκμισθώνεται γιά χρονική περίοδο πού ὑπερβαίνει τά τέσσερα ἔτη, χωρίς τήν ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Γιά ἐκμίσθωση κάτω τῶν τεσσάρων ἐτῶν, ἀρκεῖ ἡ ἔγκριση τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ἐπί δέ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς.

ἄρθρο 25

Ἀπαραίτητος ὄρος ἐκμισθώσεως ἀκινήτου εἶναι ἡ παροχή ἀξιόχρεης ἐγγυήσεως γιά τήν ἀκριβῆ τήρηση ἀπό τό μισθωτή ὄλων τῶν ὄρων τῆς μισθώσεως.

ἄρθρο 26

Ἡ ἀκίνητη ἐκκλησιαστική περιουσία ἐπιτρέπεται νά ἐκπονηθεῖ μόνο μέ σκοπό ἀντικαταστάσεως ἀπό ἄλλη, περισσότερο προσοδοφόρα, ἢ εὐχερέστερης διαχειρίσεως, ἢ γιά τήν κάλυψη ἐπείγουσῶν ἀναγκῶν, οἱ ὁποῖες δέν μποροῦν νά ἀντιμετωπισθοῦν μέ ἄλλα εἰσοδήματα.

Γιά τήν ἐκποίηση, ἢ ἀνταλλαγή, ἀκίνητης περιουσίας ἐνοριακῶν Ναῶν, ἢ ἐνοριακῶν Μονῶν, ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκριση τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Γιά τήν ἐκποίηση, ἢ ἀνταλλαγή, ἀκίνητης περιουσίας Ἀρχιερατικῶν Ἐπαρχιῶν, ἢ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν, ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Μόνο μέ τίς ἴδιες διατυπώσεις μπορεῖ ἡ ἀκίνητη ἐκκλησιαστική περιουσία νά γίνεῖ ἀντικείμενο ὑποθήκης.

ἄρθρο 27

Σύναψη, ἢ ἐγγύηση, δανείου, ἢ ἀνάληψη ὁποιασδήποτε ἄλλης σοβαρῆς οἰκονομικῆς ὑποχρεώσεως ἀπό Ἀρχιερατική Ἐπαρχία, ἢ Μονή, ἢ Ἐνορία, ἢ ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα, ἐπιτρέπεται μόνο γιά ἀντιμετώπιση ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν καί οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἐκκλησίας.

Γιά τή σύναψη, ἢ ἐγγύηση, δανείου, ἢ ἀνάληψη ὁποιασδήποτε ἄλλης σοβαρῆς οικονομικῆς ὑποχρέωσης ἀπό Ἐνορίες, ἢ ἐνοριακές Μονές, ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκριση τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Γιά τή σύναψη, ἢ ἐγγύηση, δανείου, ἢ ἀνάληψη ὁποιασδήποτε ἄλλης σοβαρῆς οικονομικῆς ὑποχρέωσης ἀπό τίς Ἀρχιερατικές Ἐπαρχίες, ἢ τίς Σταυροπηγιακές Μονές, ἢ ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα, ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ἄρθρο 28

Ἀπαγορεύεται ἡ παροχή δανείου, ἀπό ὁποιοδήποτε διαχειριστικό σῶμα ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, σέ ἰδιῶτες καί σέ μὴ ἐκκλησιαστικούς Ὄργανισμούς.

ἄρθρο 29

Διατηρεῖται ἡ συσταθεῖσα, μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Τριμελῆς Συνοδική Ἐπιτροπή Διαχειρίσεως Ἀκινήτων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος μπορεῖ, κατά τήν κρίση της, νά τροποποιήσει τήν ἀνωτέρω ἀπόφαση, ἢ νά ρυθμίσει διαφορετικά τά σχετικά θέματα.

ἄρθρο 30

Γιά τήν ἀγορά ἀκίνητης περιουσίας ἀπό ἐνοριακές Μονές, ἢ Ἐνορίες, ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκριση τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Γιά τήν ἀγορά ἀκίνητης περιουσίας ἀπό Ἀρχιερατικές Ἐπαρχίες, ἢ Σταυροπηγιακές Μονές, ἀπαιτεῖται ἡ ἔγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ἄρθρο 31

Ὅποιαδήποτε δαπάνη γιά ἀνέγερση καί ἐπισκευή κτιρίων καί ἀνοικοδόμηση, ἢ ἐπισκευή, Ναῶν μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ τήν ἔγκριση τοῦ προσώπου, ἢ ὀργάνου, πού ἔχει τήν ἀρμοδιότητα ἐγκρίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ.

ἄρθρο 32

Γιά τήν ἔγερση ἀγωγῆς ἐκ μέρους ἐκκλησιαστικοῦ νομικοῦ προσώπου, καθώς καί γιά τήν ἄσκηση ἀνταγωγῆς, ἢ ὁποιοδήποτε ἐνδίκου μέσου, ἢ γιά τήν κατάρτιση συμβιβασμοῦ, ἀπαιτεῖται ἔγκριση τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.

Ἄρθρο 33

Ἐάν Ἐνοριακή Ἐπιτροπή παραλείπει νά εἰσπράξει, ἢ νά ἐξασφαλίσει, τά ὀφειλόμενα πρὸς τήν Ἐνορία, ἢ ὀλιγωρεῖ γιά τήν προστασία συμφερόντων τοῦ Ναοῦ τῆς Ἐνορίας, δικαιούται ὁ Ἀρχιερεὺς νά λάβει ὅποιαδήποτε δικαστικά, ἢ ἄλλα, μέτρα, πού κρίνει κατάλληλα πρὸς τό σκοπό αὐτό.

Ἄρθρο 34

Μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ρυθμίζεται ἐκάστοτε τό μέγιστο ὕψος εἰσφορῶν, ἢ δωρεῶν, στίς ὁποῖες οἱ Ἐπαρχίες, ἢ οἱ Μονές, μποροῦν νά προβαίνουν πρὸς ἄσκηση κοινωνικῆς διακονίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίς

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Β' ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ	3
---	----------

Α'. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	11
"Άρθρο 1	11
"Η Έκκλησία τής Κύπρου	11
"Άρθρο 2	11
Οί Έπαρχίες	11
"Άρθρο 3	12
"Ιερά Σύνοδος	12
"Άρθρο 4	12
Σύγκληση τής "Ιεράς Συνόδου	12
"Άρθρο 5	13
Λειτουργία τής "Ιεράς Συνόδου	13
"Άρθρο 6	13
Γραμματεία τής "Ιεράς Συνόδου	13
"Άρθρο 7	14
"Άρμοδιότητες τής "Ιεράς Συνόδου	14
"Άρθρο 8	15
"Ιερατική Σχολή	15
"Άρθρο 9	15
"Επίσημο Δελτίο «'Απόστολος Βαρνάβας»	15
"Άρθρο 10	15
Σφραγίδα τής "Ιεράς Συνόδου	15
"Άρθρο 11	16
Συνοδικές "Επιτροπές	16
"Άρθρο 12	16
"Ο "Αρχιεπίσκοπος	16

Ἔαρθρο 13	17
Ἐπαρχιοῦχοι Ἄρχιερεῖς	17
Ἔαρθρο 14	18
Παραμονή στό Ἐρόνο	18
Ἔαρθρο 15	19
Ἔαρθρο 16	19
Σφραγίδα Ἐπαρχίας	19
Ἔαρθρο 17	20
Μή Ἐπαρχιοῦχοι Ἄρχιερεῖς	20
Ἔαρθρο 18	20
Ἄπουσία Ἄρχιερέως	20
Β. ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ	21
Ἔαρθρο 19	21
Ἐκλογή Ἄρχιεπισκόπου	21
Ἔαρθρο 20	21
Ἔαρθρο 21	21
Ἔαρθρο 22	22
Ἔαρθρο 23	22
Ἔαρθρο 24	23
Ἔαρθρο 25	24
Ἐκλογή Μητροπολιτῶν	24
Ἔαρθρο 26	24
Ἔαρθρο 27	24
Ἔαρθρο 28	24
Ἔαρθρο 29	24
Ἐκλογή Ἐπισκόπων	24
Ἔαρθρο 30	25
Προσόντα τῶν πρὸς ἀρχιερατεία ἐκλογίμων	25
Γ. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	26
Ἔαρθρο 31	26
Ἐκπροσώπηση τῆς Ἐπαρχίας	26

Άρθρο 32	26
Πρωτοσύγκελλος - Αρχιερατικοί Επίτροποι	
- Ύπηρεσιακή στελέχωση τών Επαρχιών	26
Άρθρο 33	26
Άρθρο 34	27
Άρθρο 35	27
Θρονικές Επιτροπές	27
Άρθρο 36	28
Εκλογή λαϊκών μελών	28
Άρθρο 37	28
Άρθρο 38	28
Άρθρο 39	29
Πλήρωση κενής θέσεως	29
Άρθρο 40	29
Λειτουργία τής Θρονικής Επιτροπής	29
Άρθρο 41	29
Έκπτωση Επιτρόπου	29
Άρθρο 42	30
Άρμοδιότητες τής Θρονικής Επιτροπής	30
Άρθρο 43	30
Θρονικά Ταμεία	30
Άρθρο 44	30
Συμβουλευτικό Οικονομικό Σώμα	30
Δ'. ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	31
Άρθρο 45	31
Ένορίες	31
Άρθρο 46	31
Ναοί	31
Άρθρο 47	33
Έφημέριοι	33
Άρθρο 48	35
Μισθοδοσία Κληρικών	35

Ἔαρθρο 49	36
Ψάλτες, Νεωκόροι καί λοιπή διακονία στό Ναό	36
Ἔαρθρο 50	37
Ἔαρθρο 51	37
Ἔαρθρο 52	37
Ἐνοριακές Ἐπιτροπές	37
Ἔαρθρο 53	37
Ἐκλογή μελῶν τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς	37
Ἔαρθρο 54	38
Ἔαρθρο 55	38
Ἔαρθρο 56	38
Ἔαρθρο 57	39
Ἔαρθρο 58	39
Ἔαρθρο 59	39
Πλήρωση κενῆς θέσεως	39
Ἔαρθρο 60	40
Λειτουργία τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς	40
Ἔαρθρο 61	40
Παύση Ἐνοριακοῦ Ἐπιτρόπου, ἢ Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς	40
Ἔαρθρο 62	40
Καθήκοντα τῆς Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς	40
Ἔαρθρο 63	41
Ἐνοριακά Ταμεῖα	41
Ἔαρθρο 64	41
Ἐγκριση πράξεων Ἐνοριακῆς Ἐπιτροπῆς	41
Ε'. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΟΝΩΝ	42
Ἔαρθρο 65	42
Μονές	42
Ἔαρθρο 66	44
Μοναχοί	44
Ἔαρθρο 67	45
Ὁ Ἠγούμενος	45

”Αρθρο 68	47
Τό Ήγουμενοσυμβούλιο	47
”Αρθρο 69	47
Πειθαρχικά Ξργανα	47
”Αρθρο 70	48
Μοναστηριακή Περιουσία	48
Ζ’. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	49
”Αρθρο 71	49
Σύσταση Ίδρυμάτων	49
”Αρθρο 72	49
Διοίκηση Ίδρυμάτων	49
”Αρθρο 73	49
”Αρθρο 74	49
Μοναστηριακά Ίδρύματα	49
”Αρθρο 75	50
Έκπροσώπηση Ίδρυμάτων	50
”Αρθρο 76	50
Διάλυση Ίδρύματος	50
”Αρθρο 77	50
Ζ’. Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	51
”Αρθρο 78	51
Γενικές διατάξεις	51
”Αρθρο 79	51
Τά Δικαιοδοτικά Ξργανα	51
”Αρθρο 80	53
Προσωρινή άργία	53
”Αρθρο 81	53
”Εκκλητο	53
”Αρθρο 82	54
’Ανασταλτικό άποτέλεσμα	54

Η'. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ	55
"Άρθρο 83	55
Σύσταση Γάμου	55
"Άρθρο 84	55
Κωλύματα Γάμου	55
"Άρθρο 85	56
Γάμοι μεθ' Ἑτεροδόξων	56
"Άρθρο 86	57
"Άκυροι καί ἀκυρώσιμοι γάμοι	57
"Άρθρο 87	57
Ἀπόπειρα συνδιαλλαγῆς	57
"Άρθρο 88	58
Πνευματική Λύση	58
"Άρθρο 89	60
Ἀνασύσταση Γάμου	60
"Άρθρο 90	60
"Άσκηση οἰκονομίας	60
Θ'. ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	61
"Άρθρο 91	61
"Άρθρο 92	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'	62
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΟΡΙΩΝ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΩΝ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'	70
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	70
Ι. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ	70
"Άρθρο 1	70
Ἡ ἐκκλησιαστικῶς ἀξιόποινη πράξη	70
"Άρθρο 2	70
Τό ἄδικο τῆς πράξεως	70

”Αρθρο 3	70
”Αρση τοῦ ἀδίκου	70
”Αρθρο 4	71
Προσταγή	71
”Αρθρο 5	71
Κατάσταση ἀνάγκης	71
”Αρθρο 6	71
Τό καταλογιστό τῆς πράξεως	71
”Αρθρο 7	72
Δόλος καί πραγματική πλάνη	72
”Αρθρο 8	72
Λόγοι ἄρσεως τοῦ ἀρχικοῦ καταλογισμοῦ	72
”Αρθρο 9	72
Ἄπόπειρα	72
”Αρθρο 10	73
Συμμετοχή	73
”Αρθρο 11	74
Συρροή ἐκκλησιαστικῶν ἀδικημάτων καί τό κατ’ ἐξακολούθηση ἐκκλησιαστικό ἀδίκημα	74
”Αρθρο 12	75
Ἐπιβολή καί ἐπιμέτρηση τῆς ποινῆς	75
II. ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ	76
A’. ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ	76
”Αρθρο 1	76
Κατά τόπο ἀρμοδιότητα	76
”Αρθρο 2	76
Καταγγελία	76
”Αρθρο 3	77
Ἄποδεικτικά μέσα	77
”Αρθρο 4	77
Ἄρχή τῆς ἠθικῆς ἀποδείξεως	77

”Αρθρο 5	77
Μή εξεταστέα πρόσωπα ως μάρτυρες	77
”Αρθρο 6	78
Λόγοι αποκλεισμοῦ	78
”Αρθρο 7	78
Λόγοι ἐξαιρέσεως	78
”Αρθρο 8	79
Ἐφαρμογή τῶν λόγων αποκλεισμοῦ καί ἐξαιρέσεως	79
”Αρθρο 9	79
Ἐπιβολή αἰτήσεως ἐξαιρέσεως	79
”Αρθρο 10	79
Ἐκδίκαση αἰτήσεως ἐξαιρέσεως	79
”Αρθρο 11	80
Ἀποσιώπηση λόγου αποκλεισμοῦ	80
”Αρθρο 12	80
Ἀνακριτική Ἐπιτροπή	80
”Αρθρο 13	81
Διερεύνηση πρὸς ἄσκηση ποινικῆς διώξεως	81
”Αρθρο 14	81
Ἀρμοδιότητες καί καθήκοντα τοῦ Ἀνακριτῆ	81
”Αρθρο 15	84
Ἀσκηση ποινικῆς διώξεως καί παραπομπή	84
”Αρθρο 16	84
Σύνταξη κατηγορητηρίου	84
”Αρθρο 17	84
Τό κατηγορητήριο	84
”Αρθρο 18	86
Συγκατηγορούμενοι	86
”Αρθρο 19	87
Καταχώριση κατηγορητηρίου	87
Β'. ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	88
”Αρθρο 20	88
Διαδικασία κατὰ τήν πρώτη δικάσιμη	88

”Αρθρο 21	88
Γενικές εξουσίες του Δικαστηρίου	88
”Αρθρο 22	89
Διαδικασία μετά από μεταβολή του κατηγορητηρίου	89
”Αρθρο 23	89
Παρουσία καί αποκλεισμός κατηγορουμένου	89
”Αρθρο 24	90
Μετάφραση μαρτυρίας	90
”Αρθρο 25	90
’Απαγγελία του κατηγορητηρίου	90
”Αρθρο 26	90
Δικαιώματα του κατηγορουμένου	90
”Αρθρο 27	91
’Ενστάσεις του κατηγορουμένου	91
”Αρθρο 28	92
’Απολογία καί όμολογία στό Δικαστήριο	92
”Αρθρο 29	92
Κατηγορούμενος πάσχων έκ διανοητικής διαταραχής	92
”Αρθρο 30	93
’Απαγόρευση παρουσίας μαρτύρων	93
”Αρθρο 31	93
Τρόπος διεξαγωγής τής άκροαματικής διαδικασίας	93
”Αρθρο 32	94
Ρύθμιση διαδικασίας σε περίπτωση συγκατηγορουμένων	94
”Αρθρο 33	94
’Η απόφαση του Δικαστηρίου	94
”Αρθρο 34	95
Διάσταση μεταξύ τών γεγονότων, πού άποδείχθηκαν, καί αυτών πού άναφέρονται στό κατηγορητήριο	95
”Αρθρο 35	95
Καταδίκη, χωρίς μεταβολή του κατηγορητηρίου, σε περίπτωση διαστάσεως μεταξύ κατηγορητηρίου καί γεγονότων, πού άποδείχθηκαν	95

Άρθρο 36	95
Προσθήκη κατηγορίας	95
Άρθρο 37	96
Αυτοψία	96
Άρθρο 38	96
Άπαγγελία απόφασεως	96
Άρθρο 39	97
Πρακτικά τής δίκης	97
Άρθρο 40	97
Ευχέρεια Δικαστηρίου προς ρύθμιση τής διαδικασίας	97
Άρθρο 41	97
Έφεση Έκκλησιαστικοῦ Εισαγγελέως	97
Άρθρο 42	98
Έφεση καταδικασθέντος	98
Άρθρο 43	98
Διαδικασία έκδικάσεως έφέσεως	98
Άρθρο 44	99
Η απόφαση	99
Άρθρο 45	100
Δεδικασμένο	100
Άρθρο 46	100
Άναστολή ποινής	100
Γ. ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	101
Άρθρο 47	101
Διαταγή έπαναλήψεως τής διαδικασίας	101
Άρθρο 48	101
Λόγοι έπαναλήψεως	101
Άρθρο 49	101
Αίτηση έπαναλήψεως	101
Άρθρο 50	102
Άρμόδιο Δικαστήριο	102
Άρθρο 51	102
Διαδικασία έκδικάσεως	102

”Αρθρο 52	103
’Αποκατάσταση	103
”Αρθρο 53	103
Δημοσιότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς δίκης	103
”Αρθρο 54	103
’Ακροτελεύτια διάταξη	103
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ’	104
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	104
”Αρθρο 1	104
Κεντρικό ’Εκκλησιαστικό Ταμείο	104
”Αρθρο 2	104
’Αρμοδιότητες τοῦ Κεντρικοῦ ’Εκκλησιαστικοῦ Ταμείου	104
”Αρθρο 3	105
Πόροι τοῦ Κεντρικοῦ ’Εκκλησιαστικοῦ Ταμείου	105
”Αρθρο 4	105
Οἰκονομικός ἔλεγχος	105
”Αρθρο 5	106
Φορέας Μισθοδοσίας τοῦ ’Εφημεριακοῦ Κλήρου	106
”Αρθρο 6	106
’Ελεγκτικό Τμῆμα	106
”Αρθρο 7	106
’Αρμοδιότητες τοῦ ’Ελεγκτικοῦ Τμήματος	106
”Αρθρο 8	107
”Αρθρο 9	107
Προσωπικό τοῦ ’Ελεγκτικοῦ Τμήματος	107
”Αρθρο 10	108
Θρονικά Ταμεία	108
”Αρθρο 11	108
”Αρθρο 12	109
’Ενοριακά Ταμεία	109
”Αρθρο 13	109

Ἔαρθρο 14	109
Κοιμητηριακοὶ Ναοὶ	109
Ἔαρθρο 15	110
Μονές τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Κοντοῦ	110
Ἔαρθρο 16	110
Διαχείριση τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας	110
Ἔαρθρο 17	111
Ἔαρθρο 18	111
Γενικὲς διατάξεις, πού ἀφοροῦν στή διαχείριση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας	111
Ἔαρθρο 19	112
Ἔαρθρο 20	112
Ἔαρθρο 21	112
Ἔαρθρο 22	112
Ἔαρθρο 23	113
Ἔαρθρο 24	113
Ἔαρθρο 25	113
Ἔαρθρο 26	113
Ἔαρθρο 27	113
Ἔαρθρο 28	114
Ἔαρθρο 29	114
Ἔαρθρο 30	114
Ἔαρθρο 31	114
Ἔαρθρο 32	114
Ἔαρθρο 33	115
Ἔαρθρο 34	115
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	116

